

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

DARIJA ŠTARKL

**POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN TRG DELA:
ujemanje poklicnih in strokovnih nazivov s poklici**

Magistrsko delo

Mentor: izr. prof. dr. Anton Kramberger

Ljubljana, 2007

ZAHVALA

*Za sugestije in pomoč pri vsebinskem
oblikovanju naloge se zahvaljujem
mentorjuizr. prof. dr. Antonu Krambergerju*

VSEBINSKO KAZALO

1 UVOD.....	13
1.1 IZHODIŠČA MAGISTRSKEGA DELA.....	15
1.2 METODOLOGIJA DELA IN HIPOTEZE.....	16
1.3 STRUKTURA NALOGE.....	17
1.4 KLJUČNI POJMI IN TERMINOLOGIJA.....	18
2 OD NAPOVEDNE K SIGNALNI VREDNOSTI INFORMACIJ O TRGU DELA	20
2.1 TEORETSKA IZHODIŠČA PROUČEVANJA TRGA DELA	21
2.1.1 Plačno-tekmovalni model.....	21
2.1.2 Segmentacijski model trga dela	22
2.1.3 Model tekmovanja poslov.....	22
2.2 RELEVANTNOST INFORMACIJ O TRGU DELA	23
2.2.1 Teorija človeškega kapitala.....	23
2.2.2 Poizvedovalna domneva	23
2.2.3 Teorija tekmovanja poslov	24
2.2.4 Segmentacijski model trga dela	24
2.2.5 Teorija ujemanja poslov (Jovanovich).....	26
2.2.6 Premislek o uporabi teh teorij v nalogi.....	27
2.3 POVEZOVALNI / UJEMALNI PROBLEM TRGA DELA - RAZLIČNI VIDIKI	28
2.4 INFORMACIJE O TRGU DELA IN INFORMACIJSKI STANDARDI	35
2.4.1 Klasifikacijska orodja za spremljanje trga dela.....	36
2.4.2 Standardna klasifikacija poklicev.....	37
2.4.3 Šifrant poklicne in strokovne izobrazbe.....	38
2.4.4 Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja – ISCED.....	38
3 USKLAJEVANJE POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA S SFERO DELA V SLOVENIJI.....	39
3.1 OBRTNA TRADICIJA IZOBRAŽEVANJA.....	40
3.2 EPIZODA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA V 80-IH LETIH	43
3.3 NOVO SOCIALNO PARTNERSTVO PO LETU 1996.....	44
3.3.1 Nomenklature poklicev v socialnem partnerstvu.....	45
3.3.1.1 Poklic.....	47
3.3.1.2 Naziv poklicne in strokovne izobrazbe.....	48
3.3.2 Akterska struktura	49
3.3.3 Težave v komunikacijskem toku akterske strukture.....	51
3.4 NADGRADNJA NOMENKLATUR POKLICEV S POKLICNIMI STANDARDI	52
3.5 ORIS JAVNO VELJAVNIH PROGRAMOV POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA.....	54
3.5.1 Nižje poklicno izobraževanje.....	54
3.5.2 Srednje poklicno izobraževanje.....	54
3.5.3 Srednje strokovno izobraževanje.....	55
3.5.4 Višje strokovno izobraževanje.....	56
4 EMPIRIČNA ANALIZA UJEMANJA POKLICNIH IN STROKOVNIH NAZIVOV S POKLICI - METODOLOGIJA.....	57
4.1 PRAKTIČNO RAZISKOVANJE	57
4.2 VIR PODATKOV.....	57
4.2.1 Nomenklature poklicev.....	57

4.2.2 Evidenca potreb po delavcih (evidenca PD).....	57
4.3 UPORABLJENE KLASIFIKACIJE IN PREDSTAVITEV SISTEMOV	
KODIRANJA.....	59
4.3.1 Šifrant nazivov poklicne in strokovne izobrazbe ZRSZ (Šifrant ZRSZ).....	59
4.3.2 Standardna klasifikacija poklicev.....	59
4.3.3 Standardna klasifikacija dejavnosti.....	60
4.4 ELABORACIJA RAZISKOVALNEGA NAČRTA.....	61
4.4.1 Izbor strokovnega področja.....	62
4.4.2 Izbor stopenj izobrazbe.....	63
4.4.3 Nabor nazivov po izbranih strokovnih področjih.....	64
4.4.4 Preverjanje veljavnosti nabora nazivov v Evidenci PD.....	65
4.5 TRANSFORMACIJA BAZ V ŽELENE INDIKATORJE.....	70
4.6 UPORABLJENE METODE STATISTIČNE ANALIZE.....	76
5 REZULTATI: indikatorji izbranih področij.....	77
5.1 STROKOVNO PODROČJE: ŽIVILSTVO.....	77
5.1.1 Naziv: pomočnik peka in slaščičarja (koda 20515), nižja poklicna izobrazba	77
5.1.2 Naziv: pomočnik mesarja (koda 20525), nižja poklicna izobrazba	80
5.1.3 Naziv: Pomočnik v živilstvu (koda 20501), nižja poklicna izobrazba	82
5.1.4 Naziv: živilec (koda 40500), srednja poklicna izobrazba	85
5.1.5 Naziv: mlekar (koda 40531), srednja poklicna izobrazba	88
5.1.6 Naziv: mesar (koda 40525), srednja poklicna izobrazba	90
5.1.7 Naziv: slaščičar konditor (koda 40518), srednja poklicna izobrazba.....	92
5.1.8 Naziv: pek (koda 40512), srednja poklicna izobrazba.....	94
5.1.9 Naziv: živilski tehnik (koda 50501), srednja strokovna izobrazba.....	96
5.1.10 Naziv: inženir živilstva (koda 60511), višja strokovna izobrazba.....	99
5.1.11 Povzetek ugotovitev za strokovno področje živilstvo.....	101
5.2 STROKOVNO PODROČJE: GOSTINSTVO IN TURIZEM.....	102
5.2.1 Naziv: kuhar (koda 46611), srednja poklica izobrazba.....	102
5.2.2 Naziv: natakhar (koda 46621), srednja poklicna izobrazba.....	104
5.2.3 Naziv: gostinski tehnik (koda 56603), srednja strokovna izobrazba.....	106
5.2.4 Naziv: turistični tehnik (koda 56604), srednja strokovna izobrazba.....	108
5.2.5 Naziv: gostinsko-turistični tehnik (koda 56601), srednja strokovna izobrazba.....	111
5.2.6 Naziv: organizator poslovanja v turizmu (koda 66601), višja strokovna izobrazba.....	114
5.2.7 Naziv: organizator poslovanja v gostinstvu (66622), višja strokovna izobrazba.....	117
5.2.8 Povzetek ugotovitev za strokovno področje gostinstvo in turizem.....	119
5.3 STROKOVNO PODROČJE: STROJNIŠTVO.....	120
5.3.1 Naziv: obdelovalec kovin (koda 22005), nižja poklicna izobrazba	120
5.3.2 Naziv: klepar-krovec (koda 42024), srednja poklicna izobrazba	123
5.3.3 Naziv: oblikovalec kovin (koda 42010), srednja poklicna izobrazba	126
5.3.4 Naziv: konstrukcijski mehanik (koda 42112), srednja poklicna izobrazba	129
5.3.5 Naziv: instalater strojnih instalacij (koda 42218), srednja poklicna izobrazba	132
5.3.6 Naziv: avtomehanik (koda 42221), srednja poklicna izobrazba	135
5.3.7 Naziv: strojni mehanik (koda 42211), srednja poklicna izobrazba	138
5.3.8 Naziv: finomehanik (koda 42241), srednja poklicna izobrazba	141
5.3.9 Naziv: zlatar (koda 42051), srednja poklicna izobrazba	144

5.3.10 Naziv: avtoličar (koda 44711), srednja poklicna izobrazba	146
5.3.11 Naziv: avtoklepar (koda 42034), srednja poklicna izobrazba	148
5.3.12 Naziv: strojni tehnik (koda 52201), srednja strokovna izobrazba	150
5.3.13 Naziv: inženir strojništva (koda 62241), višja strokovna izobrazba	153
5.3.14 Povzetek ugotovitev za strokovno področje strojništvo.....	155
6 UGOTOVITVE IN SKLEPNI RAZMISLEK.....	156
7 LITERATURA, VIRI.....	177
8 PRILOGE	183

KAZALO TABEL

Tabela: 4.1 Pretvorbe skupin iz Šifranta ZRSZ v strokovna področja CPI:.....	62
Tabela 4.2: Stopnje izobrazbe po Šifrantu ZRSZ.....	63
Tabela 4.3: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju živilstva glede na čas zaposlitve, 1999 – 2004.....	66
Tabela 4.4: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju gostinstva in turizma glede na čas zaposlitve, 1999 – 2004.....	68
Tabela 4.5: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih področju strojništva glede na čas zaposlitve, 1999 – 2004.....	70
Tabela 5.1.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pomočnik peka in slaščičarja	77
Tabela 5.1.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik peka in slaščičarja glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	77
Tabela 5.1.3: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku peka in slaščičarja glede na dejavnost delodajalca (SKD),1999-2004.....	78
Tabela 5.1.4: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik peka in slaščičarja glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-200, (%)......	78
Tabela 5.2.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pomočnik mesarja	80
Tabela 5.2.2: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku mesarja glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	80
Tabela 5.2.3: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku mesarja glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	80
Tabela 5.2.4: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku mesarja glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)......	81
Tabela 5.3.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pomočnik v živilstvu	82
Tabela 5.3.2: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku v živilstvu glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	82
Tabela 5.3.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik v živilstvu	83
glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	83
Tabela 5.3.4: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik v živilstvu glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)......	83
Tabela 5.4.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv živilec	85
Tabela 5.4.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilec glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	85
Tabela 5.4.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilec glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	86

Tabela 5.4.4: Tržno povpraševanje po nazivu živilec glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	86
Tabela 5.5.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv mlekar	88
Tabela 5.5.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mlekar glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	88
Tabela 5.5.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mlekar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	88
Tabela 5.5.4: Tržno povpraševanje po nazivu mlekar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	89
Tabela 5.6.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv mesar	90
Tabela 5.6.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mesar glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	90
Tabela 5.6.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mesar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	90
Tabela 5.6.4: Tržno povpraševanje po nazivu mesar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	91
Tabela 5.7.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv slaščičar konditor.....	92
Tabela 5.7.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu slaščičar konditor glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	92
Tabela 5.7.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu slaščičar konditor glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	92
Tabela 5.7.4: Tržno povpraševanje po nazivu slaščičar konditor glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	93
Tabela 5.8.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pek.....	94
Tabela 5.8.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pek glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	94
Tabela 5.8.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pek glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	94
Tabela 5.8.4: Tržno povpraševanje po nazivu pek glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	95
Tabela 5.9.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv živilski tehnik.....	96
Tabela 5.9.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilski tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	96
Tabela 5.9.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilski tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	97
Tabela 5.9.4: Tržno povpraševanje po nazivu živilski tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)	97
Tabela 5.10.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv inženir živilstva	99
Tabela 5.10.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir živilstva glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	99
Tabela 5.10.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir živilstva glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	99
Tabela 5.10.4: Tržno povpraševanje po nazivu inženir živilstva glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	100
Tabela 5.11.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv kuhar.....	102
Tabela 5.11.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu kuhar glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	102

Tabela 5.11.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu kuhar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	102
Tabela 5.11.4: Tržno povpraševanje po nazivu kuhar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	103
Tabela 5.12.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv natakar.....	104
Tabela 5.12.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu natakar glede na.....	104
poklic (SKP), 1999-2004.....	104
Tabela 5.12.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu natakar glede na.....	104
dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	104
Tabela 5.12.4: Tržno povpraševanje po nazivu natakar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	105
Tabela 5.13.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv gostinski tehnik	106
Tabela 5.13.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinski tehnik glede	106
na poklic (SKP), 1999-2004	106
Tabela 5.13.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinski tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	107
Tabela 5.13.4: Tržno povpraševanje po nazivu gostinski tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	107
Tabela 5.14.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv turistični tehnik	108
Tabela 5.14.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu turistični tehnik glede	108
na poklic (SKP), 1999-2004.....	108
Tabela 5.14.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu turistični tehnik glede.....	109
na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	109
Tabela 5.14.4: Tržno povpraševanje po nazivu turistični tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	109
Tabela 5.15.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv gostinsko turistični tehnik	111
Tabela 5.15.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinsko-turistični tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	111
Tabela 5.15.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinsko- turistični tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	112
Tabela 5.15.4: Tržno povpraševanje po nazivu gostinsko-turistični tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	112
Tabela 5.16.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv organizator poslovanja v turizmu.....	114
Tabela 5.16.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja	114
v turizmu glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	114
Tabela 5.16.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v turizmu glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	115
Tabela 5.16.4: Tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v turizmu glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	115
Tabela 5.17.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv organizator poslovanja v gostinstvu.	117
Tabela 5.17.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v gostinstvu glede na poklic (SKP), 1999-2004	117
Tabela 5.17.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v gostinstvu glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	117
Tabela 5.17.4: Tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v gostinstvu glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)	118
Tabela 5.18.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv obdelovalec kovin	120

Tabela 5.18.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu obdelovalec kovin glede na poklic (SKP), 1999-2004	120
Tabela 5.18.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu obdelovalec kovin glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	121
Tabela 5.18.4: Tržno povpraševanje po nazivu obdelovalec kovin glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	121
Tabela 5.19.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv klepar-krovec.....	123
Tabela 5.19.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu klepar-krovec glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	123
Tabela 5.19.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu klepar-krovec glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	124
Tabela 5.19.4: Tržno povpraševanje po nazivu klepar-krovec glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	124
Tabela 5.20.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv oblikovalec kovin	126
Tabela 5.20.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu oblikovalec kovin glede.....	126
Tabela 5.20.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu oblikovalec kovin glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	127
Tabela 5.20.4: Tržno povpraševanje po nazivu oblikovalec kovin glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	127
Tabela 5.21.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv konstrukcijski mehanik	129
Tabela 5.21.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu konstrukcijski mehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	129
Tabela 5.21.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu konstrukcijski mehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	130
Tabela 5.21.4: Tržno povpraševanje po nazivu konstrukcijski mehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	130
Tabela 5.22.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv instalater strojnih instalacij	132
Tabela 5.22.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu instalater strojnih instalacij glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	132
Tabela 5.22.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu instalater strojnih instalacij glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	133
Tabela 5.22.4: Tržno povpraševanje po nazivu instalater strojnih instalacij glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%).....	133
Tabela 5.23.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv avtomehanik.....	135
Tabela 5.23.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtomehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	135
Tabela 5.23.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtomehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	136
Tabela 5.23.4: Tržno povpraševanje po nazivu avtomehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	136
Tabela 5.24.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv strojni mehanik.....	138
Tabela 5.24.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni mehanik glede	138
Tabela 5.24.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni mehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	139

Tabela 5.24.4: Tržno povpraševanje po nazivu strojni mehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	139
Tabela 5.25.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv finomehanik.....	141
Tabela 5.25.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu finomehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	141
Tabela 5.25.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu finomehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	142
Tabela 5.25.4: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu finomehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004.....	142
Tabela 5.26.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv zlatar	144
Tabela 5.26.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu zlatar glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	144
Tabela 5.26.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu zlatar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	144
Tabela 5.26.4: Tržno povpraševanje po nazivu zlatar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	145
Tabela 5.27.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv avtoličar.....	146
Tabela 5.27.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoličar glede na poklic (SKP), 1999-2004.....	146
Tabela 5.27.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoličar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	146
Tabela 5.27.4: Tržno povpraševanje po nazivu avtoličar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	147
Tabela 5.28.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv avtoklepar.....	148
Tabela 5.28.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoklepar glede na poklic (SKP), 1999-2004	148
Tabela 5.28.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoklepar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	148
Tabela 5.28.4: Tržno povpraševanje po nazivu avtoklepar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	149
Tabela 5.29.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv strojni tehnik.....	150
Tabela 5.29.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni tehnik glede na.....	150
poklic (SKP), 1999-2004.....	150
Tabela 5.29.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004.....	151
Tabela 5.29.4: Tržno povpraševanje po nazivu strojni tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	151
Tabela 5.30.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv inženir strojništva	153
Tabela 5.30.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir strojništva glede	153
na poklic (SKP), 1999-2004	153
Tabela 5.30.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir strojništva glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004	153
Tabela 5.30.4: Tržno povpraševanje po nazivu inženir strojništva glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%).....	154
Tabela 6.1: Indikatorji povezovalnega/ujemalnega problema (povzetek).....	157
Tabela 6.2: Rezultati razvrščanja v podobne skupine (vrednosti centroidov skupin).....	173

KAZALO SLIK

Graf 4. 3: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju strojništva, 1999 – 2004.....	69
---	----

KAZALO SHEM

Shema 2.1: Ujemanje izobrazb in poklicev.....	33
Shema 3.1: Povezovalna elementa nomenklature poklicev.....	46
Shema 3.2: Nomenklatura poklicev.....	46
Shema 3.3: Akterji povezovanja sfere dela in izobraževanja.....	49
Shema 3.4: Povezovanje med poklicnimi standardi in izobraževalnimi programi.....	54
Graf 4.1: Struktura povpraševanja po nazivih poklicnih in strokovnih nazivih na področju živilstva, 1999 – 2004.....	66
Graf 4.2: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju gostinstva in turizma 1999 – 2004.....	67
Shema 4.1: Sklop indikatorjev - ujemanje načrtovanih poklicev v nomenklaturi s poklici delodajalcev.....	71
Shema 4.2: Sklop indikatorjev - povpraševanje po nazivih glede na dejavnost delodajalcev.....	73
Shema 4.3: Sklop indikatorjev - povpraševanje glede na glavne poklicno/sektorske domene.....	75
Dendrogram 6.1: Razvrščanje nazivov v podobne skupine.....	172

PRILOGE

PRILOGA A: Združitev poklicnih oz. strokovnih nazivov na področju živilstva v aktualne izobraževalne programe, 1994-2004.....	183
PRILOGA B: Združitev poklicnih oz. strokovnih nazivov na področju strojništva v aktualne izobraževalne programe, 1999-2004.....	184
PRILOGA C: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih na področju živilstva 1999 - 2004.....	188
PRILOGA D: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih področju gostinstva in turizma, 1999 - 2004.....	188
PRILOGA E: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih področju strojništva, 1999 – 2004.....	189

Povzetek

POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN TRG DELA: ujemanje poklicnih in strokovnih nazivov s poklici

Magistrsko delo obravnava povezovalni/ujemalni problem na trgu dela, ki ga je v Sloveniji šolska zakonodaja, sprejeta leta 1996, skupaj s socialnimi partnerji skušala reševati s povezovanjem sfere dela in sfere izobraževanja v tako imenovanih nomenklaturah poklicev. Nomenklature poklicev so normativno opredelile, v katerih poklicih naj bi se osebe z določenim poklicnim in strokovnim nazivom zaposlovale. Na podlagi razpoložljivih podatkov o povpraševanju delodajalcev po zaposlitvi delavcev, v nalogi prikazujemo način, kako podatke v nomenklaturah poklicev empirično preveriti s povpraševanji delodajalcev. Na podlagi empiričnega preverjanja na strani povpraševanja, so v nalogi prikazani indikatorji povezovalnega/ujemalnega problema na trgu dela v Sloveniji.

Ključne besede: trg dela, poklic, poklicni in strokovni naziv, povezovalni/ujemalni problem, povpraševanje po delavcih

Summary

VOCATIONAL EDUCATION AND LABOUR MARKET: matching vocational and professional titles with occupations

This Master's Thesis deals with a linking/matching problem in the labour market, the problem which the Slovenian legislation in the field of education, prepared in co-operation with the social partners and introduced in 1996, tried to solve by linking the sphere of labour to the sphere of education in the so called nomenclatures of occupations. The nomenclatures of occupations have normatively defined in which occupations persons with a specific occupational title could be employed.

On the basis of the available data about the employers' demand this Thesis presents the manner by which it is possible to verify data in "nomenclatures" with the empirical data on the demand of the employers. On the basis of empirical examination this Thesis presents

the indicators of the linking/matching problem in the labour market of the Republic of Slovenia.

Key words: labour market, occupation, vocational and profesional title, linking/matching problem, labour demand1

1 UVOD

Trg dela lahko opazujemo na ravni ljudi, na ravni organizacij (podjetij, ustanov, itn.) in na ravni panog. Kar lahko hitro opazimo, je dejstvo, da se v glavnih značilnostih trg dela nenehno spreminja. Nekatere panoge so v velikem razmahu, druge komaj preživijo. Nekatere organizacije imajo dolgo dobo trajanja, druge se le za hip pojavijo in kmalu izginejo, ko jim zmanjka virov, ko izgubijo trg. Podobno je s poklici, torej tipičnimi vrstami dela in zaposlitev, s pomočjo katerih si ljudje služijo sredstva za preživljanje. Nekateri poklici so tu od davnine, drugi postajajo aktualnejši v posebnih razmerah, ko je po njih veliko povpraševanje, nekateri poklici pa tudi izginjajo. Prav tako kot šole in ustanove izobraževalnega sistema spreminjajo izobraževalne programe, tudi delodajalci spreminjajo izobrazbene zahteve za delavce, pač glede na zahteve dela in zaposlovanja v določenih poklicih. Na zelo agregatnih ravneh analize, kjer uporabljamo sintetične nominalne kategorije (sektorji dejavnosti, panoge dejavnosti, širše poklicne skupine) in te se v času ne spreminjajo kaj dosti, te spremembe najprej opazimo tako, da se spremeni število enot, ki pripadajo tem kategorijam. Rečeno drugače, sektorska, panožna struktura podjetij in poklicna struktura aktivnega prebivalstva je nominalno sicer lahko enaka, vendar se spreminja delež enot, ki posamezni kategoriji pripadajo. Samo slutimo lahko, da je za temi številčnimi spremembami na zelo podrobni ravni običajno skrita tudi vsebinska sprememba v opisu dejavnosti, v opisu poklica. Številčna in vsebinska sprememba pa sta preprosto znamenje, da se strukturno panoge in poklici prilagajajo "razvoju".

Tržna ekonomija zahteva večjo raven produktivnosti dela in višjo tehnološko pismenost zaposlenih. Z uvedbo tržne ekonomije so se v Sloveniji začele dogajati pomembne spremembe na trgu dela, kar je povzročilo prestrukturiranje gospodarstva. Zaposlenost se je začela zmanjševati, brezposelnost postaja vedno večji problem. Poleg tega je prišlo do sprememb tudi v sektorski zaposlitveni strukturi, saj se je zaposlenost v kmetijstvu in industriji zmanjšala, povečal pa se je delež zaposlenih v storitvenem sektorju. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ), katerega osnovna naloga je posredovanje med aktualno ponudbo in povpraševanjem na trgu dela, je s svojo politiko zaposlovanja skušal vplivati na spremenjene razmere s številnimi ukrepi aktivne in pasivne politike zaposlovanja. Istočasno pa se je povečala tudi potreba po informacijah o trgu dela, o

posodabljanju obstoječih orodij oz. klasifikacij za spremljanje gibanj na slovenskem trgu dela. Informacije namreč potrebujejo iskalci dela in delodajalci v svojem vse bolj individualiziranem odločanju, kaj študirati, kaj početi, koga najemati, medtem ko postajajo vnaprejšnji kolektivni dogovori manj pomembni.

Stopnjo aktualnega ujemanja med izobrazbeno strukturo in zaposlitveno strukturo aktivnega prebivalstva neke države je v literaturi obravnavan kot povezovalni problem trga dela (linkage, matching problem) (Kramberger, 2001). Pojav delnega razhajanja na odprtih trgih dela ni obravnavan kot deviantnost, problem postaja le v primeru večjih odklonov.

V devetdesetih letih se je zaradi odpiranja trga dela povezovalni problem v Sloveniji povečeval, prihajalo je do vse večje razveze izobrazbe in poklicnih zaposlitev ljudi v vseh poklicnih segmentih, razen v strokovnih poklicih.

Na spremenjene razmere v tržnem gospodarstvu se je odzval tudi slovenski šolski sistem. Nova šolska zakonodaja, sprejeta v obdobju 1996-2002, je na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja vzpostavila najprej nove, partnersko širše mehanizme in ustanove, prek katerih naj bi se povečal vpliv zlasti delodajalcev in tudi sindikatov na izobraževalne programe. Vpliv socialnih partnerjev na vsebine izobraževalnih programov je opredelil Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (1996), ki je določal, da predstavniki delodajalcev, organizirani pri obeh zbornicah (gospodarski in obrtni), v nomenklaturi poklicev opredelijo za katere poklice se primarno pripravi izobraževalni program. Nomenklatura poklicev je tako ponazarjala povezovalni člen med področjem dela (poklici) in področjem izobraževanja (naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe). Predstavljala je kolektivni in dogovorni instrument oziroma način reševanja povezovalnega problema in tako je partnerska struktura z njimi načrtovala najbolj zaželene poklicne domene posameznih izobraževalnih programov.

Nova partnerska struktura lahko deluje strokovno le, če ima na razpolago podatke. Z napovedjo bodočih kadrovskega tokov med šolstvom in zaposlovanjem so se v zgodnjih 60-ih letih prejšnjega stoletja ukvarjale napovedne študije (t.i.manpower planning). Ker je poslovno okolje postajalo vedno bolj nestabilno, so kvantitativne napovedi postale

nezanesljive in je bilo tedanje napovedovanje v 70-ih letih opuščeno. Znana je bila Mediteranska primerjalna študija OECD (Willems: 1996), ki ni zmogla niti politično napovedati tokov izobraževanja in zaposlovanja. Modernejši pristop bodočih poklicnih neskladij se je v 80-ih letih prejšnjega stoletja preusmeril k signalni vrednosti informacij o trgu dela, ki temelji na izdelavi srednjeročnih scenarijev. S pomočjo razpoložljivih podatkov o, na primer, povpraševanju delodajalcev po poklicih in izobrazbah, kot enem izmed segmentov informacij o trgu dela, lahko izdelamo matrike ujemanja in scenarije o bodočih poklicnih neskladjih opazovanih pojavov. V nalogi sem se pri proučevanju povezovalnega problema v Sloveniji osredotočila prav na ta segment še neizkoriščenih informacij, to je na povpraševanje delodajalcev po poklicih in izobrazbah, da bi kvalitativno ugotovila, koliko se povpraševanje po delavcih z določeno izobrazbo in za določen poklic ujema s poklici, navedenimi v nomenklaturah poklicev.

1.1 IZHODIŠČA MAGISTRSKEGA DELA

Magistrsko delo skuša prikazati način, kako preveriti na podatkovni ravni nomenklaturu poklicev s podatki o povpraševanju po delu. Nomenklature poklicev so zgolj normativno opredelile, za katere poklice naj bi posamezni izobraževalni program usposabljal dijake oziroma v katerih poklicih naj bi se osebe z določeno izobrazbo zaposlovale. Pri takšnem povezovanju sfere dela in izobraževanja pri nas naletimo na določen problem. V katerih poklicih naj bi se osebe z določeno izobrazbo lahko najbolj zaposlovale, dejansko lahko odražajo šele delodajalci. Delodajalci, ki so praviloma avtonomni pri postavljanju izobrazbenih pogojev za opravljanje del in nalog, postavljajo svoje stvarne izobrazbene zahteve glede zaposlovanja v "svojih" poklicih, tj. na svojih delovnih mestih.

V Sloveniji je na razpolago dovolj zanesljivih podatkov o dogajanjih na trgu dela, za katera menim, da pri pripravi podlag nomenklatur poklicev in s tem reševanju povezovalnega/ujemalnega problema, niso bili dovolj izčrpno uporabljeni. Podatki o tem, kako se povezujeta izobrazba in poklic, so na voljo pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ), ki vodi evidenco potreb po delavcih (Evidenca PD). Podatek o nazivu delodajalsko zaželene izobrazbe predstavlja v Evidenci PD enega ključnih kriterijev za selekcijo med kandidati za opravljanje del in nalog prostega delovnega mesta. ZRSZ

opis prostega delovnega mesta razvršča v poklice s pomočjo Standardne klasifikacije poklicev (SKP), s čimer se zagotavlja možnost povezovanja podatkov o izobrazbi in o poklicu.

V nalogi želim proučiti konceptualizacijo in nato način empiričnega reševanja povezovalnega/ujemalnega problema pri nas in ga zatem na izbranih primerih tudi empirično preveriti. Prispevek naloge vidim v tem, da bodo rezultati empirične analize predstavljeni strokovnjakom, ki se ukvarjajo z načrtovanjem izobraževalnih programov. Predstavljeni rezultati naj bi bili empirično utemeljen signal za razpravo, kako uspešni so izobraževalni programi na trgu dela, glede na postavljene cilje zaposlovanja.

1.2 METODOLOGIJA DELA IN HIPOTEZE

Naloga je oblikovana tako, da zajema teoretični in praktični del. Pri tem uporabljam različne raziskovalne metode. Analizo sekundarnih teoretskih virov sem uporabila pri preučevanju teorij o trgu dela in opredelitvi splošnih teoretičnih izhodišč glede problema ujemanja poklicev in poklicnih in strokovnih nazivov. Posebno pozornost sem posvetila terminološkemu razčiščevanju, ki so potrebna za artikulacijo ujemalnega problema.

Praktični del predstavlja empirično raziskavo ujemalnega problema oziroma študijo primerov na izbranih treh strokovnih področjih: živilstvu, gostinstvu in turizmu ter strojništvu. Predmet raziskave je tako empirično proučevanje verodostojnosti načrtovanih poklicnih domen posameznih izobraževalnih programov, pri čemer imajo to podlago poklicne domene v nomenklaturah poklicev. Študijo empiričnih primerov sem dopolnila s primerjalno metodo rezultatov. Primerjalno metodo, ki omogoča primerjanje istovrstnih podatkov, sem uporabljala za ugotavljanje razlik med normativno načrtovanimi zaposlitvami v poklicih in stvarnim povpraševanjem delodajalcev, ki so izkazane v Evidenci potreb po delavcih (Evidenca PD) Zavoda RS za zaposlovanje. Rezultat teh primerjav je indikator, ki nakazuje kolikšen delež povpraševanj ustreza načrtovanim poklicnim domenam, kolikšen pa ne; izražen je v odstotkih od 0 do 100.

V nalogi sem sledila dvema temeljnima hipotezama:

H1: Pri nižjih izobrazbenih stopnjah bo delež ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturah poklicev in povpraševanimi poklici delodajalcev višje kot pri višjih izobrazbenih stopnjah.

H2: Pri višjih izobrazbenih stopnjah bo povpraševanje delodajalcev po dejavnostih bolj razpršeno kot pri nižjih izobrazbenih stopnjah.

Za korporativne trge dela je značilno, da so bolj zaprti trgi, kjer prevladujejo dognani način usklajevanja med ponudbo in povpraševanjem ter dopuščajo več dogovarjanja med posameznimi akterji. Bolj liberalni trgi so odprti trgi in od iskalcev zaposlitve zahtevajo več samoiniciative; dogovorov med posameznimi akterji na trgu dela je manj.

1.3 STRUKTURA NALOGE

Magistrska naloga poleg uvodnega dela obsega pet poglavij.

V drugem poglavju se ukvarjamo s teorijami, ki nam služijo kot podlage za proučevanje problema povezanosti med poklici in izobrazbami in za konceptualizacijo ujemanja izobrazbe ter poklica oziroma za konceptualizacijo povezovalnega problema. Pri tem izhajamo iz dejstva, da je korporativno zasnovan trg dela, kakršen prevladuje v Sloveniji (in Evropi), strukturiran dvoenotsko, kjer imamo na eni strani sfero ponudbe (ljudi) ter na drugi strani sfero povpraševanja (delovna mesta). Proučili smo različne poglede na delovanje trga dela, zlasti z vidika predpostavk in informacij njegovega proučevanja.

V tretjem poglavju pogledamo, kako se je reševal povezovalni problem v Sloveniji v preteklosti in kakšni so njegovi sedanji, aktualni načini reševanja.

Četrto poglavje obsega metodološki del, ki predstavi kako smo konceptualno in informatično opredelili povezovalni problem. V petem poglavju so sistematično predstavljeni rezultati empirične analize povezovalnega problema na treh strokovnih

področjih, s sklepnimi ugotovitvami. Ugotovitve in zaključki so podani v šestem poglavju magistrske naloge.

1.4 KLJUČNI POJMI IN TERMINOLOGIJA

V nalogi so uporabljeni različni pojmi, ki se pojavljajo v posameznih poglavjih. Za lažje razumevanje navajamo ključne pojme, ki zadevajo vsebino obravnavane teme.

Poklicni in strokovni naziv

V nalogi obravnavamo **poklicne in strokovne nazive, skrajšano nazivi**, kot elemente na strani ponudbe trga dela. Le-ti se terminološko pojavljajo v različnih variacijah, vendar jim je skupno to, da izkazujejo pridobitev vrste in stopnje uspešno zaključenega izobraževanja po javno-veljavnih izobraževalnih programih.

Tako na primer, Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju iz leta 1996, obravnava izobraževalne programe, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba. Izobraževanje po tem zakonu omogoča pridobitev *poklicne oziroma strokovne izobrazbe*.

Metodološka načela izdelave nomenklature poklicev za potrebe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja navajajo, da posameznik po končanem izobraževalnem programu določene stopnje izobraževanja pridobi *naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe* (Svetlik idr. 1997 :2).

Šifrant poklicne oziroma strokovne izobrazbe Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (Zavod RS za zaposlovanje, 2000) je klasifikacijsko orodje za evidenco nazivov poklicne oziroma strokovne izobrazbe. Šifrant se torej uporablja za klasificiranje **nazivov** pridobljenih po uspešno zaključenem izobraževanju v sistemu javnega izobraževanja.

Poklic

Pri definiciji poklica izhajamo iz Standardne klasifikacije poklicev Statističnega urada Republike Slovenije (1999): »Poklic je statistično analitična enota v katero se razvršča delo

sorodno po vsebini in zahtevnosti in ki ga je opravljala, ga opravlja ali bi ga opravljala praviloma ena oseba«.

Povezovalni/ujemalni problem

V literaturi je povezovalni/ujemalni problem trga dela obravnavan kot »linking, matching problem«. Nanaša se na proces povezovanja ali ujemanja med ponudbo in povpraševanjem. Na ponudbeni strani imamo tako posameznike, ki s spričevali ali diplomami izkazujejo izobrazbo v obliki pridobljenega poklicnega in strokovnega naziva. Na strani povpraševanja imamo delodajalce, ki povprašujejo po usposobljeni delovni sili, da zasedejo ustrezna delovna mesta za opravljanje določenega poklica.

Povpraševanje po delavcih

Povpraševanje po delavcih sestoji iz aktualnega in realiziranega povpraševanja po delavcih. Aktualno povpraševanje predstavljajo nezasedena delovna mesta. Delodajalci preko medijev, služb za zaposlovanje in privatnih agencij najavljajo »kakšne delavce bi želeli imeti na svojih delovnih mestih« (Kramberger 2006: 1). Aktualno povpraševanje delodajalcev poznamo tudi kot anticipirano povpraševanje. Realizirano povpraševanje delodajalcev predstavljajo zasedena delovna mesta.

Nomenklature poklicev

Nomenklature poklicev, kot jih je določal Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (1996) so predstavljale orodje za povezovanje sfere dela in sfere izobraževanja. Bile so podlaga za pripravo javno-veljavnih izobraževalnih programov. Partnersko sestavljene delovne skupine so v nomenklaturah poklicev opredelile najbolj želene poklice, v katerih naj bi se posamezniki po zaključenem izobraževanju najbolj zaposlovali.

Seznam uporabljenih kratic:

SKP Standardna klasifikacija poklicev

SKD Standardna klasifikacija dejavnosti

ZRSZ Zavod RS za zaposlovanje

SURS Statistični urad Republike Slovenije

CPI Center RS za poklicno izobraževanje

2 OD NAPOVEDNE K SIGNALNI VREDNOSTI INFORMACIJ O TRGU DELA

Potrebe po pridobivanju dobrih informacij o dogajanju na trgu dela so poudarjene že nekaj desetletij. V 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja so se razvili napovedni modeli, ki so imeli ambicijo napovedati prihodnja poklicna neskladja v ponudbi in povpraševanju, da bi prilagodili politiko izobraževanja gospodarski rasti. Napovedi, ki so temeljile na makro-ekonomskih modelih (manpower planning) so doživele vrsto kritik, saj se je izkazalo, da je bilo v danih razmerah nemogoče zanesljivo napovedati prihodnje potrebe po delovni sili za daljše časovno obdobje (10 do 15 let). Poleg tega so napovedi posredovale predvsem podatke o obsegu povpraševanja po posameznih poklicih in poklicnih skupinah, ne pa tudi o spremembah v vsebini poklicnih znanj. Kljub kritikam napovednih modelov so potrebe po tovrstnih informacijah ostale. Strokovnjaki, ki se ukvarjajo z napovedmi so le-te prilagodili strukturnim spremembam na trgu dela. Od dolgoročnih so se preusmerili k srednjeročnim in kratkoročnim napovedim in se razlikujejo glede na državo v kateri se napovedi izvajajo (Trbanc 2003: 7-11).

Na Nizozemskem, na primer, so napovedne študije usmerjene v prihodnje, večinoma štiri-do petletno obdobje. Študente, ki se odločajo o izbiri študija namreč zanima, kakšne bodo prihodnje razmere na trgu dela, ko bodo študij zaključili.

Sodobne napovedne študije razvijajo različne metode za predvidevanja bodočih kratkoročnih in srednjeročnih potreb po kadrih. Ena izmed teh je metoda izdelave signalov, ki temelji na izdelavi srednjeročnih scenarijev o prihodnjih potrebah na področju izobraževanja. Metoda signalov predstavlja orodje, ki omogoča spremljanje in odzivanje na spremembe na trgu dela. Po Middleton (v Hopkins 2000: 15) metoda signalov omogoča oceniti bodoče povratne učinke vlaganja v specifične kvalifikacije. Načrtovalcem izobraževalnih programov omogoča spremljati dogajanje na trgu dela in vrednotiti izobraževalne programe ter se osredotočiti na znanja in spretnosti, ki so za gospodarski razvoj pomembne.

Ključni indikatorji ali signali o trgu dela so: plače, zaposlitveni trendi po izobrazbah, klasifikacije poklicev in izobraževanja, podatki o vpisu v posamezne izobraževalne

programe, izobraževalni programi, individualni tečaji usposabljanja, stopnja nezaposlenosti po posameznih izobrazbah, poklicih in programih izobraževanja. Del tehnik metode signalov predpostavlja tudi identifikacijo znanj, ki jih trg dela potrebuje. Samo osredotočenje na povpraševanje po poklicih ne nudi zadostnega vpogleda o bodočih zaposlitvenih potrebah. Poklici se namreč spreminjajo s skupaj s tehnologijami, zlasti ob uvajanju novih in preoblikovanju obstoječih. Zato je nujno zagotoviti obstoj različnih virov podatkov, ki bodo dali čimbolj zanesljive informacije o povpraševanju po posameznih poklicih (Hopkins 2000: 15). Seveda pa so podatki in informacije zgovorne le, če jih osvetlimo z ustrezno teorijo trga dela.

2.1 TEORETSKA IZHODIŠČA PROUČEVANJA TRGA DELA

Trg dela je po Keynesu eden od treh glavnih trgov v makroekonomskem pogledu; druga dva sta trg dobrin in storitev ter finančni trg. Kljub temu, da med ekonomisti (v klasični, neoklasični in liberalni struji) prevladuje prepričanje, da je trg dela zgolj neavtonomen trg, odvisen in odziven na dogajanja na drugih dveh trgih pa dognanja socioekonomike, institucionalne ekonomike, organizacijske sociologije in sociologije govorijo drugače. Kažejo, da je trg dela predvsem institucionalni fenomen, na katerem ne tekmujejo le ljudje (delavci, delodajalci), ampak se na njem prepletajo različni individualni, kolektivni in kulturni aranžmaji, zaradi česar ima trg dela specifične poteze v primerjavi z drugima dvema trgoma.

Različni avtorji namenjajo delovanju trga dela različne poudarke in s tem nudijo različne teoretske osnove njegovega preučevanja. V nadaljevanju si bomo pogledali tri ekonomske modele trga dela, ki so za preučevanje zanimiva z vidika predpostavk njegovega delovanja.

2.1.1 Plačno-tekmovalni model

Predpostavka plačno-tekmovalnega modela trga dela je, da je le ta podrejen strukturi povpraševanja na trgu dobrin in storitev. Motivacija obeh strani, tako delodajalcev kot delojemalcev, določa njuno obnašanje na trgu dela. Delodajalci pri najemanju delovne sile težijo k minimiziranju stroškov in maksimiziranju profita. Delojemalci izhajajo iz načela maksimiranja lastne koristnosti razpoložljivega prostega časa, ki ga ponujajo na trgu dela.

Ravnanja obeh akterjev ustvarja tekmovalno ravnotežje na trgu dela. Da se lahko akterji odločajo je potreben obstoj transparentnih ključnih informacij in homogenost ponujenega dela. Kasnejša dodelava plačno-tekmovalnega modela je predpostavko o homogenosti dela sprostila in v teorijo vnesla soobstoj različnih trgov dela, predvsem za specifične ravni produktivnosti in s tem tudi za nize povezanih poklicnih spretnosti (Kramberger 1999: 95-97).

2.1.2 Segmentacijski model trga dela

Za segmentacijski model trga dela je značilno, da je sestavljen iz različnih segmentov za katere so značilni različni mehanizmi delovanja. Hinchliffe (v Kramberger 1999: 98) govori o dveh pristopih k segmentiranemu trgu dela:

- tehnološki pristop, ki poudarja pomen tehnoloških zahtev proizvodnje in
- politični pristop, ki obravnava segmente, kot posledico zavestne akcije kapitalistov, ki s segmentacijo skušajo oslabiti delavsko gibanje in delavsko zavest (Kramberger 1999: 98).

Segmentacijo trga dela so številni avtorji različno razlagali, različno so interpretirali predvsem vzroke, ki privedejo do segmentacije trga dela.

2.1.3 Model tekmovanja poslov

Model tekmovanja poslov izhaja iz značilnosti poslov, kjer tehnologija in trg določata strukturo poslov. Posli so odraz tehnološke faze proizvodnje dobrin in storitev, pri čemer tehnološka struktura poslov določa tudi strukturo plač. Posli oziroma delodajalci, ki te posle organizirajo, tekmujejo med seboj. Ta model pusti ob strani iskalce zaposlitve, ki s spričevali izkazujejo svoja formalna znanja, prav tako zanemarja delavčeve osebne lastnosti, ki so lahko pomembne pri opravljanju določenega posla. Tehnološka zahtevnost poslov in pričakovani stroški usposabljanja delavcev za opravljanje teh poslov predstavljajo za delodajalca mehanizem, po katerem se odloči o primernosti delavca za opravljanje določenega posla. Delodajalec bo izbral tistega, ki bo predstavljal najmanj dodatnih stroškov za njegovo usposabljanje (Kramberger 1999: 99-101).

2.2 RELEVANTNOST INFORMACIJ O TRGU DELA

Izbor pravih informacij o trgu dela in njihova korektna interpretacija zahteva razumevanje delovanja trga dela. Različne teoretske osnove se razlikujejo v svojem razumevanju trga dela in tako dajejo različne podlage za zbiranje relevantnih informacij.

Z vidika informacij, ki jih zbiramo, ko nameravamo preverjati nosilne teoretske teze podajamo pet ekonomskih teorij o trgu dela.

2.2.1 Teorija človeškega kapitala

Teorija človeškega kapitala, avtorja Theodora Schultza (1961), je osrednje mesto postavila izobrazbi in izobraževanju. Po tej teoriji ljudje vlagajo v sebe z izobraževanjem in drugimi dejavnostmi zaradi pričakovanih koristi, kot je na primer večja plača. Osrednji moment posameznikove odločitve o njegovem bodočem šolanju naj bi bila razlika med stroški izobraževanja in donosi pri plači, ki so ugodnejši, kolikor je izobrazba boljša oziroma višja. Po tej teoriji je potrebno zbrati informacije o plačah ljudi z določenim tipom izobrazbe, da bi lahko ugotovili povračilo vlaganja v določen tip izobrazbe.

2.2.2 Poizvedovalna domneva

Poizvedovalna domneva je nasproti teoriji o človeškem kapitalu trdila, da izobrazba ne ustvarja novih produktivnih znanj, temveč le preverja posameznikove sposobnosti za pridobitev izobrazbe. Dokazila o izobraževanju imajo za delodajalca vlogo predselekcije o izbiri kandidata. Signalna teorija pravi, da se posamezniki odločajo za tisto vrsto izobraževanja, ki je za delodajalca najbolj prepoznavna. Šola naj bi sporočala delodajalcem kandidatove sposobnosti. Obe tezi obravnavata izobraževalne ustanove kot dajalca signalov o kandidatovih sposobnosti. Tako so plače odvisne od stopnje izobrazbe, ki jo imajo zaposleni. Ker poizvedovalna domneva poudarja pomembnost diplom, so pomembne informacije o možnostih zaključitve šolanja (Kramberger 1999: 104-105).

2.2.3 Teorija tekmovanja poslov

Teorija tekmovanja poslov (Thurow v Kramberger 1999: 105) najbolj izrazito uvede zamisel, da je trg dela dvoenotski, na strani ponudbe so ljudje, na strani povpraševanja pa delovna mesta ali posli. Teorija predpostavlja, da potrebno znanje posameznika za opravljanje nekega dela ni odvisno od šolanja, temveč ga pridobi šele na delu. Posamezniku naj bi izobraževanje omogočilo le lažji dostop do opravljanja poklica in boljšega plačila. Produktivnost dela tako ni odvisna od šolskega znanja, temveč od tehnološke zahtevnosti dela, ki ga opravlja. Plača ljudi je bolj odvisna od opisa delovnega mesta, kot od vlaganja v izobraževanje. Ta teorija trdi ravno nasprotno kot teorija človeškega kapitala, ki poudarja da se posameznikova produktivna sposobnost povečuje z vlaganji v lastno izobraževanje.

Teorija tekmovanja poslov poudarja pogojenost možnosti višjega dohodka z višjo stopnjo izobrazbe. Možnost zaslužka v prihodnosti je določena z možnostjo zaposlitve. Po tej teoriji je potrebno zbirati podatke o plačah za določene zaposlitve (Kramberger 1999: 105-106).

2.2.4 Segmentacijski model trga dela

Zakaj posamezniki in skupine zavzemajo različne položaje na trgu dela, so med drugim, razlagale segmentacijske teorije. Skozi zgodovino se zaradi politično-ekonomskih dogajanj in drugih vplivov trg delovne sile deli v ločene segmente. Strukturiranje trga delovne sile poteka skozi proces različnih vplivov politično-ekonomskih dogajanj na trg dela, ki ga posledično deli v ločene segmente. Segmenti se med seboj razlikujejo in imajo vsak svojo logiko delovanja. Loveridge in Mock (v Svetlik 1985: 77-81) sta ugotovila, da segmentacija poteka po socialni in tehnični osi. Na socialni osi so dejavniki diferenciacije delovni pogoji, odgovornost, avtonomnost in gotovost zaposlitve. Socialna os deli trg dela na primarni in sekundarni. Za tehnično os so značilni dejavniki diferenciacije specifičnost delovnih nalog, zahtevane sposobnosti in delovni položaj v hierarhiji. Tehnična os se deli na interni in eksterni trg. Tako nastanejo štiri segmenti, ki se med seboj prekrivajo in se razvijajo zlasti v velikih organizacijah.

V primarnem internem segmentu (tu se nahaja jedro stalno zaposlenih delavcev) so delovna mesta, ki so tipična za določeno organizacijo. Za ta delovna mesta se je potrebno dolgo

usposabljanje, ne omogočajo napredovanje, imajo dobre delovne pogoje, odgovornost in samostojnost sta visoki.

V primarnem eksternem segmentu so delovna mesta, ki so manj specifična za organizacijo, zahtevajo krajše usposabljanje, ne omogočajo pa posebnega napredovanja. Na teh delovnih mestih najdemo diplomante različnih šol.

V sekundarnem internem segmentu se nahajajo specifična delovna mesta, za katera se je potrebno nekaj časa usposabljanje in omogočajo nekaj napredovanja. Delo na teh delovnih mestih je neavtonomno in ni posebej odgovorno, delo je slabo nagrajeno in se opravlja v slabih delovnih pogojih. Delo na teh delovnih mestih ogroža modernizacija proizvodnje, zlasti avtomatizacij rutinskega dela. Zaradi pomanjkanja takih delovnih mest nastaja velik del strukturne brezposelnosti.

Sekundarni eksterni segment je značilen po nespecifičnih delovnih mestih, za katera se ni potrebno posebej usposabljanje. Delo ni avtonomno, ni posebej odgovorno in je slabo plačano. V tem segmentu prevladujejo imigranti in priložnostni delavci, ki so pogosto brezposelni.

Segmentacija trga delovne sile se lahko nanaša na ponudbo delovne sile, kjer nastopajo različni posamezniki oz. kategorije delavcev, ki zasedajo različne segmente na trgu delovne sile. Segmentacija se lahko nanaša tudi na povpraševanje po delovni sili, ki diferencira delovna mesta po nagrajevanju, možnostih napredovanja, gotovosti zaposlitve in delovnih pogojih. Konkurenčnost delodajalce sili k zmanjševanju števila zaposlenih predvsem na sekundarnem trgu delovne sile. Spreminjajo se tudi značilne lastnosti internega trga delovne sile (trajnost zaposlitve). Sposobnost podjetja prilagoditi se dogajanjem na lokalnih in svetovnih trgih omogoča, da ohranja jedro zaposlenih na internem trgu in s tem ugodne razmere za zaposlene. Hkrati imajo tudi večjo možnost izbire med delovno silo, ki je na eksternem trgu delovne sile (Ignjatović 2002: 74).

Podatki, ki služijo za opis segmentov so predvsem: poti in faktorji internega napredovanja, spremljanje podobnih poklicnih skupin, velikost podjetij, stabilnost podjetniških trgov,

kapitalna intenzivnost podjetij, spremljanje poklicnih skupin po panogah gospodarstva, primerjava podjetij glede na lastništvo in strukturo vlaganj. Ponudbena stran trga dela, ki vsebuje kritične skupine predistinirane za sekundarne trge dela, naj bi bila opisana z izobrazbeno ravnjo, starostjo, spolom in etično pripadnostjo zaposlenih.

2.2.5 Teorija ujemanja poslov (Jovanovich)

Po teoriji o ujemanju poslov (Jovanovich 1979) imajo posamezniki določene karakteristike, vključno z izobraževalnimi dosežki, ki imajo primerjalne prednosti v izvajanju nekega poklica. Produktivnost v nekem poklicu je tako rezultat interakcije med poklicem in osebnimi lastnostmi.

Teorija ujemanja poslov se osredotoča na kvaliteto ujemanja med delavcem in delom in izhaja iz treh pomembnih predpostavk:

Pri prvi predpostavki gre za problem, kako optimalno dodeljevati delovna mesta delavcem. Različni delavci se namreč razlikujejo po produktivnosti pri opravljanju posamičnih nalog pri delodajalcu. Posamičen delavec je namreč različno produktiven pri različnih delih, v različnih poklicih.

Druga predpostavka izpostavi, da se delodajalci dogovarjajo z delavci individualno. Delodajalec je sposoben nagraditi tistega, s katerim se najbolj ujame tako, da ga plača relativno več. Individualno dogovarjanje ustvarja strukturo nagrajevanja, ki zagotavlja pravilne signale za doseg optimalnega ujemanja.

Tretja predpostavka izpostavi, da na obeh straneh trga obstojajo nepopolne informacije o tem, kje bi bil posameznik najbolj optimalno nameščen. Tako se zgodi, da potem ko se nekega delavca že zaposli na nekem delovnem mestu, pridejo na dan novi podatki, na osnovi katerih je v določenih primerih optimalno, da se tega delavca prerazporedi na drugo delovno mesto. Pri modelu ujemanja poslov gre za fenomen optimalnega ponovnega razporejanja delavca, ki je nastal ob pridobivanju novih informacij v teku časa (Jovanovich 1979: 974).

Teorija ujemanja poslov izpostavlja pomen informacij o značilnostih poslov ter o znanjih in spretnostih, ki so potrebna, da se nek posel opravlja. Šele ta daje komparativne prednosti posameznikom, ki opravljajo te posle (Heijke 1998: 17). Informacijska heterogenost in nejasnost na obeh straneh trga dela otežkoča doseganje (takojšnjega) popolnega ujemanja med lastnostmi zaposlenega in lastnostmi dela. Delodajalci nimajo popolnih informacij o različnih ravneh produktivnosti iskalcev zaposlitve. Posameznik bo dobil pravo sliko o svojih produktivnih sposobnostih šele takrat, ko bo delo dejansko opravljal. Thurow (v Kramberger 1999) pravi, da večina kognitivnih sposobnosti, ki so potrebne za opravljanje dela, posameznik pridobi šele z usposabljanjem na delu, po vstopu v zaposlitev.

Izobrazba kot (uvodni) kriterij selekcije med kandidati je sicer zapisana v javnih dokazilih o izobrazbi. Iz spričeval in diplom pa ni mogoče razbrati informacije o značilnostih programa izobraževanja (npr. trajanje, predmeti), ki ga je oseba zaključila, niti o izobrazbenih standardih, ki se dosežejo s končanjem programa. Zato spričevala in diplome ne zadoščajo za odločanje z gotovostjo.

2.2.6 Premislek o uporabi teh teorij v nalogi

Razen tekmovalne teorije vse omenjene teorije ločijo iskalce zaposlitve in delovno mesto. To je dobra osnova za konceptualizacijo ujemalnega problema, ki primerja iskalce zaposlitve in značilnosti delovnega mesta. Potrebujemo pa podatke. Razpolaganje z informacijami o trgu dela je eden od najpogostejših načinov za zmanjševanje povezovalnega problema, saj povečuje transparentnost za vse, ki so zainteresirani v vlaganje v izobraževanje; za študente in dijake, ki se odločajo v katere izobraževalne programe se bodo vpisali in za institucije, ki izobraževanje organizirajo in financirajo. Uspešnost investicij v izobraževanje se pokaže šele v prihodnosti, zato je za doseg optimalnih izobraževalnih odločitev pomembno, kako ocenimo bodočo situacijo na trgu dela. Bodoče situacije na trgu dela je težko oceniti oziroma izmeriti. Produktivni donos izobraževalnega programa je težko izolirati od ostalih vplivov, ki se dotikajo produktivnosti delavca. Lahko rečemo, da je produktiven izobraževalni program tisti, ki pritegne študente, ki že imajo neke tovrstne karakteristike (spretnosti), ki so relevantne za opravljanje določenega poklica. Človeški kapital, ki temelji na začetnem izobraževanju, doživlja tudi

različne probleme po vstopu na trg dela. Težko je, na primer, meriti tista znanja in spretnosti, ki so že rezultat opravljanja nekega poklica in različnih drugih oblik usposabljanja v podjetju in izven njega. Težko je izmeriti tudi izgubo znanj in spretnosti, ki so posledica stanja brezposelnosti.

Teorija ujemanja poslov obravnava trg dela dvoenotsko. Na ponudbeni strani so posamezniki, ki imajo različna znanja in spretnosti, na strani povpraševanja pa posli (poklici), za opravljanje katerih se zahteva določeno znanje (izobrazba). Razpoložljivost informacij o poklicih, v katerih delodajalci želijo zaposliti posameznike z določeno izobrazbo nam daje zadostno podlago, da v nalogi teorijo empirično preverimo.

2.3 POVEZOVALNI / UJEMALNI PROBLEM TRGA DELA - RAZLIČNI VIDIKI

»Povezovalni problem trga dela govori o izobrazbeno-poklicni razvezi sodobnih trgov dela. Izhajajoč iz dvoenotske narave trga dela imamo na ponudbeni strani informacije o vrsti in stopnji poklicne oziroma strokovne izobrazbe, na povpraševalski strani pa različne vrste poklicev oz. delovnih mest (Kramberger 1997: 21).

Na trgu dela prihaja do usklajevanja med ponudbo in povpraševanjem, do interakcije med njima prihaja, ko se posamezniki želijo zaposliti in kandidirajo na posamezna delovna mesta, po katerih povprašujejo delodajalci. Zaposlenost je prevladujoča oblika aktivnosti in posebna oblika institucionalizacije dela, ki poteka v formalni, tržni ekonomiji. Alokacija večine delovne sile se realizira preko trga delovne sile, saj so samozaposleni v manjšini. Zunaj trga dela se torej nahaja tudi delovno aktivno prebivalstvo, ki je samozaposleno. Samozaposlenost je prav tako vključena v formalno ekonomijo in se, za razliko od zaposlenosti, vzpostavlja preko trga blaga.

V sistemu formalne ekonomije imamo tudi posameznike, ki se ne uspejo realizirati prek ponudbe svoje delovne sile. Govorimo o brezposelnih, ki so dobili svoj posebni družbeni in ekonomski pomen šele z institucionalizacijo dela. Brezposelnost je pogojena s trgom delovne sile. To pogojenost obrazložita Addison in Siebert (v Svetlik 1985:15) s strukturo in dinamiko trga dela. Strukturo trga delovne sile predstavljajo zaloge (stocks), med

katerimi so številni tokovi, ki spreminjajo velikost zalog. Na povpraševalski strani imamo dve vrsti zalog: nezasedena delovna mesta, ki predstavljajo aktualno povpraševanje, in zasedena delovna mesta, ki predstavljajo realizirano povpraševanje. Na ponudbeni strani se pojavljajo tri vrste zalog. Prvo zalogo tvorijo vsi zaposleni delavci in predstavlja realizirano ponudbo in je enaka realiziranemu povpraševanju. Drugo zalogo predstavljajo iskalci zaposlitve oziroma brezposelni. Brezposelni tvorijo aktualno ponudbo. Tretja zaloga predstavlja potencialno ponudbo, ki vključuje osebe, ki niso ne zaposlene in tudi ne iščejo dela, so pa delovno sposobne.

V moderniziranih družbah se glavnina širšega in ožjega znanja na mlade generacije prenaša z izobrazbenim sistemom. Med izobraževalnim in delovnim sistemom prihaja do uskladitvenih razmerij na (poklicnem) trgu dela. Poklicni trgi dela imajo v vsaki državi kulturno pogojene lastnosti, ki jih določajo različni pogoji vstopanja in omejevanja na specifične poklicne trge. Razlogi nenehnega spreminjanja razmerja med obema sistemoma so v delovanju štirih družbenih podsistemov: izobraževalni podsistem, ekonomski podsistem, socialni podsistem (struktura) in politični podsistem, ki so prek (poklicnega) trga dela v nenehni interakciji. Politični podsistem deluje na specifične poklicne trge z različnimi oblikami regulacije (Kramberger 1997: 22).

Na značilnosti trga dela vplivajo ukrepi države, ki s politiko zaposlovanja poskušajo regulirati ponudbo delovne sile, politiko povpraševanja po njej ter interakcijo med njima (Ignjatović 2002: 29). Z ukrepi regulacije povpraševanja po delovni sili se s programi za odpiranje delovnih mest, ohranjanje obstoječih zaposlitev, programi javnih del, ukrepi za skrajševanje delovnega časa, vpliva na ohranjanje in rast novih delovnih mest. Glavnino ukrepov za posredovanje med ponudbo in povpraševanjem izvajajo javne službe za zaposlovanje. To so ukrepi, s katerimi se želi izboljšati pretok informacij o razpoložljivih prostih delovnih mestih predvsem med brezposelne. Med posredovalci informacij se z razvojem trga delovne sile pojavljajo tudi zasebne posredniške agencije, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem ustreznih kadrov, ki jih rabijo delodajalci (Ignjatović 2002: 33).

V socialnem podsistemu delujejo različni vzorci mobilnosti v poklicni strukturi in demografske značilnosti prebivalstva. Izobraževanje je del izobraževalnega podsistema.

Javne izobraževalne ustanove oziroma ministrstva, ki zagotavljajo proračunska sredstva za izvajanje izobraževalnih programov »želijo«, da ponujeni programi na trgu dela dosegajo povratni socialni učinek. Posameznik naj bi po zaključenem izobraževalnem programu našel zaposlitev, ki ustreza njegovi izobrazbi. To je še posebej pomembno v poklicnem izobraževanju, kjer socialni partnerji (predstavniki delodajalcev in sindikati ob asistenci države) sodelujejo pri pripravi izobraževalnih programov.

V ekonomskem podsistemu so podjetja za katera je pomembno, da imajo na razpolago tako delovno silo, ki se z ustreznimi znanji zna prilagajati tehnološkim in organizacijskim spremembam in tako omogoča doseči največjo produktivnost (Kramberger 1997: 23).

Kako se znanje delovne sile srečuje z zahtevami nove tehnologije pojasnita Svetlik, Lorenčič (2002: 256-257) s tehnološkoizobraževalnim krogom. Znanost se prenaša v nove tehnologije, v katerih je vgrajeno vedno več znanja. Ustvarjanje dobičkov sili podjetja k iskanju novih in učinkovitih tehnologij. Nove tehnologije zahtevajo usposobljene delavce. Za manjše tehnološke spremembe lahko podjetje delavce usposobi samo na delavnem mestu. Večje tehnološke spremembe pa zahtevajo več strokovnega znanja o novih tehnologijah. To pomeni, da je potrebno nova tehnološka znanja vključiti tudi v izobraževalne programe, ki ta znanja posredujejo. Tehnološkoizobraževalni krog postavlja vprašanje razmerja med stopnjo razvitosti tehnologije in doseženo izobrazbeno ravno prebivalstva. Najbolj ugodno razmerje je doseženo, ko je razvoj tehnologij sorazmeren z izobrazbeno ravni prebivalstva.

Drugo vprašanje tehnološkoizobraževalnega kroga se nanaša na razmerje med različnimi izobrazbenimi stopnjami prebivalstva. Za klasično industrijsko družbo je značilna piramidalna izobrazbena struktura. Na vrhu je malo vrhunsko izobraženih ljudi, ki skrbijo za upravne in razvojne naloge, na dnu pa se nahaja večina industrijskih delavcev, ki so nizko izobraženi. Z razvojem družbe se to razmerje spremeni in dobi obliko vretena, ki ima vedno širši vrh in vedno ožje dno. Oblika vretena ponazarja postindustrijsko družbo, ki potrebuje vedno več strokovnjakov pri proizvodnji storitev in dobrin.

Zadnje vprašanje, ki se poraja v tehnološkoizobraževalnem krogu se nanaša na vprašanje delitve odgovornosti in stroškov za kakovost ponudbe delovne sile med delodajalci, državo in posamezniki. Za delodajalce je stroškovno najbolj ugodno, če dobijo ustrezno izobražene delavce na trgu.

Kot smo že ugotovili, med ponudbeno in povpraševalsko stranjo stoji država, ki skrbi za splošno blaginjo in uspešnost gospodarstva. Država ne more povsem ugoditi interesom delodajalcev po ustrezno usposobljeni delovni sili, zato se odgovornost za izobraževanje čedalje bolj prenaša tudi na delodajalce same, predvsem pa na posameznike.

Psacharopoulos (1986) je strnil tri smeri proučevanja povezovalnega problema, ki so se pojavile znotraj ekonomike izobraževanja. Smer, ki se osredotoča na sekundarno izobraževanje in preučuje usklajevanje proizvodnje in izobraževanja, raznolikost kurikula, prehod iz šole na delo. Druga smer obravnava poklicno, sekundarno in terciarno izobraževanje in se nanaša na napovedovanje ali ugotavljanje potreb delodajalcev. Tretji sklop se osredotoča na terciarni nivo in proučuje, kako izboljšati odnos med industrijo in univerzo.

Kako torej opredelimo ujemalni problem je odvisno od tega, katera razmerja opazujemo na obeh straneh trga dela. Van Hoof in Dronkers (v Neekers in drugi 2000: 2) sta poudarila, da je pri reševanju ujemalnega problema pomembno, s katerimi izobraževalnimi programi želimo vplivati na neskladja na trgu dela. Kvalitativno neskladje se nanaša na razmerje med stopnjo in vrsto znanja, ki jo posedujejo delavci na ponudbeni strani ter izobrazbene zahteve, ki jih delodajalci na povpraševalski strani naslavlajo na delavce. Kvalitativno neskladje lahko zmanjšamo s programi dodatnega usposabljanja, ki vplivajo na povečevanje delavčevih spretnosti. Programi preusposabljanja vplivajo na prekvalifikacijo delavcev na drugo delovno mesto. Ti programi učinkovito zmanjšujejo kvantitativna neravnovesja med številom delavcev, ki so na razpolago na trgu dela s specifični znanji, ter številom razpoložljivih delovnih mest, ki ustrezajo tem delavcem.

Pri določanju značilnosti povezovalnega problema Neekers in drugi (2000: 2-3) izpostavljajo tri osnovne ideje, ki določajo značilnosti ujemalnega problema med ponudbo

in povpraševanjem. Kot *prvo* izpostavijo izobraževalno politiko, ki naj bi bila bolj učinkovita, če predvideva pričakovana nesorazmerja na trgu dela. Sama priprava izobraževalnih programov terja nekaj časa, zato je potrebno izobraževalne politike usmeriti h kratkoročnim napovedim. *Druga* ideja, ki obravnava značilnosti ujemalnega problema, poudarja, da pomembno prednost predstavlja to, da se osredotočimo na pričakovan pritok delavcev, ki bodo zasedli delovna mesta, ki bodo na razpolago. *Zadnja* idejo, ki jo izpostavijo pri obravnavi povezovalnega problema je razmerje med pričakovanim številom prostih delovnih mest in ponudbo delovne sile, ki bo zasedla delovna mesta. Pomanjkanje delavcev v določenem tržnem segmentu kaže, da je število novih delovnih mest večje kot je število iskalcev zaposlitve. Vendar nimajo vsi iskalci zaposlitve ustrezne izobrazbe za zasedbo razpoložljivih delovnih mest. Sama izobrazba tudi ne določa, koliko je posamezen delavec resnično ustrezen za zasedbo delovnega mesta, saj je znanje lahko že zastarelo, poleg tega so pomembne tudi osebne karakteristike možnih kandidatov.

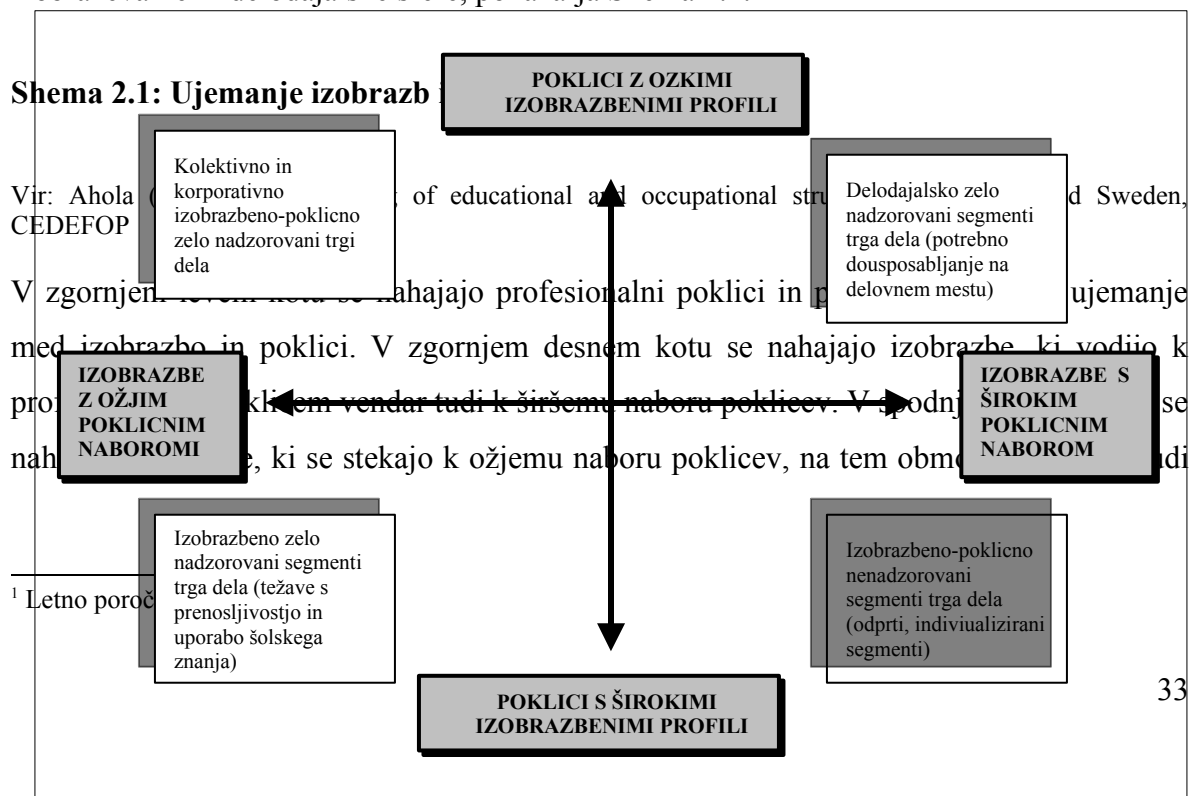
Seveda se posamezniki izobražujejo zato, da bodo lahko opravljali poklic, ki bo ustrezal njihovi izobrazbi. Vendar pri opazovanju toka ljudi iz šole k zaposlitvi ugotovimo, da je na trgu dela situacija nekoliko drugačna. Tako na primer določeni izobraževalni programi vodijo k specifičnim poklicem, medtem ko drugi omogočajo dostop do različnih vrst poklicev. Tako so določeni poklici odprti samo za tiste, ki imajo za njihovo opravljanje ustrezno strokovno izobrazbo, medtem ko se lahko v nekaterih poklicih zaposlujejo posamezniki z zelo različno izobrazbo.

Za določene poklice lahko državna regulacija ali regulacija interesnih skupin določajo pogoj za zaposlitev s predpisanim izobraževalnim programom. Regulacijo so lahko predpiše z zakoni ali predpisi, ki urejajo neko dejavnost. Poklici, ki so regulirani, so predvsem tisti, za katere opravljanje se zahteva specifična in zahtevna znanja in se za njihovo izvajanje zahteva doseganje visokih profesionalnih standardov. Z regulacijo poklicev želijo poklicna združenja predvsem zaščititi svoje položaje glede plač in prestiža samega poklica. Sam interes pri regulaciji imajo tudi izobraževalne ustanove, da na ta način zagotovijo ekonomsko in socialno vrednost nekega poklica (Ivančič 1999a: 5).

Povpraševanje po delovni sili z določeno izobrazbo določajo spremembe, ki so posledica sprememb gospodarskih sektorjev. Nekatere panoge so v velikem razmahu, druge komaj preživijo. Razlike po državah pa so odvisne od mednarodne delitve dela in vključenosti države vanje. V Sloveniji, ki že dolgo izvažava vsaj 60 % svoje (pretežno industrijske) proizvodnje, so ekonomske in politične spremembe v začetku devetdesetih let spremenile do tedaj dokaj stabilno plansko-tržno gospodarstvo. Izguba tradicionalnih trgov je povzročila, da se je začela zmanjševati zaposlenost, brezposelnost pa hitro naraščati. Prišlo je seveda še do velikih strukturnih sprememb, saj se je delež delovno aktivnih v kmetijskih in rutinskih industrijskih panogah začel zmanjševati, naraščal pa je delež delovno aktivnih v storitveni dejavnosti. Delodajalci iz storitvenega sektorja so na primer v letu 2003 prijavi največ potreb po zaposlitvi delavcev. Med dejavnostmi storitvenega sektorja je bilo največ potreb iz dejavnosti trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe; povpraševanje iz dejavnosti poslovanja z nepremičninami, najema poslovnih prostorov pa je že vrsto let v porastu.¹

Delodajalci spreminjajo izobrazbene zahteve svojih delavcev glede na zahteve dela in zaposlovanja v določenih poklicih. Če delodajalec na dobi delavca z ustrežno izobrazbo, ga lahko nadomesti z nekom, ki ima manj primerno izobrazbo.

Kako poteka ujemanje izobrazbe in poklicev, pri različnih institucionalni aranžmajih izobraževalne in delodajalske sfere, ponazarja Shema 2.1.

različne izobrazbe. Desni spodnji kot obsega različne izobrazbene profile, ki težijo k širšemu naboru poklicev.

Povezovanje izobrazbe in poklicev se odvija v dveh tržnih sistemih, na trgu izobrazb in trgu dela. Oba sistema kontrolirata povpraševanje in ponudbo in sistem vrednotenja in alokacije pozicij in posrednikov. Po Aholi (1999) samo izobraževanje usposablja za trg dela in ne za delo ali poklic. Tesno povezanost med izobraževanjem in poklicem najdemo le tam, kjer je izobraževanje res tesno povezano z usposabljanjem na delovnem mestu.

Ahola (1999: 11) govori o dveh neodvisnih ravneh ujemanja med izobrazbo in poklici. Na primarni ravni je stopnja izobrazbe, ki je povezana s stratifikacijo družbe, razredno strukturo in z reprodukcijo družbenih pozicij. Druga raven je vrsta izobrazbe, ki se pojavlja znotraj različnih stopenj izobrazbe. Stopnja izobrazbe je povezana s segmentacijo ter s profesionalizacijo na trgu dela. Delavci z višjo izobrazbo se nahajajo v primarnem segmentu, kjer so zaposlitvene možnosti relativno dobre. Delavci z nižjo izobrazbo se nahajajo v sekundarnem trgu (segmentu), v katerem je splošna situacija brezposelnosti ključni faktor povezovalnega procesa. Bolj, ko se določena poklicna izobrazba veže na poklic, ožje so njene možnosti v nekem poklicu in obratno. Bolj, ko se v nekem poklicu kažejo profesionalne tendence, širši spekter izobrazb je vključen.

Gulowsen (v Ahola 1999: 11) razlikuje dve vrsti izobrazb, ki vplivata na povezovalni problem. Izobrazbe, ki so bolj tehnične narave, so bolj vezane na delovni proces in vodijo k tesni povezanosti med izobrazbo in delom. Družboslovno definirane izobrazbe bolj odražajo interese delavcev in tistih profesionalnih skupin, katerih interesi vodijo k formalizaciji izobrazbenih zahtev. Družboslovno definirane izobrazbe, ki se navezujejo na višjo izobrazbo prinašajo več fleksibilnosti v povezovalnem procesu. Oba tipa izobrazb sta dokončno pridobljena na delovnem mestu, zato formalna izobrazba samo delno meri povezovanje med izobrazbo in poklici.

Raznolikost izobrazb in poklicev na trgu dela pozitivno vpliva na gospodarsko rast in hkrati kliče po reševanju tega kompleksnega problema. Pri idealnem delovanju trga dela bo ravnovesje med izobrazbami in poklici doseženo avtomatično. V praksi to ravnovesje ovira

vrsta faktorjev: struktura plač, ki je običajno relativno nefleksibilna, omejene možnosti nadomestljivosti med podtrgi, veliki stroški prilagajanja ljudi na delo, obstoj različnih institucij, ki skušajo zagotoviti zaščito in varnost za vse, ki so vanje vključeni.

2.4 INFORMACIJE O TRGU DELA IN INFORMACIJSKI STANDARDI

Osrednji instituciji, ki se ukvarjata z zbiranjem informacij o aktualnem dogajanju na trgu dela pri nas sta Statistični urad Republike Slovenije (SURS) in Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ). Na ravni države in območnih služb Zavod RS za zaposlovanje z letnimi, mesečnimi in tekočimi poročili skrbi za periodično posredovanje podatkov o gibanjih na področju zaposlenosti, aktualnega povpraševanja in brezposelnosti.

SURS je glavni izvajalec dela na področju državne statistike. Svojo dejavnost izvaja v skladu z Zakonom o državni statistiki (1995, 2001). Organom in organizacijam javne uprave ter gospodarstvu zagotavlja agregirane podatke o stanju in gibanjih na ekonomskem, demografskem, socialnem področju ter na področju okolja in naravnih virov. Na področju trga dela zbira in posreduje podatke o aktivnem prebivalstvu, o plačah in stroških dela. Na področju izobraževanja zbira in posreduje podatke na vseh ravneh izobraževanja; od vrtcev, osnovnih in srednjih šol, višjih strokovnih šol, visokošolskih zavodih, vpisu v redne izobraževalne, nadaljevalne programe in izobraževanja odraslih.²

ZRSZ pri posredovanju dela in delavcev ter pri napotovanju v ukrepe aktivne politike zaposlovanja uporablja več administrativnih podatkovnih baz. Osnovni podatkovni bazi sta *baza podatkov o prostih delovnih mestih* in *baza podatkov o brezposelnih osebah*, ki prikazujeta dogajanje na trgu dela, strukturo brezposelnih in značilnosti povpraševanja po delovni sili. Za ugotavljanje in analiziranje kratkoročnih gibanj na trgu dela uporablja podatkovno bazo LP-ZAP. Vir podatkov baze LP-ZAP je anketa Načrt zaposlovanja (anketa LP-ZAP), ki jo ZRSZ izvaja enkrat letno. Z anketo zbira podatke o kadrovskih potrebah v družbah, podjetjih in organizacijah ter samostojnih podjetnikih, ki zaposlujejo več delavcev.

² www.stat.si (9.maj 2007)

Podatke ZRSZ, poleg področja zaposlovanja uporabljajo tudi druge institucije, ki posredno sodelujejo pri oblikovanju politike na področju izobraževanja (gospodarska in obrtna zbornica, Andragoški center Slovenije, Ministrstvo za šolstvo, Center RS za poklicno izobraževanje in druge raziskovalne ustanove).

Urad za makroekonomske analize in razvoj opravlja napovedi ekonomskega razvoja, vendar so analize z vidika potreb poklicnega in strokovnega izobraževanja dokaj splošne.

2.4.1 Klasifikacijska orodja za spremljanje trga dela

Ključnega pomena za učinkovito in konsistentno spremljanje trga dela je obstoj klasifikacijskih orodij, ki so potrebna za zbiranje in obdelavo podatkov. Ta naj bi na najbolj ustrezen način odsevala segmente, ki v praksi dejansko obstajajo. Za spremljanje trga dela sta zelo pomembni klasifikacija poklicev in klasifikacija izobraževanja.

Institucije, ki vodijo uradne oz. administrativne zbirke podatkov (evidence, registri, baze podatkov), uporabljajo različne klasifikacije.

»Klasifikacije so orodje, ki na pregleden in sistematičen način povzemajo bistvene značilnosti posameznih fenomenov, ki so sicer zaradi raznoterosti in številčnosti svojih pojavnih oblik nepregledni ter spoznavno neulovljivi« (Pirher 1997: 101).

Po nastanku in še vedno aktualni vir podatkov o velikosti in strukturi zalog na trgu delovne sile so v Sloveniji t.i. administrativni registri. Ta vir zagotavlja podatke, ki jih na eni strani neposredno opredeljuje vsakokratna zakonodajna ureditev razmerij in statusov, ki se na trgu delovne sile pojavljajo, na drugi strani in posredno pa politična ureditev (Pirher 1994: 45).

V Sloveniji nimamo raziskovalne institucije, ki bi se sistematično ukvarjala s preučevanjem razvoja trga dela ter s predvidevanjem razvojnih sprememb, ki bi bile podlaga pri odločanju priprave izobraževalnih programov. V tem smislu se tudi ni razvijalo klasifikacij, ki bi omogočile spremljanje in analiziranje sprememb na trgu dela ter napovedovale potrebe po izobraževanju.

Tuje študije, ki so se začele ukvarjati z napovedovanjem potreb po izobraževanju, so izpostavile pomen po vzpostavitvi ustreznih klasifikacijskih orodjih. Tako na primer, morajo uporabljene klasifikacije izobrazbenih ali poklicnih kategorij vsebovati ustrezne skupine nadomestnih kategorij, ki jih preučujemo. Na primer z razvrščanjem v skupine združujemo poklice, ki imajo približno isto porazdelitev v zaposlitvah z določeno izobrazbo. Osnovna predpostavka bo tako, da podobni izobrazbeni profili pripadajo istemu tržnemu segmentu. Ta način omogoča dobro napoved povpraševanja po določenih poklicnih skupinah. Podobno velja tudi za poklicne skupine, ki so bolj homogene (De Grip, Heijke 1998: 25-26).

Podobno velja za klasifikacije izobrazb. Administrativna klasifikacije izobraževanja vsebujejo informacije formalnega izobraževalnega sistema. V njih ni nakazana razlika v kompetencah, ki jih posamezniki pridobijo v procesu izobraževanja, da zasedejo določena delovna mesta. Tako imamo tržne segmente, kjer so izobrazbeni pogoji za vstop v opravljanje poklica točno določeni. Gre predvsem za tako imenovane profesionalne poklice kot na primer: zdravniki, pravniki in podobni; poznamo jih tudi kot regulirane poklice. Na drugi strani imamo poklice, ki jih lahko opravljajo posamezniki z različnimi izobrazbami.

Zelo je koristno, da pri napovedi po izobrazbenih kategorijah uporabljamo klasifikacije, ki vključujejo širše poklicne skupine na trgu dela. Na Nizozemskem so za potrebe napovedovanja po izobrazbah upoštevali substitucijske možnosti tistih, ki imajo različne izobrazbe in opravljajo enak poklic. Substitucijske možnosti nakazujejo, da se pri različnih izobrazbah pojavlja določeno prekrivanje v znanjih, ki so si ga posamezniki pridobili v različnih izobraževalnih programih (De Grip, Heijke 1998).

2.4.2 Standardna klasifikacija poklicev

Zaradi učinkovitega spremljanja in analiziranja trga dela ter mednarodne primerjave podatkov se je leta 1999 pričela uporabljati Standardna klasifikacija poklicev (SKP) Statističnega urada RS, ki je obvezen nacionalni standard za razvrščanje dela v poklice v uradnih oz. administrativnih zbirkah podatkov in v statističnih raziskovanjih. SKP

uporablja tudi ZRSZ, ki jo je najprej uvedel v svojo evidenco o prostih delovnih mestih, nato pa še v evidenco brezposelnih oseb.

2.4.3 Šifrant poklicne in strokovne izobrazbe

Evidenco o vrsti in stopnji strokovne izobrazbe beleži ZRSZ. Klasifikacijsko orodje za evidentiranje nazivov poklicne oziroma strokovne izobrazbe je Šifrant poklicne in strokovne izobrazbe Zavoda RS za zaposlovanje (Šifrant ZRSZ). Nastal je iz Šifranta poklicev Zveze skupnosti za zaposlovanje iz leta 1984. Sedanji Šifrant ZRSZ redno dopolnjuje z novimi nazivi, za katere se izobraževanje izvaja v Sloveniji. Obsežnejšo ažuracijo Šifranta je opravil leta 2000, od takrat ga dopolnjujejo enkrat letno. Uporablja ga v evidenci brezposelnih oseb, v evidenci potreb po delavcih, pri sistematiki opisov poklicev v Centru za poklicno svetovanje ter pri poklicnem svetovanju in štipendiranju.

2.4.4 Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja – ISCED

Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja Statističnega urada RS je večnamenska klasifikacija, ki daje primerljive podatke o različnih elementih izobraževalnega sistema in procesa. Uvedena je bila kot instrument za zbiranje, sestavljanje in predstavljanje statistike izobraževanja v posameznih državah in v mednarodnem merilu. Prirejena je za zbiranje podatkov s področja izobraževanja kot so: vpis, zaposlenost v izobraževanju in finančni podatki ter podatki o populaciji, ki se izobražuje.

3 USKLAJEVANJE POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA S SFERO DELA V SLOVENIJI

Poklicno in strokovno izobraževanje, kot ga poznamo danes v Sloveniji, je razdeljeno na splošno ter na poklicno in strokovno izobraževanje. Poklicno in strokovno izobraževanje obsega kompleksen sistem načrtovanja, programiranja in izvajanja izobraževanja in je izpostavljeno različnim interesom: države, gospodarstva in sindikatov.

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (1995: 199) opredeli poklicno izobraževanje in usposabljanje kot »vse oblike izobraževanja, šolanja, usposabljanja, izpopolnjevanja, praktičnega pouka itd., ki je namenjeno pridobitvi formalne poklicne izobrazbe na srednji, delno pa tudi na višji in visoki stopnji in ki ga ne moremo šteti niti med splošno niti med univerzitetno izobraževanje«.

Medveš in Muršak (v Tome 1999: 104) sta pojem poklicnega izobraževanja omejila na »sklop izobraževanja, ki izhaja iz potreb konkretnega dela ali zaokroženega sklopa del in daje relativno zaokroženo in aplikativno znanje za delo na določenem področju dela ali sklopu del, na različnih nivojih zahtevnosti. Praktična naravnost poklicnega izobraževanja je po tej opredelitvi temeljni kriterij za ločevanje tega segmenta izobraževanja od drugih, to je splošnega in strokovnega«.

Povezovanje izobraževanja s sfero dela na normativni ravni zasledimo že v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja v dokumentih, ki jih poznamo pod imenom nomenklature poklicev. Ti dokumenti, ki so bili podlaga za pripravo izobraževalnih programov, so imeli vlogo planiranja ustreznih kadrov, ki jih je gospodarstvo potrebovalo. Z izdelavo nomenklature poklicev, ki so jo izdelali v gospodarskih panogah, so izdelali sistematizacijo delovnih mest, pri vsakem delovnem mestu so navedli tudi poklic, ki ga mora oseba imeti, da to delovno mesto zasede. Nomenklatura poklicev je bila osrednji pripomoček za načrtovanje letnih in srednjeročnih potreb po posameznih poklicih, ki so bile v obliki planskega naročila posredovane izobraževalni sferi. Zakon o usmerjenem izobraževanju (1980) je nomenklature poklicev nadomestil s programskimi zasnovami. Njihovo vlogo je opredelil kot »strateško in plansko,« s katerimi so uporabniki in izvajalci

načrtovali izobrazbeni standard in raven strokovne usposobljenosti delavcev za določeno vrsto dela.

V preteklem ekonomskem sistemu je bila v Sloveniji značilna visoka povezanost izobrazbe s poklici. Povezovalni problem se je reševal ne-tržno, s planiranjem. »V času netržnega modela regulacije zaposlovanja se je z različnimi zakoni in družbenimi dogovori reguliralo razporejanje ljudi na različna delovna mesta. V ospredju je bila skrb za družbeno pravično razporejanje delavcev glede na vrsto in stopnjo izobrazbe in s tem tudi za pravično nagrajevanje« (Pirher 1997: 101-102). Seveda je bila planska regulacija izobrazbeno-zaposlitvenih tokov produktivnostno podoptimalna, ker odločitev na trgu dela niso izvajale motivirane osebe.

3.1 OBRTNA TRADICIJA IZOBRAŽEVANJA

Po drugi svetovni vojni je hitra industrializacija zahtevala ustrezno izobražen kader. Tedanje ministrstvo za industrijo in rudarstvo je zasnovalo reformo, ki je zajelo strokovno šolstvo industrije ter rudarstva in vpeljalo triletne industrijske šole. Leta 1946 je država z Zakonom o vajencih poskrbela za razvoj vajenskega izobraževanja kot specifičnega načina izobraževanja kadrov za potrebe obrti, trgovine in nekaterih industrijskih dejavnosti. Vajenec je bil na podlagi učne pogodbe zaposlen v industriji, obrti, trgovini ali kateri drugi dejavnosti z namenom, da bi s praktičnim delom in strokovnim šolanjem pridobil potrebno znanje za opravljanje poslov kot kvalificirani delavec (Tome 1999 :104).

Za katere poklice se bodo vajenci učili, so bili odgovorni upravni odbori podjetij, ki so organizirali preizkuse praktičnega znanja vajencev ob koncu šolskega leta ter zaključnega izpita. Strokovno znanje, ki ga je moral vajenec obvladati, je bilo v domeni zveznega organa za gospodarstvo. Vajencu je bila priznana strokovna izobrazba kvalificiranega delavca oziroma obrtnega ali trgovskega pomočnika. Po opravljenem zaključnem izpitu ga je moral delodajalec, če je vajenec tako želel, zaposliti za najmanj šest mesecev. V Uredbi o vajencih (1952) se prvič pojavi obrtna zbornica, kot organizator preizkusa praktičnega znanja vajencev ob koncu vsakega šolskega leta ter zaključnega izpita ob zaključku izobraževanja. Istega leta je bila sprejeta Uredba o strokovnih šolah, ki je uvedla strokovne

šole. V strokovne šole so sodile vajenske šole, strokovne šole s praktičnim poukom ter srednje strokovne ter mojstrske šole. Namenjene so bile izobraževanju kvalificiranih delavcev, obrtnih pomočnikov ter obrtnih mojstrov in poslovodij.

Vajenske šole so izobraževale kvalificirane delavce oziroma obrtne ali trgovske pomočnike. Strokovne šole s praktičnim poukom so izobraževale kvalificirane delavce za industrijo, obrt, kmetijstvo in druge družbene dejavnosti. Ti dve vrsti šol sta se razlikovali po tem, kje je potekalo praktično izobraževanje. Praktični pouk je vajenska šola organizirala v gospodarskih organizacijah, teoretični pouk je potekal v šoli. V strokovnih šolah je praktični pouk potekal pretežno v šolskih delavnicah. Mojstrske šole so izobraževale visokokvalificirane delavce za industrijo in pripravljale kandidate na izpit obrtnega mojstra. Srednje strokovne šole so izobraževale srednji strokovni kader za gospodarstvo in druge družbene dejavnosti in omogočale pridobiti srednjo strokovno izobrazbo. Srednje strokovne šole je praviloma ustanavljala država, ostale pa tudi podjetja, gospodarske zbornice ali združenja v sporazumu s pristojnim republiškim organom. Za to obdobje je značilno, da je bilo poklicno izobraževanje v rokah države, država je tudi predpisovala standarde praktičnih in teoretičnih znanj za vajence. Država je tako centralno usmerjala kadrovske razvoj in potrebe panog.

Reforma v obdobju 1957-58 je vpeljala novo ureditev poklicnega izobraževanja. Vajenske šole so postale del strokovnih šol, v sistem srednjih šol so bile vključene tehnične in strokovne šole, umetniške šole in šole za učitelje in vzgojitelje. Zakon o srednjem šolstvu (1967) je ukinil vajenske šole in strokovne šole s praktičnim poukom in jih nadomestil s poklicnimi šolami. Šola je bila odgovorna za kakovost izobraževanja v delovni organizaciji in je morala zagotoviti za ta del izobraževanja ustrezno pedagoško vodstvo in nadzor. Zmanjševati se je začel pomen mojstrov in inštruktorjev, kar je pripeljalo do odprave izobraževanja za pridobitev mojstrskega naziva (Tome 1999: 109).

Podlaga za predmetnike in učne načrte poklicnih in tehniških šol so bili profili poklicev, ki jih je pripravljala Gospodarska zbornica SR Slovenije, za posamezno področje družbenih služb pa ustrezen republiški zavod v sodelovanju z delovnimi in drugimi organizacijami.

Tri leta kasneje je bil sprejet Zakon o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij (1970), ki je vpeljal nomenklature poklicev kot podlago za organizacijo izobraževanja. Nomenklaturu poklicev in profile je za področje gospodarstva določila Gospodarska zbornica SR Slovenije, za področje družbenih dejavnosti pa ustreznemu republiški zavod v sodelovanju z delovnimi in drugimi organizacijami. Vsebino nomenklature poklicev je določal Družbeni dogovor o enotnih temeljih za klasifikacijo poklicev in strokovne izobrazbe (1980). Po Družbenem dogovoru je bila »izdelava in sprejetje nomenklature poklicev predmet neposrednega dogovarjanja združenega dela v posameznih dejavnostih«. Predmet dogovora je bila določitev poklicev, pri čemer se je izhajalo iz definicije poklica, ki ga je dogovor opredelil kot »določena dela oziroma delovne naloge, ki jih opravlja posameznik, da bi proizvajal materialne in druge dobrine oziroma, da bi opravljal storitve in pridobival dohodek, ne glede na panogo dejavnosti«. Nomenklatura poklicev je predstavljala obsežen dokument, ki je obsegal seznam vseh poklicev, ki so se pojavljali v posameznih področjih združenega dela v gospodarstvu, družbenih dejavnostih ter na drugih delovnih področjih ter opis posameznih poklicev glede na zahtevnost dela, predmet in sredstva dela. Na tej podlagi se je določila vsebina potrebnega izobraževanja in usposabljanja za dela in delovne naloge v posameznih poklicih.

V tem obdobju je bil ustanovljen Zavod LR Slovenije za strokovno izobraževanje, ki je postal nosilec razvoja raziskovalne dejavnosti, pedagoško svetovalnega dela in strokovne pomoči pri izobraževalni dejavnosti v podjetjih. Zavod je izvajal projekt profilov poklicev kot strokovne podlage za pripravo izobraževalnih programov. Po panogah je bila pripravljena raziskava Izdelava nomenklature poklicev oziroma katalog poklicev za gospodarske in negospodarske poklice. Za poklice iz področja gospodarstva je bila pristojna Gospodarska zbornica Slovenije, za ostale poklice pa ustreznemu sekretariatu družbenih dejavnosti.

3.2 EPIZODA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA V 80-IH LETIH

Reforma, ki jo poznamo pod imenom usmerjeno izobraževanje, je na srednješolski ravni poenotila splošno, poklicno in strokovno izobraževanje. Organizacija srednjega šolstva je vsebovala dve fazi, pri čemer sta bili prvi dve leti izobraževanja enotni, zadnje leto oz. dve leti pri štiriletnih programih so se delili na tri smeri:

- tehnična smer ožjih profilov (dotedanje vajenske šole)
- tehnična smer širših profilov (poklicne in tehniške šole)
- gimnazijska smer (predvidena pripravi na poklic) (Kožuh v Tome 1999: 110).

Usmerjeno izobraževanje je doživelo plaz kritik že ob začetku vpeljevanja. Kritike so letele na zvišano raven splošne izobrazbe in s tem na zmanjšanje strokovnopraktičnega znanja v izobraževalnih programih. Nekateri izobraževalni programi so imeli obvezno prakso, ki so jo dijaki opravljali v podjetjih. Obrtniki so bili prezrti, saj praviloma niso izvajali delovne prakse. Nekatera podjetja so dajale štipendije za dijake poklicnih in strokovnih izobraževalnih programov, kar je večinoma vodilo do neposredne zaposlitve po končanem šolanju.

Podlaga za pripravo izobraževalnih programov so bile programske zasnove, ki jih je za področje srednjega izobraževanja pripravil Zavod SR Slovenije za šolstvo, predlagal Strokovni svet SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje, sprejemala pa Izobraževalna skupnost Slovenije. Zakon o usmerjenem izobraževanju jih je opredeljeval kot strateški in planski dokument. S programskimi zasnovami so posebne izobraževalne skupnosti določale vrsto in število programov, smeri, stopnje strokovne izobrazbe ter vrste dela, strokovne naslove in poklice, ki se navedejo v spričevalu. Podlaga za določitev števila, vrst in vsebine izobraževalnih programov so bile takratne obstoječe nomenklature ter drugi predpisi. Izobraževalni programi so bili razporejeni v posamezno usmeritev glede na sorodnost strokovnega znanja, ki ga je obsegalo izobraževanje za posamezne panoge, stroke ali dejavnosti, npr. kmetijstvo, živilstvo, farmacija itd. Z ukinitvijo posebnih izobraževalnih skupnosti leta 1989 se je vloga programskih zasnov, kot strateško planskega dokumenta, spremenila v seznam izobraževalnih programov, po katerih si je mogoče pridobiti javno veljavno izobrazbo.

3.3 NOVO SOCIALNO PARTNERSTVO PO LETU 1996

Reforma poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki ga je leta 1996 formaliziral Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, je vpeljala socialno partnerstvo kot obliko sodelovanja med predstavniki delodajalcev (obrtna in panožna združenja), delojemalcev (sindikati) in državo (posamezna ministrstva).

Poleg odgovornosti za vsebino, organizacijo ter financiranje poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki so jo imeli socialni partnerji, so se nekatere odločitve prenesle z Ministrstva za šolstvo na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Socialni partnerji so bili vključeni v vsa glavna strokovna in delovna telesa na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Zakon je jasno opredelil načine delovanja in pristojnosti posameznih socialnih partnerjev. Na nacionalni ravni sta Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje ter Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih najvišji strokovni telesi za poklicno izobraževanje in usposabljanje in za izobraževanje odraslih. Socialni partnerji so kot člani imeli moč odločanja o pomembnih vsebinah na področju poklicnega izobraževanja. Zbornice so z Zakonom postale odgovorne za praktično usposabljanje v nekaterih oblikah poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Zakonska opredelitev sindikatov je bila predvsem v tem, da skrbijo za uresničitev pravic vajencev ter predlagajo svoje predstavnike v izpitne organe zbornic in šol.

Zakon je uvedel mojstrske, delovodske in poslovske izpite. Pridobitev poslovske in delovodske izpite je bila sicer organizirana že v preteklem sistemu, vendar so nekatere šole prenehale z izobraževanjem za posamezne delovodske izpite, obstoječe izobraževanje pa se ni posodabljalo.

Tako imenovani obrtni programi, ki jih je Obrtna zbornica začela izvajati leta 1988 v sodelovanju s srednjimi šolami za potrebe obrti in drobnega gospodarstva, so bili podlaga za uvedbo dualnega načina poklicnega izobraževanja.

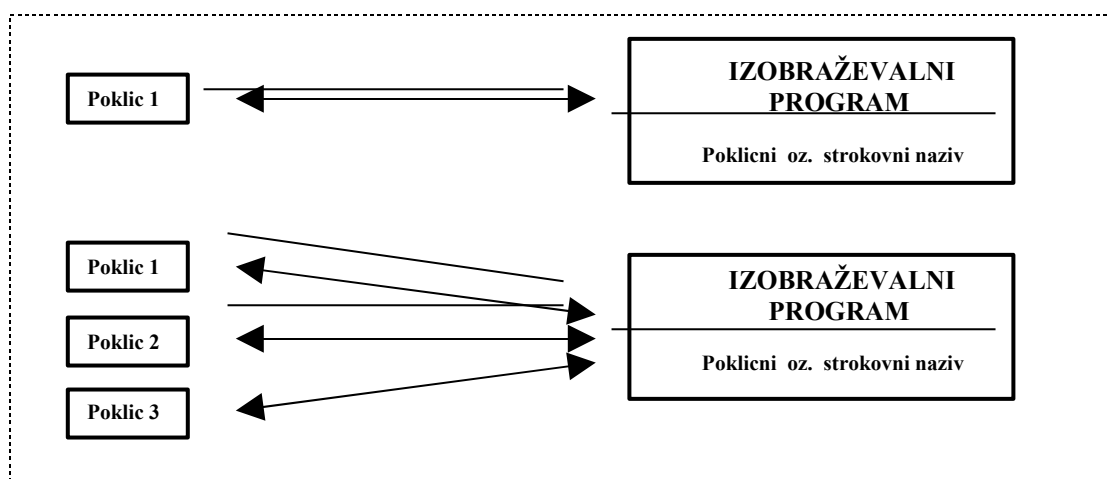
Leta 1995 je bil ustanovljen Center RS za poklicno izobraževanje kot osrednja razvojna institucija na področju poklicnega izobraževanja, kjer naj bi se srečevali interesi države in socialnih partnerjev. Sprva zamišljena dejavnost Centra RS za poklicno izobraževanje, ki je bila prenova in posodabljanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, se je razširila še na druga strokovna področja, ki so bila povezana s poklicnim izobraževanjem: priprava nomenkatur poklicev, razvoj certifikatnega sistema, spremljanje in evalvacija izobraževalnih programov, zagotavljanje kakovosti ter vrsta drugih strokovnih in mednarodnih aktivnosti.

3.3.1 Nomenklature poklicev v socialnem partnerstvu

V preteklosti je nomenklature poklicev sicer predpisoval že Zakon o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij iz leta 1970. Predstavljale so pripomoček za usmerjanje gibanj na področju izobraževanja. Leta 1996 jih je Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju ponovno uvedel kot podlago za pripravo izobraževalnih programov. Preko nomenkatur poklicev naj bi tako socialni partnerji odločali za katere poklice, ki se pojavljajo na trgu dela, se pridobiva poklicna oziroma strokovna izobrazba. Metodološka načela izdelave nomenkature poklicev za potrebe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja³ (Svetlik idr. 1997: 1) so nomenklaturu poklicev definirala kot »matriko, ki administrativno, po načelih socialnega partnerstva povezuje dva glavna elementa – poklice kot vrsto del, katerih glavne naloge in dolžnosti so si zelo podobne in izobraževalne programe z nazivi poklicnega in strokovnega izobraževanja, katerih namen je posredovati znanje, spretnosti in veščine za opravljanje poklica ali niza poklicev.« Nomenklature poklicev so povezovale dva elementa: poklic ali več poklicev in izobraževalne programe s pripadajočimi poklicnimi in strokovnimi nazivi, kot kaže Shema 3.1.

³ Eksperna skupina, ki jo je imenovalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je bila sestavljena iz strokovnjakov in predstavnikov ključnih institucij, ki so bili posredno in neposredno vključeni v pripravo in izdelavo nomenkatur poklicev. Izdelala je Metodološka načela izdelave nomenkature poklicev za potrebe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, ki so opredelila postopke, temeljne elemente in sodelujoče akterje pri izdelavi nomenkatur poklicev.

Shema 3.1: Povezovalna elementa nomenklature poklicev⁴

Zgornja slika prikazuje povezavo med poklici in izobraževalnimi programi oziroma poklicnimi in strokovnimi nazivi.

Nomenklatura poklicev (nomenklatura) se je lahko pripravila za en poklic, za katerega se je pripravil izobraževalni program, lahko se je določilo tudi več najznačilnejših poklicev, za opravljanje katerih je posredoval znanje, spretnosti in veščine en izobraževalni program. Pri opredelitvi naziva poklicne oziroma strokovne izobrazbe se je težilo k širšemu nazivu, tako da je en naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe omogočal vstop v čim več sorodnih poklicev. Pridobitev poklicnega oziroma strokovnega naziva naj bi tako omogočala vstop v vsaj enega, praviloma pa v več sorodnih poklicev, določenih v nomenklaturi.

Elemente nomenklature prikazuje Shema 3.2. Elementi na levi strani nomenklature, ki se nanašajo na sfero dela, so bili poklic, koda poklica, tipična dela ter ocena ravni zahtevnosti tipičnih del. Poklic ali več poklicev so se združevali v posamezen izobraževalni program. Desna stran prikazuje elemente iz sfere izobraževanja, to so strokovna znanja, naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe ter stopnja izobrazbe.

Shema 3.2: Nomenklatura poklicev

Tipična	Raven	Poklic	Koda	Strokovna	Naziv	Stopnja
---------	-------	--------	------	-----------	-------	---------

⁴ Puščice so usmerjene od poklicev k izobraževalnim programom in obratno. Praviloma se je pri izdelavi nomenklatur izhajalo najprej iz poklicev, ki so se na podlagi vsebinske bližine združevali v izobraževalni program. Ker so bile nomenklature podlaga za prenovo izobraževalnih programov, se je v praksi večinoma izhajalo od izobraževalnega programa k poklicu oziroma k poklicem.

dela	zahtevnosti		poklica	znanja	poklicne Oz. strokovne izobrazbe	izobrazbe
1	2	3	4	5	6	7

Nomenklatura je predstavljala povezovalni člen med področjem dela (poklici) in področjem izobraževanja (poklicni oziroma strokovnimi naziv), pri čemer sta bila glavna dva povezovalna elementa poklic in naziv poklicne in strokovne izobrazbe.

3.3.1.1 Poklic

Kramberger (1994:127) meni, da uresničeni stik med ponudbo in povpraševanjem predstavljajo posli, saj zajamejo poglobitveni odnos najemnega dela. Merjenje dejanskih poslov tako postane edini kriterij za statistično opredelitev nekega poklica in njegovo verifikacijo.

Svetlik in drugi (1996:16) na podlagi razmerja med posli, delovnimi mesti in poklici opredelijo poklic kot »seštevek sorodnih delovnih mest, ki so sestavljena iz različnega števila med seboj povezanih poslov.«

Po Metodoloških načelih izdelave nomenklature poklicev za potrebe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja (Svetlik idr. 1997: 2) » poklic tvori eno ali več sorodnih delovnih mest, ki so sestavljena iz različnega števila med seboj zelo podobnih opravil oziroma delovnih nalog. Poklic je statistično analitična enota v katero se razvršča delo sorodno po vsebini in zahtevnosti in ki ga je opravljala, ga opravlja ali bi ga opravljala praviloma ena oseba«. Tako opredeljen poklic je bil hkrati usklajen z definicijo poklica v Standardni klasifikaciji poklicev, ki je leta 1999 v Sloveniji postala obvezen nacionalni standard za razvrščanje dela v poklice v uradnih oziroma administrativnih zbirkah podatkov.

3.3.1.2

Naziv poklicne in strokovne izobrazbe

Izobraževalni sistem nudi svojim državljanom splošno pripravo na socialno življenje kot tudi na bolj ali manj specializirane vloge na trgu dela. Izobraževanje in usposabljanje lahko razdelimo na javno veljavno in druge vrste izobraževanja. Javno veljavno izobraževanje se pridobiva v sistemu formalnega izobraževanja in je v pristojnosti ministrstva za šolstvo. Dokončanje javno veljavnega izobraževalnega programa se izkazuje z javno veljavnimi listinami t.j. spričevali in diplomami. Dosežena stopnja in vrsta izobrazbe je v sistemu poklicnega in strokovnega izobraževanja izkazana v obliki pridobljenega naziva poklicne ali strokovne izobrazbe. Dokončanje izobraževanja na visoki in univerzitetni ravni se v diplomah izkazuje z strokovnim nazivom. Na primer: dokončanje univerzitetnega študija v programu sociologija podeljuje naziv *univerzitetni diplomirani sociolog*, dokončanje štiriletnega srednje-strokovnega izobraževalnega programa strojništvo podeljuje naziv *strojni tehnik*, na triletni poklicni šoli se pridobi naziv, ki je praviloma tudi poimensko tesneje povezan s poklicem npr. *mesar*, *avtomehanic* ipd. Ne glede na stopnjo in vrsto izobraževanja je skupni imenovalac, ki ga oseba izkazuje z dokončanjem izobraževalnega programa v spričevalu ali diplomi *nek določen poklicni in strokovni naziv o tej izobrazbi*. Težnja je, da bi se ti nazivi ločili med seboj, da bi bili ekskluzivni za vsak program.

Izobraževalni programi, ki dajejo javno veljavna dokazila o izobrazbi, zagotavljajo nacionalno dogovorjene izobrazbene standarde. V sistemu usmerjenega izobraževanja so se nacionalni standardi zagotavljali preko programskih zasnov, ki so jih sprejemale posebne izobraževalne skupnosti. V sistemu poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki je bil uzakonjen leta 1996, so programi izobraževanja, ki dajejo javno veljavno izobrazbo, nastajali na podlagi nomenklature poklicev, novi programi poklicnega in strokovnega izobraževanja nastajajo na podlagi poklicnih standardov.

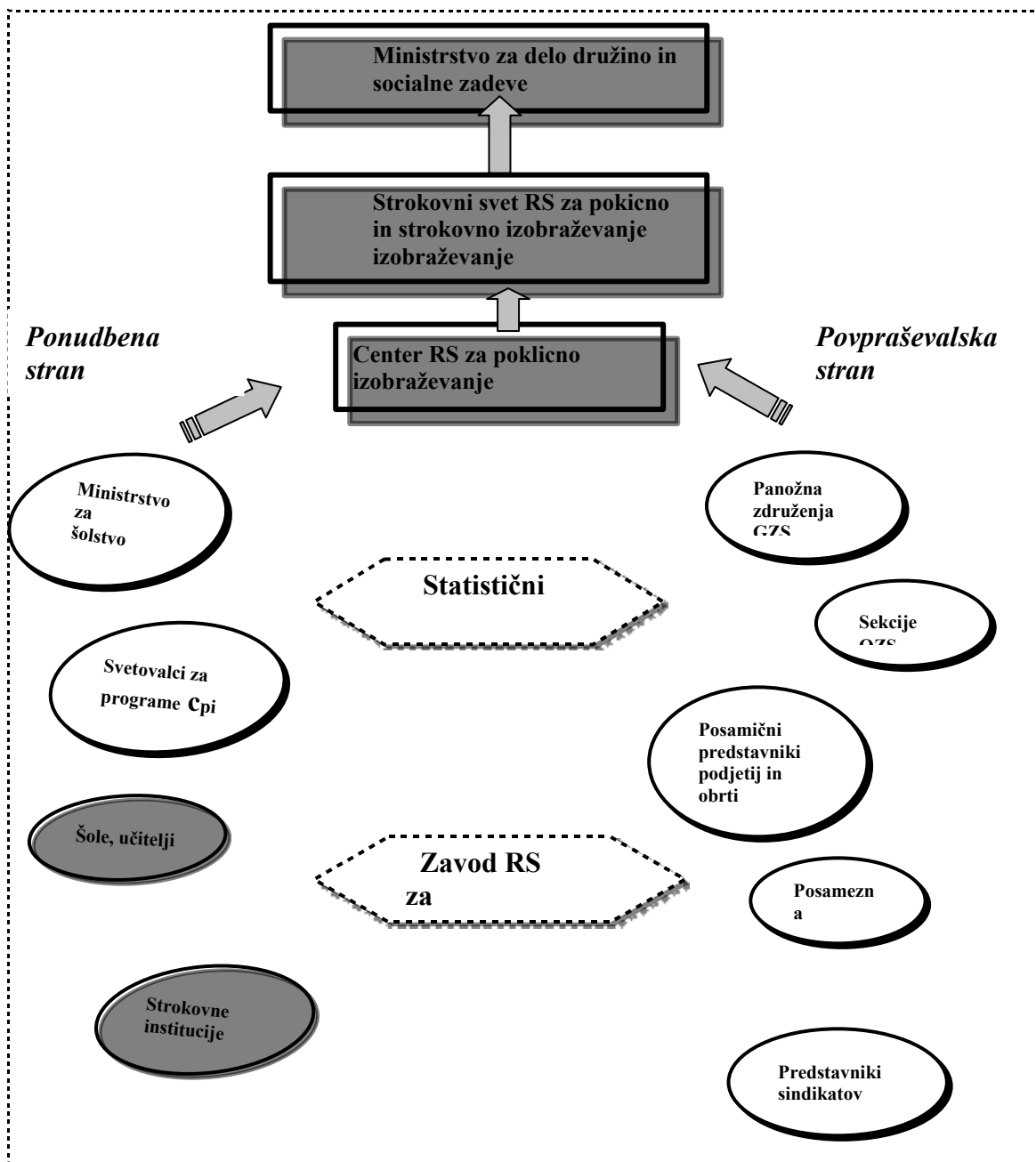
V Sloveniji je bilo mogoče do prehoda v tržno gospodarstvo pridobiti poklicno kvalifikacijo (t.i. z delom pridobljeno delovno zmožnost) tudi v sistemu dela na podlagi poklicnih izkušenj. Postopek ugotavljanja in potrjevanja so določale delovne organizacije v svojih aktih. Tako pridobljene kvalifikacije so bile na trgu dela enakovredne javnim listinam o izobrazbi, niso pa bile priznane v sistemu izobraževanja. Z Zakonom o delovnih

razmerjih (1990) je bilo tovrstno (interno) pridobivanje poklicnih kvalifikacij ukinjeno. Ponovno ga je vzpostavil Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju iz leta 1996 z uvedbo certifikatnega sistema. Uvedba certifikatnega sistema je bila dopolnjevati signalno vrednost ponudbe in delovni sili nuditi možnosti potrditve delovnih izkušenj, ki si jih je pridobila z delom. Razvoj na področju certifikatnega sistema je formaliziral Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Ur.l.80/ 2000).

3.3.2 Akterska struktura

Pri reševanju povezovalnega problema so posamezni akterji v okviru institucij prevzeli v regulacijskem in informacijskem smislu pomembne vloge.

Shema 3.3: Akterji povezovanja sfere dela in izobraževanja

Vlogo koordinatorja sodelujočih akterjev pri reševanju povezovalnega problema je prevzel Center RS za poklicno izobraževanje.

Statistični urad RS in Zavod RS za zaposlovanje sta nudila strokovno pomoč pri določitvi poklica/poklicev in kod iz Standardne klasifikacije poklicev. Njihova vloga je bila predvsem zagotoviti upoštevanje konceptov Standardne klasifikacije poklicev (SKP), zlasti dosledne uporabe termina poklic, kot ga definira SKP.

Delovne skupine, ki so predstavljale sfero dela, so identificirale poklice, za katere se pripravi izobraževalni program in opisale tipična dela. V kolikor se je nek poklic pojavljal tako v industriji kot v obrti, sta se morali obrtna in gospodarska zbornica medsebojno uskladiti. Pri poklicih, ki niso bili zbornično organizirani, so sodelovala ustrezna pristojna ministrstva. Pri oceni tipičnih del so strokovno pomoč nudili strokovnjaki Fakultete za družbene vede, ki so izdelali Kriterije za ocenjevanje ravni zahtevnosti tipičnih del.

Izhajajoč iz predlaganih poklicev in opisanih tipičnih del, so delovne skupine na strani ponudbe opredelile strokovna znanja, ki jih je moral posameznik osvojiti v času izobraževanja ter stopnjo izobrazbe in ustrezen naziv poklicne oz. strokovne izobrazbe.

Usklajeno nomenklaturu so predlagatelji (zbornice ali ministrstva) posredovali v sprejem Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Na predlog Strokovnega sveta jih je potrdil minister pristojen za delo in jih objavil v uradnem listu.

3.3.3 Težave v komunikacijskem toku akterske strukture

Sodelujoči akterji pri povezovanju sfere dela in izobraževanja so morali doseči uskladitev pogledov na uporabo različnih regulacijskih meril in instrumentov za spremljanje povezovalnega problema. Težave so nastale z uporabo novega klasifikacijskega orodja, ko je vlada sprejela Uredbo o uvedbi in uporabi nove Standardne klasifikacije poklicev (SKP) leta 1997. Pri opredelitvi poklicev v nomenklaturah, se je izhajalo iz SKP, kar je povzročilo vrsto terminoloških zagat. SKP veže pojem poklica na povpraševalsko stran trga dela, ki naj omogoči razvrščanje konkretnega dela, ki ga je opravljala, ga opravlja ali bi ga lahko opravljala ena oseba. V širši in strokovni javnosti je takšno razumevanje poklica povzročilo burne razprave, zlasti izobraževalna sfera je zagovarjala stališče, da si posameznik z zaključenim izobraževanjem pridobi poklic. Razloge tako razumljenega poklica najdemo v preteklem sistemu dogovorne regulacije zaposlovanja. Poklic je bil razumljen kot neposredna lastnost človeka, ki si jo je pridobil z izobraževanjem.

Podlage ima v preteklem modelu regulacije zaposlovanja, ki je razvil množico pravil za družbeno pravično razporejanje ljudi na delovna mesta, ki naj bi brez posebnih problemov potekalo s pomočjo družbenega in samoupravnega načrtovanja (Pirher, 1997: 101).

Razumevanje poklica, kot lastnosti dela je skozi strokovne razprave doseglo konsenz in bilo v strokovni javnosti tudi sprejeto.

Določene težave in s tem slabosti, ki so se kasneje zaznale pri izdelanih nomenklaturah poklicev, so pokazale preveliko navezanost delovnih skupin iz sfere dela na poklice iz Standardne klasifikacije poklicev. Ti poklici so odražali predvsem staro industrijsko in obrtno strukturo, kar je opazno kazalo na pomanjkanje novih poklicev. Novi poklici v nomenklaturah so bili vezani predvsem na novo uveljavljene nazive poklicne in strokovne izobrazbe v višjem strokovnem šolstvu ter na mojstrske, delovodske in poslovodske nazive.

3.4 NADGRADNJA NOMENKLATUR POKLICEV S POKLICNIMI STANDARDI

Vsa prenova poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki je temeljila na načelih socialnega partnerstva, je imela podlago v nomenklaturah poklicev. Na tako zasnovanih podlagah je bilo od leta 1997 do 2002 pripravljenih 135 nomenklatur. Na nivoju nižje poklicne izobrazbe je bilo pripravljenih 19 nomenklatur, srednje poklicne izobrazbe 56, srednje strokovne izobrazbe 38, višje strokovne izobrazbe 20 nomenklatur. Poleg teh sta bili izdelani tudi 2 nomenklaturi za področje specializacije. Nomenklature poklicev so bile podlaga tudi za mojstrske nazive (49) ter za delovodske in poslovodske nazive (6). Na njihovi podlagi je bilo prenovljenih in na novo pripravljenih okrog 120 izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja ter 50 programov za mojstrske izpite (Nomenklature poklicev 1997 – 2002, Center RS za poklicno izobraževanje).

Dinamika razvoja povezovanja dela in izobraževanja je narekovala spremembe in nadgradnjo nomenklatur poklicev. Nadomestili so jih poklicni standardi, ki so postali podlaga priprave tako izobraževalnim programom, programskim modulom kot delom izobraževalnega programa ter katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije. Njihova vloga je širša kot nomenklature, saj

so postali povezovalni člen sistema poklicnega izobraževanja in sistema pridobivanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij.⁵ Na tem mestu jih obravnavamo le z vidika njihovega povezovanja s sfero dela, saj ima glavnina javno veljavnih izobraževalnih programov, kljub prehodu na poklicne standarde, še vedno podlago v nomenklaturah poklicev. Enota za poklicni standard je lahko obstoječi poklic, del tega poklica, več poklicev ali tudi v Standardni klasifikaciji poklicev neobstoječi poklic. Poklicni standard ima naslednje obvezne vsebine:

- ime in koda poklicnega standarda (ime se praviloma opredeli po imenu poklica),
- ime in koda poklica (poklic iz Standardne klasifikacije poklicev je referenčna točka pri oblikovanju poklicnega standarda),
- raven zahtevnosti poklica,
- poklicne kompetence (izhajajo iz opisa poklicnega standarda in so zapisane v obliki možnosti za samostojno, učinkovito in kakovostno opravljanje poklica),
- opis poklicnega standarda (vsebuje opis tipičnih del iz profila poklica in ustrezne spretnosti in znanja).

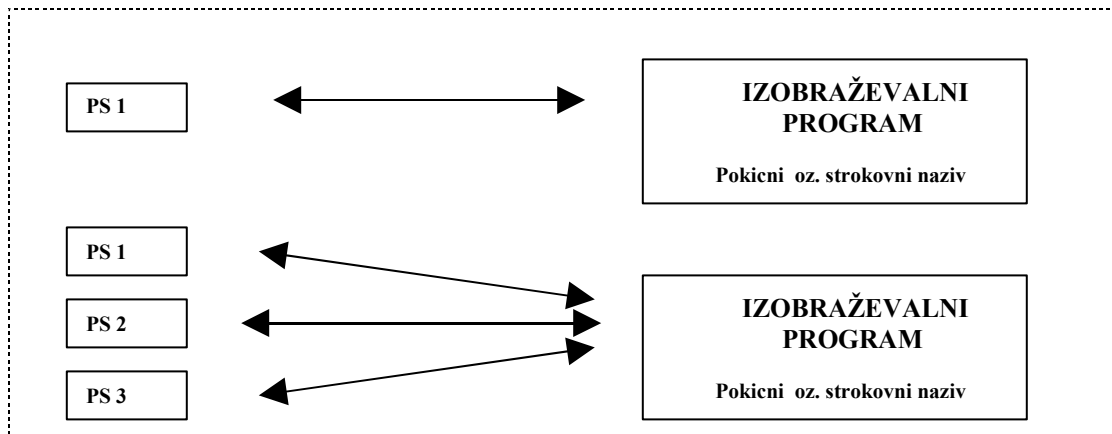
Iz vsebine poklicnega standarda je razvidno, da se ta še vedno navezuje na poklic iz Standardne klasifikacije poklicev. Na osnovi ugotovljene sorodnosti poklicnih standardov (poklicev), delovne skupine pripravijo osnutek združevanja le-teh v izobraževalne programe. V izobraževalni program se lahko združi en poklicni standard ali pa več poklicnih standardov. Pri tem vidimo, da se pristop k reševanju povezovalnega problema z mnogimi strokovnimi izboljšavami, ohranja (Shema 3.4).⁶

⁵ Poklicna kvalifikacija je delovna poklicna oziroma strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica ali posameznih sklopov zadolžitev v okviru poklica na določeni ravni zahtevnosti (Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, Ur. l. 81/2000)

Nacionalna poklicna kvalifikacija je formalno priznana na podlagi nacionalnih poklicnih standardov in pridobljena na podlagi verificiranih izobraževalnih programov ali v postopku preverjanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij (Pevec Grm 2006: 6).

⁶ Poklicni standard mora biti pred posredovanjem v potrditev Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje ustrezno strokovno podprt s podatki glede ocene potreb na trgu dela, mednarodnih primerjav in pravnih podlag.

Shema 3.4: Povezovanje med poklicnimi standardi in izobraževalnimi programi.

Legenda: PS - poklicni standard

3.5 ORIS JAVNO VELJAVNIH PROGRAMOV POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

Nova šolska zakonodaja (1996) je uveljavila nove vrste programov in poti, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba. Izobraževanje na nivoju poklicnega in strokovnega izobraževanja je vključevalo naslednje oblike:

3.5.1 Nižje poklicno izobraževanje

Programi nižjega poklicnega izobraževanja trajajo dve leti in se zaključijo s preverjanjem teoretičnega in praktičnega znanja. Izvajajo se v nižjih poklicnih šolah. V nižje poklicne šole se lahko vpišejo učenci po končani osnovni šoli, lahko pa tudi tisti, ki niso zaključili osemletnega izobraževanja, so pa v osmih letih uspešno zaključili vsaj 6 razredov osnovne šole.

3.5.2 Srednje poklicno izobraževanje⁷

Srednje poklicno izobraževanje traja 3 leta in vključuje izobraževanje v šolski in dualni obliki. V šolski obliki dobijo dijaki več šolskega (strokovnega) znanja in se izvaja v šolski obliki. Pri dualnih programih teoretsko izobraževanje izvajajo šole, praktično usposabljanje

⁷ Leta 2006 je bil sprejet nov Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, po katerem nižje in srednje poklicno izobraževanje izvajajo šole skupaj z gospodarsko družbo ali posameznikom, ki samostojno opravlja dejavnost.

izvajajo mentorji v podjetjih. Praktično izobraževanje v dualnih programih obsega 50% do 60% usposabljanja pri delodajalcih. Šole na podlagi pogodb pošiljajo na delovno prakso v podjetja in k delodajalcem tudi dijake, vendar v omejenem obsegu. Določeni triletni izobraževalni programi so se izvajali v obeh oblikah, tako, da so imeli dijaki možnost izbire oblike izobraževanja.

3.5.3 Srednje strokovno izobraževanje

Srednje strokovno izobraževanje pozna več oblik izobraževanja. Razlikujejo se po trajanju izobraževanja in nazivu, ki ga pridobijo. Najbolj poznana oblika so programi srednjih tehniških in strokovnih šol. Poleg teh poznamo še poklicno-tehniške programe, ki omogočajo, da dijaki, ki so zaključili triletni program izobraževanja, nadaljujejo z diferencialnimi programi, ki omogočajo pridobiti naziv tehnik.

Naslednja novost je bila uvedba poklicnih tečajev. Ti so namenjeni absolventom, ki so zaključili gimnazijo in jim omogočajo, da si pridobijo naziv poklicne oz. strokovne izobrazbe. Poklicni tečaj posreduje le strokovna in poklicna znanja, ki so izbrana po načelih praktične uporabe na poklicnem področju. Poklicni tečaji se pripravljajo na podlagi veljavnih izobraževalnih programov kot posebna oblika oz. vzporedna pot izobraževanja. Poklicni tečaji so se začeli izvajati leta 1996, in sicer po programih za poklice ekonomsko-komercialnega tehnika, turističnega tehnika in farmacevtskega tehnika. Predvidena poklicna tečaja za pridobitev naziva gostinskega in tekstilnega tehnika pa zaradi premalo kandidatov nista zaživila.

Srednja strokovna izobrazba se pridobi tudi z mojstrskim oziroma delovodskim ali poslovodskim izpitom, ki se opravlja pri obrtni zbornici ali gospodarski zbornici. Izpiti so sestavljeni iz štirih delov (praktični del, strokovnoteoretični del, poslovodno ekonomski del in pedagoško andragoški del). Za vsak del izpita se pripravijo izpitni katalogi, ki so vodilo izvajalcem priprav na izpit in kandidatom. Z mojstrskimi izpiti se ugotavljajo predvsem znanja s področja vodenja samostojnega obrata, poznavanja zakonodaje, poslovanja obratovalnic ter sposobnosti prenašanja znanja na vajence. Z delovodskimi in poslovodskimi izpiti pa se ugotavljajo znanja s področja upravljanja in vodenja delovnih

procesov, zmožnosti samostojnega odločanja in poznavanja zakonodaje. Delovodski izpiti se pripravljajo praviloma za področje industrije, poslovodski pa za področje trgovine in gostinstva. Mojstrski, delovodski ter poslovodski izpiti so namenjeni kandidatom s končano srednjo poklicno izobrazbo in najmanj tremi leti ustreznih delovnih izkušenj.

3.5.4 Višje strokovno izobraževanje⁸

Leta 1996 so bili sprejeti prvi, evropsko primerljivi dveletni višješolski študijski programi. Razlogi za uvedbo višjih šol so bili v dejstvu, da dotedanji programi tehniškega izobraževanja in usposabljanja niso več ustrezali večjim zahtevam dela. Pri pripravi programov višjih šol je treba izhajati iz zaposlitvenih možnosti v regiji in pri njihovem oblikovanju uskladiti težnje šolstva po čim širših izobraževalnih profilih s potrebami delodajalcev. Za te višješolske programe je značilno, da vsebujejo tudi praktični del, ki se izvaja pri delodajalcu, vendar sme obsegati le tretjino programa (približno 40 %). Programi višjega strokovnega izobraževanja so dveletni. Vanje se lahko vpišejo kandidati, ki so končali ustrezno štiriletno šolo s poklicno maturo ali z zaključnim izpitom oz. z maturo. Vpišejo se lahko tudi kandidati, ki so zaključili ustrezno triletno srednjo poklicno šolo, imajo tri leta delovnih izkušenj in opravijo preizkus znanja iz določenih predmetov. Uvedeni so bili naslednji programi višjih strokovnih šol: strojništvo, gradbeništvo, elektroenergetika, elektronika, rudarstvo in geotehnologija, gostinstvo, turizem, živilstvo, telekomunikacije, poštni promet, poslovni sekretar in komercialist.

⁸ Od leta 2004, področje višjega strokovnega izobraževanja ureja Zakon o višjem strokovnem izobraževanju, ki zaokroža ponudbo v terciarnem izobraževanju.

4 EMPIRIČNA ANALIZA UJEMANJA POKLICNIH IN STROKOVNIH NAZIVOV S POKLICI - METODOLOGIJA

4.1 PRAKTIČNO RAZISKOVANJE

Po številnih teorijah, ki obravnavajo ujemanje/povezovanje problem, bomo izhodiščne hipoteze preverjali s pomočjo indikatorjev, ki do sedaj v Sloveniji še niso bili dovolj razviti, pa čeprav so dane podatkovne osnove zanje. V tem smislu bomo indikatorje utemeljili preko treh korakov:

- virov razpoložljivih podatkov za ponudbo in povpraševanje,
- uporabljenih klasifikacij in njihovih kodirnih sistemov za ponudbo in povpraševanje,
- transformacije razpoložljivih baz s strani ponudbe in povpraševanja.

4.2 VIR PODATKOV

Podlago za empirični del naloge, sta nam dali dve bazi: Nomenklature poklicev 1997-2002, ki jo je pripravil Center RS za poklicno izobraževanje ter Evidenca potreb po delavcih (evidenca PD), ki jo vodi Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Najprej si bomo pogledali vsebino obeh baz.

4.2.1 Nomenklature poklicev

Nomenklature poklicev 1997-2002 je dokument, ki ga je pripravil Center RS za poklicno izobraževanje in obsega celovit pregled vseh nomenklatur, ki jih je potrdil minister za delo. Obsega naslednje podatke: datum objave nomenklature v uradnem listu, izobraževalni program, naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe po končanem programu, najznačilnejše poklice, za katere bo izobraževalni program usposabljal ter stopnjo izobrazbe.

4.2.2 Evidenca potreb po delavcih (evidenca PD)

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 5/91, 12/92, 71/93, 38/94, 69/98, 67/02, 79/06) v 9. členu določa, da morajo organizacije in

delodajalci posredovati Zavodu za zaposlovanje prijavo prostega delovnega mesta in pogoje, ki jih mora izpolnjevati delavec za opravljanje dela na tem delovnem mestu. Prijave ni potrebno poslati, kadar delodajalec z že zaposlenim delavcem sklepa novo pogodbo o zaposlitvi za določen ali nedoločen čas za *isto* delovno mesto ali ko se v skladu s predpisi o delovnih razmerjih, lahko sklene pogodba o zaposlitvi brez javne objave⁹. Te izjeme opredeljuje 24. člen Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS 42/2002). Prijava o potrebi po delavcih, ki jo organizacije oziroma delodajalci pošljejo zavodu za zaposlovanje, se vložijo na predpisanem obrazcu PD 0,48.

V evidenco potreb po delavcih vnaša ZRSZ podatke iz prijav potreb po delavcih, ki jih posredujejo organizacije oziroma delodajalci. Ob vnosu se posamezni podatki tudi kodirajo, s čimer se zagotavlja možnost za njihovo statistično in analitično obdelavo.

Evidenca potreb po delavcih vsebuje med drugim naslednje podatke:

- 1 naziv (ime) organizacije oziroma delodajalca
- 2 kraj in naslov organizacije oziroma delodajalca
- 3 dejavnost organizacije oziroma delodajalca
- 4 matično številko organizacije oziroma delodajalca
- 5 registrsko številko prijavljene potrebe po delavcih
- 6 opis del in nalog prostega delovnega mesta¹⁰
- 7 ali je organizaciji potreben delavec ali pripravnik
- 8 za kateri čas se sklepa delovno razmerje; določen /nedoločen čas
- 9 za opravljanje del oziroma nalog je predviden: poln delovni čas / krajši delovni čas od polnega
- 10 poklicna oziroma strokovna izobrazba, ki se zahteva za opravljanje del in nalog¹¹
- 11 delovne izkušnje, ki jih mora imeti delavec.
- 12 drugi pogoji za opravljanje dela (npr. vozniški izpit, računalniška znanja, znanja jezikov ipd.)

Evidenca PD se zaradi zakonskih in drugih potreb občasno tudi spreminja (uporaba novih šifrantov, zbiranje novih in ukinjanje starih podatkov ipd.). Spremembe, do katerih je prišlo v obdobju, ki ga opazujemo, se niso nanašale na podatke, ki smo jih analizirali, temveč so

⁹ Do uveljavitve Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti leta 2006, je delodajalec po izteku pogodbe za določen čas, lahko prijavil novo potrebo po zaposlitvi delavca za določen čas na isto delovno mesto.

¹⁰ Opis del in nalog prostega delovnega mesta se kodira v poklic s pomočjo SKP

¹¹ ZRSZ kodira nazive poklicne in strokovne izobrazbe s pomočjo Šifranta poklicne in strokovne izobrazbe, ZRSZ, Ljubljana, oktober 2000; dopolnitve k šifrantu se objavljajo na www.ess.gov.si

se nanašale predvsem na podatke, ki jih ZRSZ potrebuje za izvajanje posredovanja zaposlitev in napotovanje brezposelnih k delodajalcem.

4.3 UPORABLJENE KLASIFIKACIJE IN PREDSTAVITEV SISTEMOV KODIRANJA

4.3.1 Šifrant nazivov poklicne in strokovne izobrazbe ZRSZ (Šifrant ZRSZ)

Šifrant poklicne oziroma strokovne izobrazbe Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje se uporablja za klasificiranje nazivov pridobljenih po uspešno zaključenem izobraževanju v sistemu javnega izobraževanja (na primer strojni tehnik, inženir gradbeništva, univerzitetni diplomirani ekonomist).

Naziv je kodiran s petmestno kodo, pri čemer struktura kode odraža posamezne vidike razvrščanja nazivov poklicne oziroma strokovne izobrazbe:

- prva številka označuje stopnjo izobrazbe (1-8);
- druga in tretja številka označujeta skupino, v katero se razvrščajo po vsebini sorodni nazivi poklicne in strokovne izobrazbe (01-99);
- četrta in peta številka označujeta posamezen naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe znotraj skupine.

Primer kode naziva **5 22 01 strojni tehnik**:

- 5 stopnja izobrazbe »*srednja strokovna izobrazba*«
- 22 skupina »*Mehaniki in strojniki*«
- 01 zaporedna številka strokovnega naziva znotraj skupine »*strojni tehnik*«

Naziv strojni inženir na primer, ki sodi v isto skupino kot strojni tehnik, t.j. mehaniki in strojniki in za katerega je organizirano višje strokovno izobraževanje ima kodo 6 22 01.

4.3.2 Standardna klasifikacija poklicev

Standardna klasifikacija poklicev (SKP) je klasifikacijsko orodje za razvrščanje dela v poklice v uradnih oz. administrativnih zbirkah podatkov in v statističnih raziskovanjih.

Podatek o poklicu je kodiran s Standardno klasifikacijo poklicev (SKP). SKP ima hierarhično strukturo. Poklici se združujejo oziroma razdružujejo v skupine poklicev na štirih ravneh znanja, ki so potrebna za opravljanje del in nalog večine poklicev, razvrščenih v posamezno skupino poklicev. Te ravni znanja so opredeljene s programi izobraževanja oziroma s stopnjami šolske izobrazbe v slovenskem izobraževalnem sistemu. Poklicne skupine imajo svoje nazive in kode. Najvišja raven je glavna skupina poklicev z enomestno kodo, sledijo podskupine poklicev z dvomestno kodo, področne skupine s trimestno kodo, enote področnih skupin s štirimestno kodo in znotraj teh poklici s sedemestno kodo.

Primer kode poklica po SKP: 7411.04 predelovalec rib

- 7 glavna skupina »poklici za neindustrijski način dela«
- 74 podskupina »drugi poklici za neindustrijski način dela«
- 741 področna skupina »predelovalci živil ipd.«
- 7411 enota področne skupine »mesarji ipd.«
- 7411.04 poklic »predelovalec rib«

4.3.3 Standardna klasifikacija dejavnosti

Dejavnost delodajalca je osnovna funkcija poslovnega subjekta, s katero le-ta ustvarja ali dosega temeljni namen svoje ustanovitve. Glavna dejavnost poslovnega subjekta je registrirana oziroma s predpisom ali z aktom o ustanovitvi določena dejavnost. Če subjekt opravlja samo eno dejavnost, je to njegova glavna dejavnost. V primeru, da poslovni subjekt opravlja več dejavnosti, je njegova glavna dejavnost tista, s katero ustvarja največji delež skupne dodane vrednosti.

Dejavnost delodajalca je kodirana s Standardno klasifikacijo dejavnosti (Uredba o uvedbi in uporabi Standardne klasifikacije dejavnosti; Ur. l. RS. št. 34/94, 33/95, 15/96, 89/98, 12/99, 2/2002). SKD ima hierarhično strukturo. Koda dejavnosti obsega pet mest.

Struktura 5-mestne kode Standardne klasifikacije dejavnosti je naslednja:

- oddelek – dve mesti
- skupina – tri mesta
- razred – štiri mest
- podrazred – pet mest
- na najvišji razčlenitveni ravni obsega klasifikacija 17 področij, ki združujejo oddelke in so označena s črkami od A do Q

Primer kode dejavnosti po SKD: 55.111 dejavnost hotelov z restavracijo

- H področje »*gostinstvo*«
- 55 oddelek »*gostinstvo*«
- 55.1 skupina »*dejavnost hotelov*«
- 55.11 razred »*dejavnost hotelov z restavracijo, penzionov*«
- 55.111 podrazred »*dejavnost hotelov z restavracijo*«

V analizi smo za dejavnost delodajalca uporabljali dvomestno kodo, tj. z oddelki dejavnosti, ki obsega 60 oddelkov (vir: Standardna klasifikacija dejavnosti, Statistični urad RS, 1999).

4.4 ELABORACIJA RAZISKOVALNEGA NAČRTA

V analizi se ukvarjamo z dvema bazama, nomenklaturo poklicev in evidenco PD. Prva se nanaša na ponudbeno, druga pa na povpraševalno stran trga dela. Naš namen je, da jih strukturno uskladimo za neposredno primerjavo. V obeh bazah imamo podatke o poklicih ter o nazivih poklicne in strokovne izobrazbe in obe uporabljata isti klasifikacijski orodji: Standardno klasifikacijo poklicev (SKP) in Šifrant poklicne oziroma strokovne izobrazbe Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (Šifrant ZRSZ).

Nomenklatura poklicev je besedilna baza in enostavno strukturno zgrajena, zajema pa obdobje 1997-2002.

Evidenca PD je urejena podatkovno kodirana baza, ki je strukturno bolj razvejena in zahteva dodatno urejanje podatkov za potrebe naše analize. Baza evidenca PD zajema

obdobje 1999-2004. Pomemben razlog, da smo bazi izbrali začetno leto 1999 je ta, da je postalo razvrščanje opisov prostih delovnih mest v poklice po SKP v evidenci PD obvezno.

Iz evidence PD smo naredili izbor razpoložljivih podatkov po naslednjih korakih:

1. izbor strokovnega področja
2. izbor stopenj izobrazbe
3. nabor nazivov po izbranih strokovnih področjih
4. preverjanje veljavnosti nabora nazivov

4.4.1 Izbor strokovnega področja

V analizi smo podrobneje opazovali tri strokovna področja, po katerih Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) razvršča izobraževalne programe:

- živilstvo
- gostinstvo in turizem
- strojništvo

Podatka o strokovnih področjih izobraževanja, ki jih uporablja CPI, v evidenci PD neposredno ni na voljo. Strokovna področja CPI pa bolj ali manj sovpadajo s skupinami, kot jih opredeljuje Šifrant ZRSZ. Struktura kode Šifranta ZRSZ nam je zato omogočila pretvorbo skupin v ustrezna strokovna področja, ki nas analitsko zanimajo.

Pojasnilo strokovnega področja na primeru strojni tehnik s pripadajočo kodo 5 22 01; drugo in tretje mesto te kode v Šifrantu ZRSZ označuje skupino 22 - mehaniki in strojniki. Ta skupina se ujema s področjem »strojništvo«, kot ga uporablja CPI pri pripravi izobraževalnih programov in pri siceršnjem razvrščanju izobraževalnih programov. Na ta način lahko izdvojimo vse kode iz Šifranta ZRSZ, ki tvorijo tri strokovne skupine CPI (glej Tabela 4.1)

Tabela: 4.1 Pretvorbe skupin iz Šifranta ZRSZ v strokovna področja CPI:

<i>koda</i>	<i>Skupina Šifranta ZRSZ</i>	<i>Strokovno področje CPI</i>
05	Predelovalci hrane	živilstvo
06	Predelovalci tobaka	živilstvo
66	Poklici za gostinstvo in turizem	gostinstvo in turizem
20	Obdelovalci kovin	strojništvo

21	Monterji in inštalaterji	strojništvo
22	Mehaniki in strojniki	strojništvo

4.4.2 Izbor stopenj izobrazbe

V analizi smo preučevali le nazive do šeste stopnje izobrazbe, to so stopnje izobrazbe za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe po Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju (1996). Zakon je izražal stopnje izobrazbe v opisni obliki in so naslednje:

- nižja poklicna izobrazba
- srednja poklicna izobrazba
- srednja strokovna izobrazba
- višja strokovna izobrazba

Po Šifrantu ZRSZ so stopnje opredeljene z 8-stopenjsko lestvico, ki jo je uveljavil pretekli izobraževalni sistem.

Tabela 4.2: Stopnje izobrazbe po Šifrantu ZRSZ

Stopnja v Šifrantu	Stopnja reformiranega izobraževalnega sistema
1	*
2	*
3	<i>Nižje poklicno izobraževanje</i>
4	<i>Srednje poklicno izobraževanje</i>
5	<i>Srednje strokovno izobraževanje</i>
6	<i>Višje strokovno izobraževanje</i>
7	Visoko strokovno izobraževanje, univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, magisterij
8	Doktorat

Vir: Šifrant poklicne in strokovne izobrazbe ZRSZ

1. in 2. stopnjo v Šifrantu uporablja ZRSZ za razvrščanje delavcev z nedokončano ali končano osnovnošolsko izobrazbo, glede na vsebino njihovih delovnih izkušenj, krajših programov usposabljanja ipd.

3. stopnja razvršča delavce z nižjo poklicno izobrazbo

4. stopnja razvršča zaposlene s srednjo poklicno izobrazbo

5. stopnja razvršča delavce s srednjo strokovno izobrazbo

V 6. stopnjo so v Šifrantu ZRSZ vključeni nazivi, pridobljeni na višješolski ravni, ter nazivi, ki so jih podeljevale z zakonom ukinjene nekdanje (bivše) višje šole (fakultete). Razliko med ukinjenimi in novo nastalimi višješolskimi programi nakazuje v Šifrantu dodatna oznaka (VSS).

Na 7. stopnji so v Šifrantu nazivi, pridobljeni po opravljenih visokošolskih in univerzitetnih programih ter po programih specializacij in magistrskega študija. Da bi v Šifrantu poudarili razlike med strokovnimi nazivi, pridobljenimi na visokih strokovnih šolah in univerzah, so k nazivom visokih strokovnih šol dodali oznako (VS).

V 8. stopnjo so uvrščeni doktorji znanosti.

Podatek o stopnji izobrazbe v evidenci PD neposredno ni na razpolago, zato smo, da smo dobili le izbor nazivov do 6. stopnje, naredili novo spremenljivko. To nam je spet omogočila priročna struktura kode naziva v Šifrantu ZRSZ. Kot rečeno, je naziv kodiran s petmestno kodo, pri čemer prva številka označuje stopnjo izobrazbe.

Pojasnilo stopnje izobrazbe na primeru strojni tehnik s pripadajočo kodo 5 22 01:

Številka 5 označuje 5. stopnjo izobrazbe, ki ustreza srednji strokovni izobrazbi. Za naš analitski namen smo po tej spremenljivki izločili le tista povpraševanja, ki se nanašajo do 6. stopnje izobrazbe.

4.4.3 Nabor nazivov po izbranih strokovnih področjih

Na strokovnem področju živilstvo in strojništvo so se mnogi izobraževalni programi, zlasti na nivoju poklicnih šol skozi čas nadgrajevali, dopolnjevali in spreminjali. Nazive zelo sorodnih izobraževalnih programov v okviru iste stopnje izobraževanja smo združili v *vsebinsko aktualen naziv*, s čimer smo pridobili možnost večje preglednosti po nazivih (glej Prilogo A in Prilogo B). Nabor takšnih agregatnih nazivov po posameznih strokovnih področjih smo prikazali s frekvenčnimi porazdelitvami in so dokumentirane v Prilogi C (strokovno področje živilstvo), Prilogi D (strokovno področje gostinstvo in turizem) ter v

Prilogi E (strokovno področje strojništvo). Ti delni sumarniki (po področjih, v danih letih kumulativno skupaj) jasno kažejo frekvenco povpraševanja po delavcih.

4.4.4 Preverjanje veljavnosti nabora nazivov v Evidenci PD

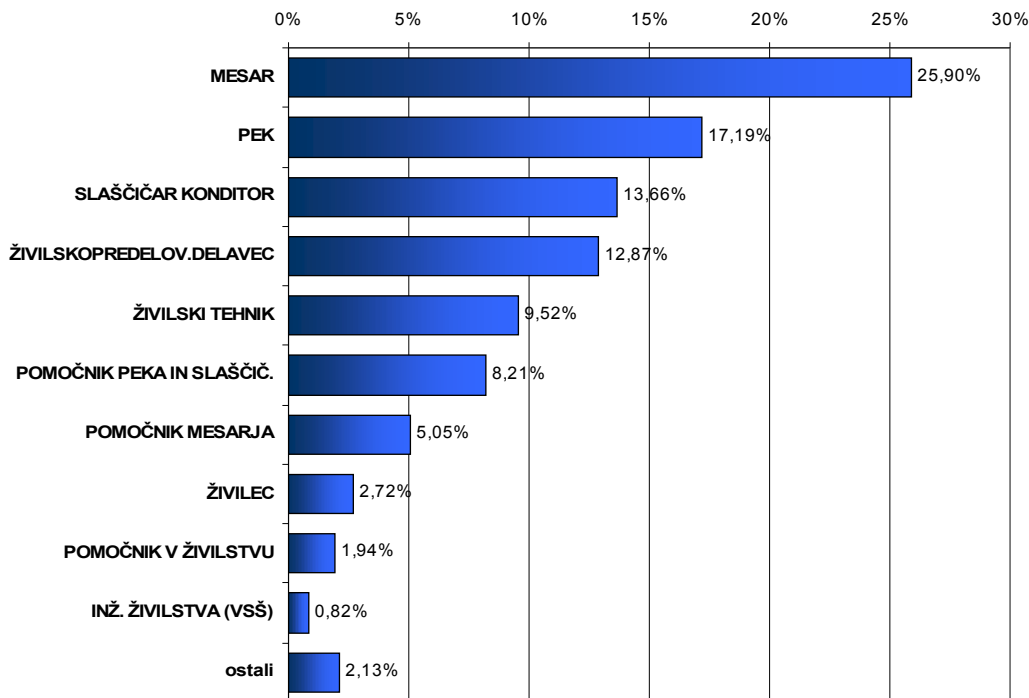
Največji problem empiričnega analiziranja ujemanja/povezovalnega problema v Sloveniji je prvič, velika količina arhiviranih podatkov na strani povpraševanja in drugič, relativna neuskkljenost nazivov oziroma poimenovanja v različnih podatkovnih bazah z obeh strani trga dela. Preden lahko pridobimo iskane indikatorje, moramo opraviti obsežne manipulacije podatkovne baze na strani povpraševanja, s čimer pridobimo vrstni red povpraševanja po določenih poklicih oziroma poklicnih in strokovnih nazivih (poimenovanje na strani ponudbe).

Za vsa tri strokovna področja smo preverili nabor najbolj povpraševanih nazivov, zajeli smo le tiste deleže, ki v opazovanem obdobju dosegajo vsaj približno 1 % vsega povpraševanja.

Za vse najbolj povpraševane nazive smo preverili tudi delež zaposlitev za določen/nedoločen čas, ki prek pogodb o zaposlitvi odraža enega izmed načinov fleksibilizacije dela. Delodajalci se s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen delovni čas hitreje odzivajo na strukturne spremembe v posameznih sektorjih. Do uveljavitve Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti leta 2006, so lahko delodajalci, po izteku pogodbe za določen čas prijavili novo potrebo po delavcu. Pogosto se je zgodilo, da je delodajalec za *isto delovno mesto* v enem letu prijavil novo potrebo po delavcu. Takšna potreba je lahko pomenila podaljšanje zaposlitve že zaposlenemu delavcu, ali pa možnost zaposlitve novega delavca. Tako prijava potrebe *ne pomeni vedno novih delovnih mest*, temveč le delež potreb, ki jih delodajalci prijavijo. Skratka iz števila potreb ne moremo neposredno oceniti števila delovnih mest; slednjih je toliko manj, kolikor večji je delež zaposlitev za določen čas v skupnem številu sporočenih potreb po delavcih.

Strokovno področje: Živilstvo

Graf 4.1: Struktura povpraševanja po nazivih poklicnih in strokovnih nazivih na področju živilstvo, 1999 – 2004

Vir: Evidenca PD, ZRSZ

Delodajalci so med vsemi potrebami največ povpraševali po *mesarjih*, kar predstavlja četrtinski delež vseh potreb. Sledijo potrebe po *pekah* ter *slaščičarjih konditorjih*. Slednji skupaj tvorijo dobro polovico vseh povpraševanj po delavcih.

Med povpraševanimi nazivi se je pojavil tudi *živilskopredelovalni delavec*, za katerega izobraževanje ni organizirano. Gre za kvalifikacijo, ki so jo delavci pridobili z usposabljanjem v podjetjih. Osebe s tovrstnimi kvalifikacijami so še vedno na trgu dela in so kot takšne s strani delodajalcev tudi prepoznane.

Tabela 4.3: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju živilstva glede na čas zaposlitve, 1999 – 2004

Koda naziva	Naziv	Nedoločen čas (%)	Določen čas (%)	Skupaj (%)	Skupaj (N)
40525	MESAR	24,26	75,74	100	3046
40512	PEK	28,66	71,34	100	2041

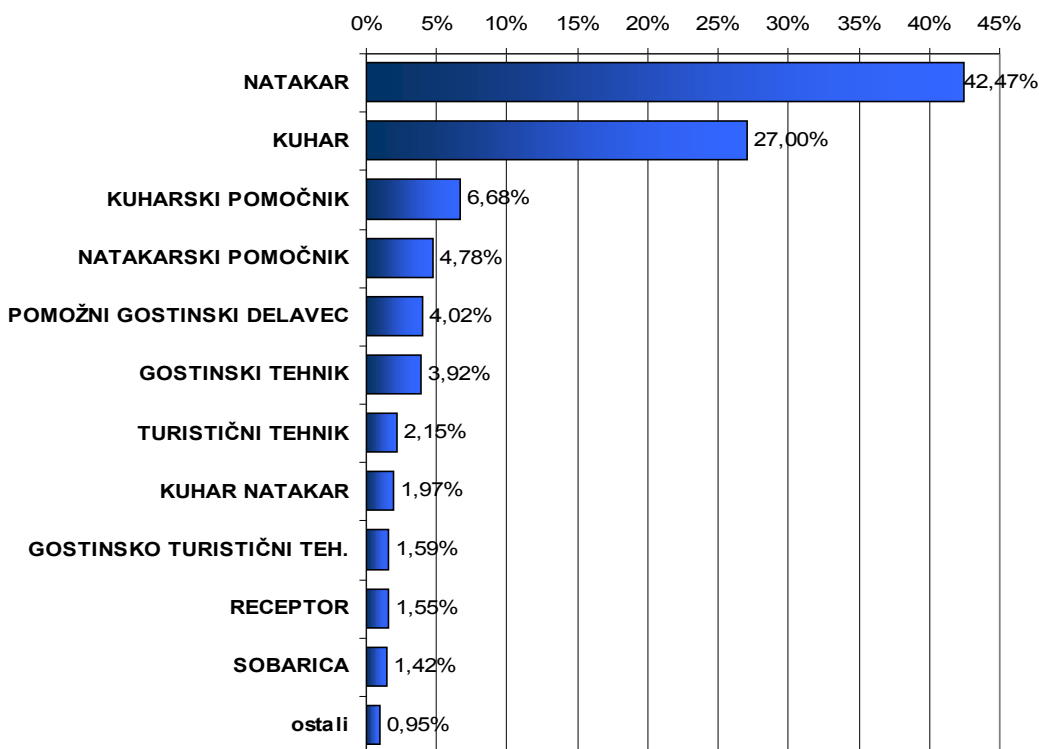
40518	SLAŠČIČAR KONDITOR	20,90	79,10	100	1622
10501	ŽIVILSKOPREDELOV.DELAVEC	7,54	92,46	100	1525
50501	ŽIVILSKI TEHNIK	27,49	72,51	100	1124
20515	POMOČNIK PEKA IN SLAŠČIČ.	25,98	74,02	100	974
20525	POMOČNIK MESARJA	12,50	87,50	100	600
40500	ŽIVILEC	17,03	82,97	100	323
20501	POMOČNIK V ŽIVILSTVU	6,09	93,91	100	230
60511	INŽENIR ŽIVILSTVA (VSŠ)	37,11	62,89	100	97
	OSTALI	16,41	83,59	100	195

Vir: Evidenca PD, ZRSZ

Deleži trajanja zaposlitve kažejo, da so delodajalci predvsem želeli zaposliti delavce za določen čas, saj prevladujejo pri vseh povpraševanih nazivih. Izjema je inženir živilstva, kjer je delež zaposlitve za nedoločen čas nekoliko večji od ostalih (37 %).

Strokovno področje: Gostinstvo in turizem

Graf 4.2: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju gostinstva in turizma 1999 – 2004

Vir: Evidenca PD, ZRSZ

Delodajalci so največ povpraševali po *natakarjih*, ki predstavljajo skoraj polovico vseh potreb. Sledijo potrebe po *kuharjih*, z deleži dobre četrtine vseh potreb. Med najbolj povpraševanimi nazivi, katerim so delodajalci priznavali z izkušnjami pridobljeno usposobljenost za delo (v obliki kvalifikacije), se pojavlja tudi *pomožni gostinski delavec*. Najbolj povpraševana naziva sta tudi *kuharski pomočnik* in *natakarski pomočnik*, za katera izobraževanje prav tako ni organizirano. V preteklosti je bilo za oba naziva organizirano krajše usposabljanje po tako imenovanih *programih USO*. Podobno velja za naziv *receptor*. Med najbolj povpraševanimi nazivi ni dveh novih višješolskih nazivov, to sta: *organizator poslovanja v turizmu* in *organizator poslovanja v gostinstvu*. Prve generacije so se vpisovale v šolskem letu 1996/97 in bile na trgu leta 1998. Predvidevamo lahko, da jih trg v tem obdobju še ni dovolj prepoznal.

Tabela 4.4: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju gostinstva in turizma glede na čas zaposlitve, 1999 – 2004

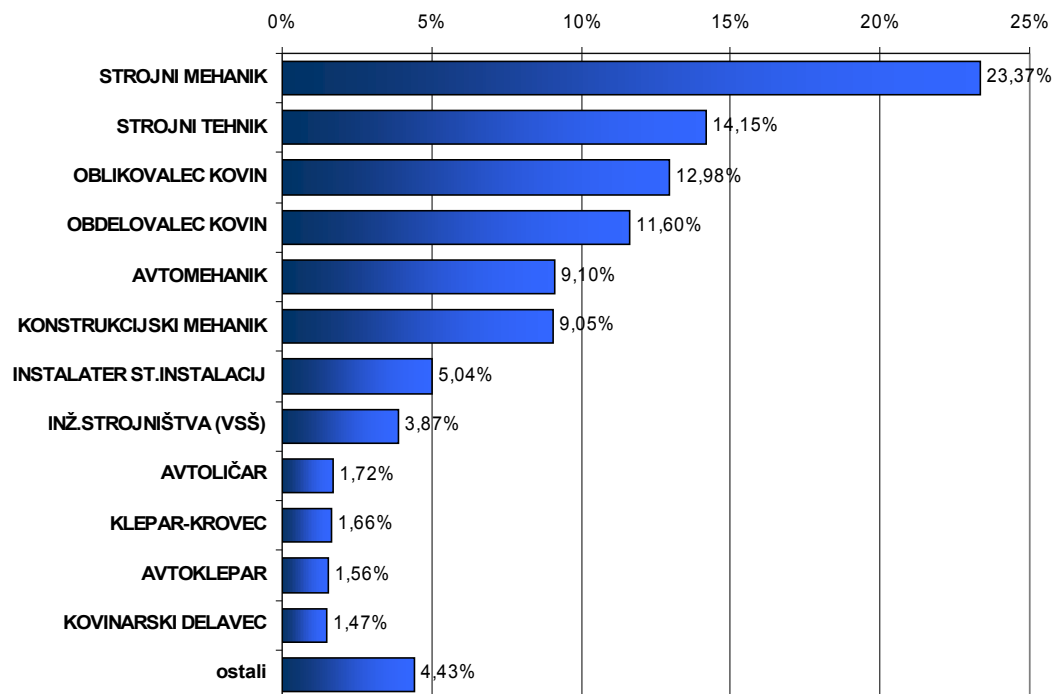
Šifra izobrazbe	Naziv	Nedoločen čas	Določen čas	Skupaj (%)	Skupaj (N)
46621	NATAKAR	32,91	67,09	100	25447
46611	KUHAR	33,11	66,89	100	16165
26611	KUHARSKI POMOČNIK	22,71	77,29	100	4012
26621	NATAKARSKI POMOČNIK	30,06	69,94	100	2864
16601	POMOŽNI GOSTINSKI DELAVEC	26,35	73,65	100	2410
56603	GOSTINSKI TEHNIK	43,24	56,76	100	2352
56604	TURISTIČNI TEHNIK	24,63	75,37	100	1287
46601	KUHAR NATAKAR	30,41	69,59	100	1174
56601	GOSTINSKO TURISTIČNI TEHNIK	29,81	70,19	100	956
56631	RECEPTOR	13,53	86,47	100	931
26641	SOBARICA	12,78	87,22	100	853
	OSTALI	41,87	58,13	100	1476

Vir: Evidenca PD, ZRSZ

Tudi na področju gostinstva in turizma delodajalci najraje zaposlujejo za določen čas. Zaposlovanje za določen čas je prevladujoča oblika zaposlitve pri vseh nazivih, po katerih so delodajalci povpraševali, le pri *gostinskem tehniku* je delež zaposlitev za nedoločen čas višji kot pri ostalih (43 %).

Strokovno področje: Strojništvo

Graf 4. 3: Struktura povpraševanja po poklicnih in strokovnih nazivih na področju strojništva, 1999 – 2004

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Na področju strojništva so delodajalci izkazali največ potreb po *strojnih mehanikih*, za katere je izobraževanje organizirano na nivoju srednje poklicne izobrazbe. Sledijo *strojni tehniki*, ki se izobražujejo v štiriletnih strokovnih šolah. Med najbolj povpraševanimi prevladujejo nazivi, ki se pridobijo v programih triletnega srednjega poklicnega izobraževanja. Izjema je *obdelovalec kovin*, ki je četrti najbolj povpraševani naziv in za katerega je organizirano dvoletno nižje poklicno izobraževanje. Delež povpraševanja po *inženirjih strojništva* predstavlja le 3,87 % vsega povpraševanja. Med najbolj povpraševanimi nazivi se pojavi tudi *kovinarski delavec*, za katerega izobraževanje ni organizirano, saj si je ta naziv bilo mogoče pridobiti v preteklosti s skrajšanim programom usposabljanja.

Tudi za strokovno področje strojništva so značilne zaposlitve za določen čas, le pri inženirjih strojništva je delež zaposlitev za nedoločen čas nekoliko večji kot pri ostalih (47,90 %).

Tabela 4.5: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih področju strojništva glede na čas zaposlitve, 1999 – 2004

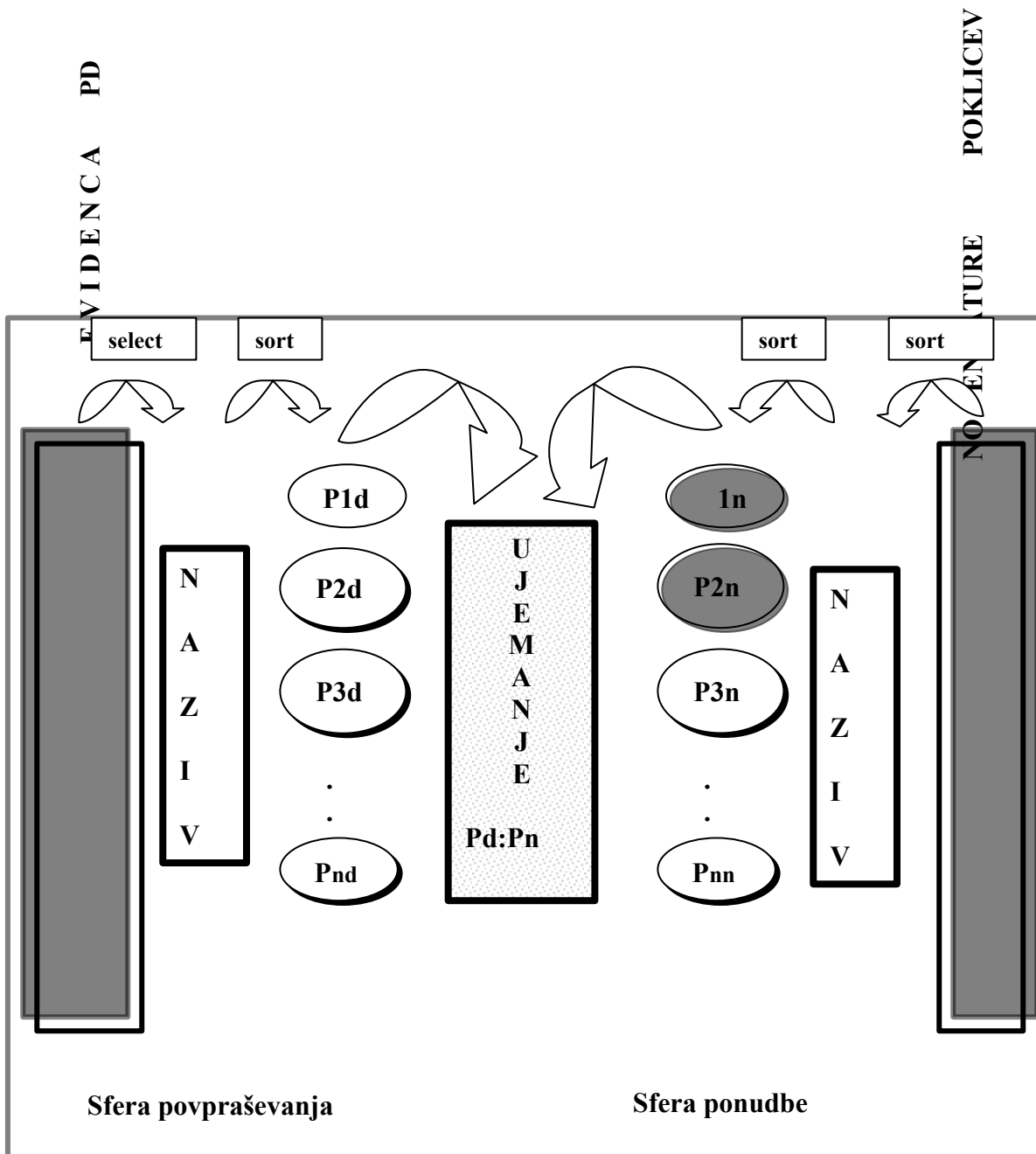
Šifra izobrazbe	Izobrazba	Nedoločen čas (%)	Določen čas (%)	Skupaj (%)	Skupaj (N)
42211	STROJNI MEHANIK	19,13	80,87	100	25245
52201	STROJNI TEHNIK	38,30	61,70	100	15321
42010	OBLIKOVALEC KOVIN	25,14	74,86	100	14060
22005	OBDELOVALEC KOVIN	11,27	88,73	100	12564
42221	AVTOMEHANIK	33,51	66,49	100	9845
42112	KONSTRUKCIJSKI MEHANIK	11,40	88,60	100	9809
42218	INSTALATER ST.INSTALACIJ	27,79	72,21	100	5448
62241	INŽ.STROJNIŠTVA (VŠŠ)	47,90	52,10	100	4188
44711	AVTOLIČAR	30,31	69,69	100	1864
42024	KLEPAR-KROVEC	32,12	67,88	100	1784
42034	AVTOKLEPAR	36,66	63,34	100	1691
12001	KOVINARSKI DELAVEC	9,69	90,31	100	1590
	OSTALI	21,76	78,25	100	4902

Vir: Evidence PD, ZRSZ

4.5 TRANSFORMACIJA BAZ V ŽELENE INDIKATORJE

Pri proučevanju povezovalnega/ujemalnega problema smo izhajali iz šolske sfere, zato predstavlja izhodišče analize posamezni poklicni in strokovni nazivi v okviru posameznega proučevanega strokovnega področja: živilstvo, gostinstvo in turizem in strojništvo. Generiranje indikatorjev, ki povzemajo stanje povezovalnega/ujemalnega problema, bomo ponazorili s tremi shemami in pojasnili. Za vsak naziv smo generirali štiri tabele, ki jih pojasnjujemo v nadaljevanju.

Shema 4.1: Sklop indikatorjev - ujemanje načrtovanih poklicev v nomenklaturi s poklici delodajalcev

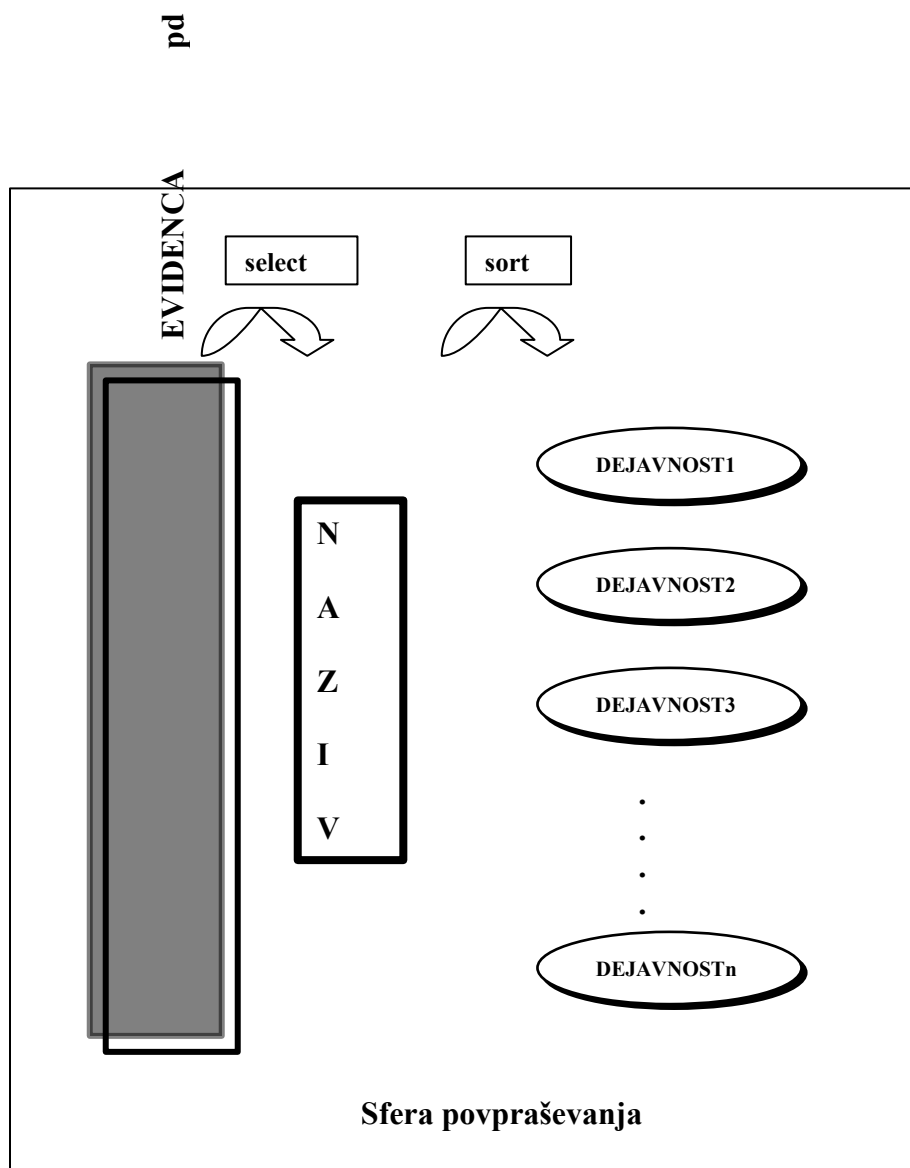
Legenda: Pd - povpraševani poklic delodajalcev; Pn - načrtovani poklic v nomenklaturi
 Na podlagi združevanja dveh baz na strani povpraševanja in na strani ponudbe, dobimo prvi sklop indikatorjev: ujemanje načrtovnih poklicev v nomenklaturi s poklici, po katerih povprašujejo delodajalci.

Podlaga za ugotovitev tega osnovnega empiričnega deleža ujemanja sta za vsak naziv znotraj področja prvi dve tabeli: normativna in empirična, pri čemer *prva tabela* navaja poklicni in strokovni naziv in načrtovane poklice v nomenklaturah poklicev. Poklici so tu izraženi s petmestno kodo.

V *drugi tabeli* pa je prikazana razpršitev poklicev, po katerih so dejansko povpraševali delodajalci. Poklici so tu izraženi znotraj področne skupine poklicev (trimestna koda), po potrebi smo področno skupino dodatno razčlenili še v nižjo raven, v enoto področne skupine (štirimestna koda). Za takšen prikaz poklicev smo se odločili zaradi večje analitične preglednosti. Tako smo na račun manjše preciznosti na podrobnejši ravni pridobili na vsebinski preglednosti na višji ravni, ki pa je še vedno dovolj natančna za preverjanje naših hipotez. S primerjavo poklicev v *prvi tabeli* in poklicev v *drugi tabeli* torej dobimo prvi sklop indikatorjev ujemalnega problema. Ta sklop ima lahko enega ali več indikatorjev, ki nam povedo, kolikšen je vrstni red delodajalskega povpraševanja po določenem nazivu. Na ta način lahko preverimo, ali se načrtovana poklicna zaposlitev ujema z dejanskim poklicnim povpraševanjem.

V naslednji shemi (Shema 4.2) je prikazan postopek za tvorbo naslednjega sklopa indikatorjev povezovalnega problema. V *tretji tabeli* je tako prikazana razpršitev posameznih poklicnih in strokovnih nazivov po dejavnosti delodajalca. Dejavnost delodajalca je izražena z dvomestno kodo (SKD). S prikazom razpršenosti povpraševanja glede na dejavnosti delodajalca in po nazivu dobimo torej drugi sklop indikatorjev povezovalnega problema.

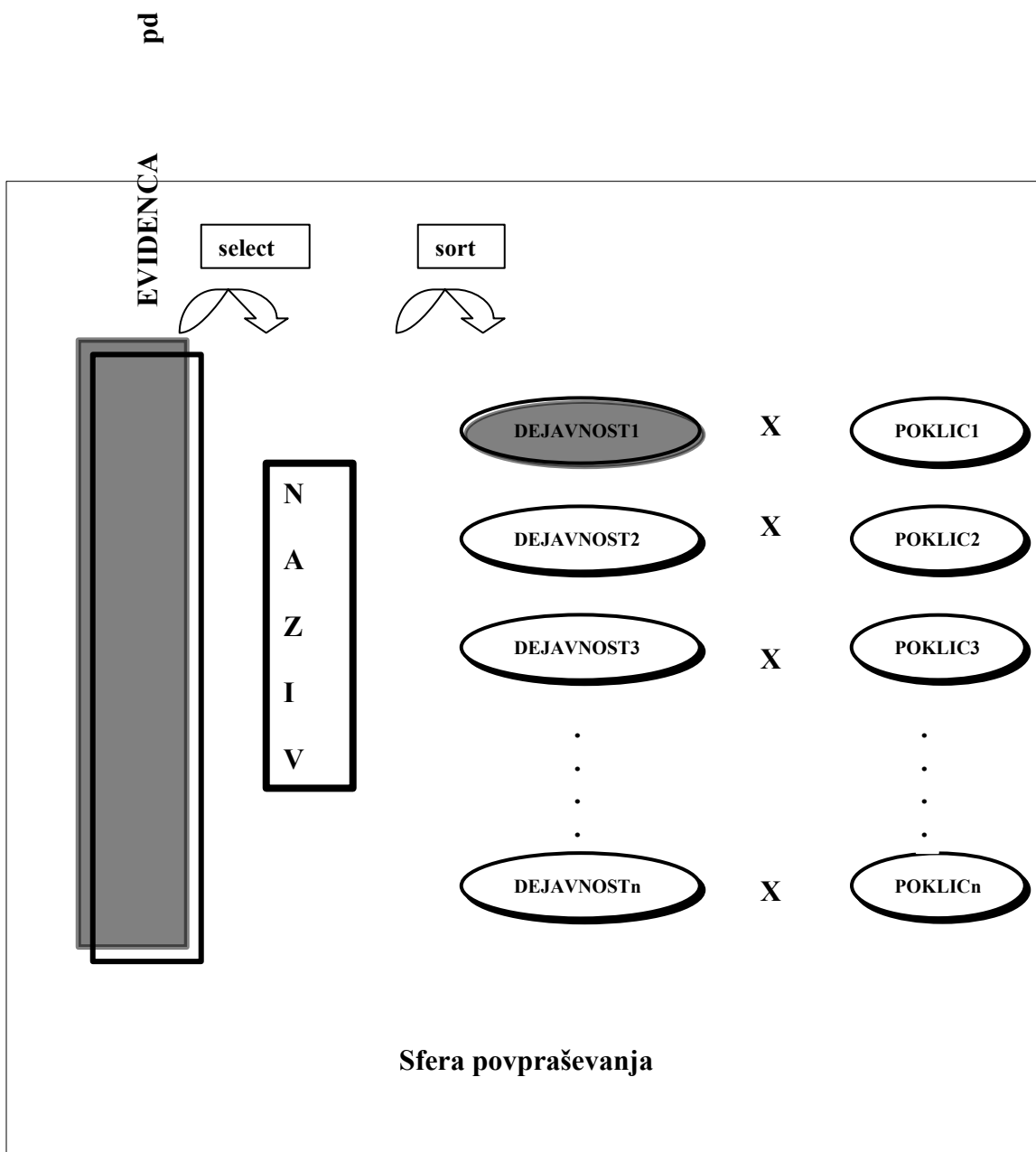
Shema 4.2: Sklop indikatorjev - povpraševanje po nazivih glede na dejavnost delodajalcev

V naslednji shemi (Shema 4.3) je prikazan postopek tvorjenja zadnjega, najpodrobnejšega sklopa indikatorjev. V *četrty tabeli* je torej prikazana razpršitev povpraševanja posameznih poklicnih in strokovnih nazivih po dejavnosti delodajalca in povpraševanih poklicih (iz evidence PD). Eksplicitno so prikazani le tisti segmenti, ki zajemajo le glavnino

povezovalnega/ujemalnega problema. Želimo prikazati hkratno razpršenost empiričnega poklicnega povpraševanja v obeh prej analiziranih prostorih, glede na poklic (SKP) in dejavnost (SKD) hkrati. Zaradi večje preglednosti je tudi tu poklic prikazan s trimestno kodo, to je s področno skupino poklicev (SKP).

Shema 4.3: Sklop indikatorjev - povpraševanje glede na glavne poklicno/sektorske domene

4.6 UPORABLJENE METODE STATISTIČNE ANALIZE

Analizo, ki generira numerične vrednosti opisanih indikatorjev povezovalnega/ujemalnega problema, smo izvedli s programskim paketom SPSS.

Še beseda o nadzoru kakovosti vhodnih podatkov. Pri vnašanju podatkov v *evidenco PD* lahko prihaja do naključnih napak. Posledica napak in nedoslednosti so lahko manjkajoči podatki pri sicer obveznih poljih, ali pa podatki, ki so bili šibko kodirani - kot »nerazvrščeni«. V končni analizi so manjkajoči oz. nerazvrščeni podatki bili rekodirani v t.i. manjkajoče vrednosti (missing values), in pri posameznih analizah niso bili upoštevani. Ker pa je bil delež teh podatkov izredno majhen, je njihov skupni vpliv na rezultate naše analize zanemarljiv.

Večino težavnega analitskega dela je bila manipulacija z obsežnimi bazami podatkov. Ko smo izbrali podbaze za določen poklicni in strokovni naziv, pa smo za izračun indikatorjev uporabili metode opisne statistične analize (generiranje univariatnih in bivariatnih frekvenčnih porazdelitev). Rezultati teh analiz so podani v poglavju 5.

Ko so bili izračunani vsi indikatorji povezovalnega/ujemalnega problema za izbrane nazive, smo storili še korak več v zgoščanju rezultatov. Vsak opazovani naziv smo opisali le s 3 indikatorji in sicer:

- z deležem ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev (indikator 1),
- z deležem razpršenosti posameznih poklicnih in strokovnih nazivov po dejavnosti delodajalca (indikator 2),
- z deležem segmenta poklic-dejavnost, po katerem se najbolj povprašuje (indikator 3).

Tako smo vsak naziv na grobo opisali le s tremi ključnimi indikatorji. 30 opazovanih nazivov (enot) smo zatem razvrstili v podobne skupine z Wardovo metodo, kot mero podobnosti enot smo vzeli evklidsko razdaljo. Rezultati te sklepne analize, skupaj s komentarjem, so podani v poglavju 6.

5 REZULTATI: indikatorji izbranih področij

5.1 STROKOVNO PODROČJE: ŽIVILSTVO

5.1.1 Naziv: pomočnik peka in slaščičarja (koda 20515), nižja poklicna izobrazba

Tabela 5.1.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pomočnik peka in slaščičarja

Koda SKP/Poklic	
9320.00	Delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji kruha in peciva
9320.00	Delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji slaščic
9320.00	Delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji konditorskih izdelkov

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.1.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik peka in slaščičarja glede na poklic (SKP), 1999-2004

Koda 20515	POMOČNIK PEKA IN SLAŠČIČARJA	976	8,21	8,21
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
741	Predelovalci živil ipd.	555	56,86	56,86
	7412 Peki, slaščičarji ipd.	541	97,48	
	7413 Predelovalci mleka	13	2,34	
	7419 Predelovalci živil ipd., d.n.	1	0,18	
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	214	21,93	21,93
	9320 Delavci za preprosta dela v pred. dejavnosti	214	100,00	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	61	6,25	6,25
913	Cistilci ipd.	39	4,00	4,00
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	33	3,38	3,38
999	Poklici za preprosta dela, d.n.	30	3,07	3,07
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	15	1,54	1,54
	Ostalo	29	2,97	2,97

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **pomočnik peka in slaščičarja** načrtovale vstop v naslednje poklice: delavec za srednjezahtevna dela v proizvodnji kruha in peciva, delavec za srednjezahtevna dela v proizvodnji slaščic in delavec za srednjezahtevna dela v proizvodnji konditorskih izdelkov. Ti poklici so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev 932 Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti. 22 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Največ delodajalcev je želelo zaposliti **pomočnike peka in slaščičarja** v poklicih iz področne skupine poklicev 741 Predelovalci živil (57 %).

Tabela 5.1.3: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku peka in slašničarja glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	555	56,86	56,86
55	Gostinstvo	291	29,82	29,82
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	28	2,87	2,87
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	24	2,46	2,46
29	Proizvodnja strojev in naprav	19	1,95	1,95
74	Druge poslovne dejavnosti	19	1,95	1,95
	Ostalo	40	4,10	4,10

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po **pomočnikih peka in slašničarja**, je *proizvodnje hrane, pijač, krmil* (57 %). Precejšen delež, skoraj 30 % delodajalcev, je prihajalo iz dejavnosti *gostinstvo*. Ostale dejavnosti so razpršene.

Tabela 5.1.4: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik peka in slašničarja glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-200, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Gostinstvo (55)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Predelovalci živil (741)	30,12	21,21	5,53	56,86
Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti (932)	17,42	2,25	2,25	21,93
Ostalo	9,32	6,35	5,53	21,21
Skupaj	56,86	29,82	13,32	100,00
				N=976

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **pomočnik peka in slaščičarja** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (30 %),
- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (21 %),
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti* (17 %).

5.1.2 Naziv: pomočnik mesarja (koda 20525), nižja poklicna izobrazba

Tabela 5.2.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pomočnik mesarja

Koda SKP/poklic	
9320.00	Delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji mesa in mesnih izdelkov

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.2.2: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku mesarja glede na poklic (SKP), 1999-2004

Koda 20525	POMOČNIK MESARJA	600	5,05	5,05
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	262	43,67	43,67
	9320 Delavci za preprosta dela v pred. dejavnosti	262	100,00	
741	Predelovalci živil ipd.	197	32,83	32,83
	7411 Mesarji ipd.	195	98,98	
	7412 Peki, slaščičarji ipd.	1	0,51	
	7419 Predelovalci živil ipd., d.n.	1	0,51	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	93	15,50	15,50
829	Drugi upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov	18	3,00	3,00
933	Delavci za preprosta prekladalna in transportna dela	6	1,00	1,00
	Ostalo	24	4,00	4,00

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so načrtovale za naziv **pomočnik mesarja** vstop v poklic: delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji mesa in mesnih izdelkov. V SKP je ta poklic uvrščen v področno skupino poklicev *932 Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti*. Po poklicih iz te področne skupine je povpraševalo 44 % delodajalcev. Delodajalci so želeli **pomočnike mesarja** zaposliti tudi v poklicih iz področne skupine *741 Predelovalci živil* (33 %), *827 Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov* (16 %) ter v drugih poklicih.

Tabela 5.2.3: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku mesarja glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	279	46,50	46,50

52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	236	39,33	39,33
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	31	5,17	5,17
74	Druge poslovne dejavnosti	20	3,33	3,33
85	Zdravstvo, socialno varstvo	10	1,67	1,67
1	Kmetijstvo, lov, storitve	7	1,17	1,17
	Ostalo	17	2,83	2,83

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po pomočniku mesarja sta *proizvodnja hrane, pijač, krmil* (47 %) ter *trgovina na drobno brez vozil, popravil* (39 %).

Tabela 5.2.4: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku mesarja glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Trgovina na drobno brez motornih vozil (52)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti (932)	20,50	21,5	1,67	43,67
Predelovalci živil (741)	19,17	5,83	7,83	32,83
Ostalo	6,83	12	4,67	23,50
Skupaj	46,50	39,33	14,17	100,00
				N=600

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **pomočnik mesarja** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *trgovina na drobno brez motornih vozil* in področni skupini poklicev *delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti* (22 %),
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti* (21 %),
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (19 %).

5.1.3 Naziv: Pomočnik v živilstvu (koda 20501), nižja poklicna izobrazba

Tabela 5.3.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pomočnik v živilstvu

Koda SKP/poklic	
9320.00	Delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji hrane in pijač

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.3.2: Kumulativno tržno povpraševanje po pomočniku v živilstvu glede na poklic (SKP), 1999-2004

Koda 20501	POMOČNIK V ŽIVILSTVU	230	1,94	1,94
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	108	46,96	46,96
	9320 Delavci za preprosta dela v pred.dejavnosti	108	100,00	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	54	23,48	23,48
	8275 Upravljalci strojev za predelavo sadja, zelenjave, rastlinskih maščob	24	44,44	
	8271 Upravljalci strojev za predelavo mesa in rib	14	25,93	
	8274 Upravljalci strojev za proizvodnjo pekarskih, slaščičarskih izdelkov	11	20,37	
	8273 Upravljalci strojev za mletje žita, kavovin, začimb ipd.	2	3,70	
	8278 Upravljalci strojev za proizvodnjo piva, vina ipd.	2	3,70	
	8279 Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	1	1,85	
741	Predelovalci živil ipd.	20	8,70	8,70
	7412 Peki , slaščičarji ipd.	14	70,00	
	7413 Predelovalci mleka	3	15,00	
	7411 Mesarji ipd.	2	10,00	
	7419 Predelovalci živil ipd., d.n.	1	5,00	
921	Delavci za preprosta kmetijska, gozdarska, lovška, ribiška dela	8	3,48	3,48
829	Drugi upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov	7	3,04	3,04
833	Upravljalci transportnih naprav, kmetijskih in drugih premičnih naprav	6	2,61	2,61
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	5	2,17	2,17
913	Čistilci ipd.	5	2,17	2,17
933	Delavci za preprosta prekladalna in transportna dela	5	2,17	2,17
	Ostalo	12	5,22	5,22

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za naziv **pomočnik v živilstvu** so nomenklature načrtovale vstop v poklic *delavec/delavka za srednjezahtevna dela v proizvodnji hrane in pijač*, ki je v SKP uvrščen v področno skupino poklicev 932 *Delavci za preprosta dela v proizvodnji hrane in pijač*. 47 %

delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Delodajalci so jih želeli zaposliti tudi v področni skupini poklicev 827 *Upravljalci strojev za proizvodnjo prehranskih in podobnih izdelkov* (23 %) ter v ostalih, dokaj razpršenih poklicih.

Tabela 5.3.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik v živilstvu glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	173	75,22	75,22
2	Gozdarstvo in gozdarske storitve	13	5,65	5,65
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	11	4,78	4,78
74	Druge poslovne dejavnosti	9	3,91	3,91
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	8	3,48	3,48
55	Gostinstvo	6	2,61	2,61
29	Proizvodnja strojev in naprav	3	1,30	1,30
45	Gradbeništvo	3	1,30	1,30
	Ostalo	4	1,74	1,74

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Pri delodajalcih, ki so povpraševali po **pomočnikih v živilstvu**, prevladuje dejavnost *proizvodnja hrane, pijač, krmil* (75 %).

Tabela 5.3.4: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pomočnik v živilstvu glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Gozdarstvo (2)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti (932)	40,00	0,00	6,96	46,96
Upravljalci strojev za proizvodnjo prehranskih in podobnih izdelkov ((827)	18,70	3,48	1,30	23,48
Ostalo	16,52	2,17	10,87	29,57
Skupaj	75,22	5,65	19,13	100,00
				N=230

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **pomočnik v živilstvu** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti* (40 %),
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *upravljanci strojev za proizvodnjo prehrambnih in podobnih izdelkov* (19 %).

5.1.4 Naziv: živilec (koda 40500), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.4.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv živilec

Koda SKP/Poklic	
7414.03	Predelovalec/predelovalka sadja
7414.04	Predelovalec/predelovalka zelenjave
8279.03	Izdelovalec/izdelovalka industrijsko pripravljenih jedi
8278.02	Pivovar/pivovarka
7414.02	Oljar/oljarka
7411.04	Predelovalec/predelovalka rib

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.4.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilec glede na poklic (SKP), 1999-2004

Koda 40500	ŽIVILEC	323	2,72	2,72
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	124	38,39	38,39
	8275 Upravljalci strojev za predelavo sadja, zelenjave, rastlinskih maščob	61	49,19	
	8274 Upravljalci strojev za proizvodnjo pekarskih, slaščičarskih izdelkov	21	16,94	
	8272 Upravljalci strojev za proizvodnjo mlečnih izdelkov	16	12,90	
	8278 Upravljalci strojev za proizvodnjo piva, vina ipd.	11	8,87	
	8271 Upravljalci strojev za predelavo mesa in rib	10	8,06	
	8279 Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	3	2,42	
	8273 Upravljalci strojev za mletje žita, kavovin, začimb ipd.	2	1,61	
741	Predelovalci živil ipd.	71	21,98	21,98
	7412 Peki, slaščičarji ipd.	39	54,93	
	7411 Mesarji ipd.	20	28,17	
	7413 Predelovalci mleka	8	11,27	
	7414 Predelovalci sadja, zelenjave ipd.	2	2,82	
	7415 Ocenjevalci živil ipd.	1	1,41	
	7419 Predelovalci živil ipd., d.n.	1	1,41	
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	33	10,22	10,22
	9320 Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	33	100,00	
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	22	6,81	6,81
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	11	3,41	3,41
913	Čstilci ipd.	9	2,79	2,79
512	Poklici za gostinska, gospodinjstva dela ipd.	8	2,48	2,48
829	Drugi upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov in sestavljalci izdelkov	8	2,48	2,48

933	Delavci za preprosta prekladalna in transportna dela	8	2,48	2,48
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	5	1,55	1,55
832	Vozniki cestnih vozil	5	1,55	1,55
	Ostalo	19	5,88	5,88

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so načrtovale za naziv **živilec** vstop v poklice, ki so v SKP uvrščeni v področni skupini poklicev 827 *Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov* in 741 *Predelovalci živil*. 60 % delodajalcev je želelo zaposliti **živilca** po nazivu v teh dveh področnih skupinah. Ugotavljamo, da se visok delež poklicev, načrtovanih v nomenklaturi, ujema s povpraševanimi poklici delodajalcev.

Tabela 5.4.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilec glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	220	68,11	68,11
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	31	9,60	9,60
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdel.	17	5,26	5,26
74	Druge poslovne dejavnosti	16	4,95	4,95
55	Gostinstvo	12	3,72	3,72
1	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	7	2,17	2,17
29	Proizvodnja strojev in naprav	6	1,86	1,86
	Ostalo	14	4,33	4,33

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po nazivu **živilec**, je *proizvodnja hrane pijač, krmil* (68 %).

Tabela 5.4.4: Tržno povpraševanje po nazivu živilec glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Posredništvo, trgovina na debelo (51)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov ((827)	31,58	3,10	3,72	38,39

Predelovalci živil (741)	14,86	1,55	5,57	21,98
Ostalo	21,67	4,95	13,00	39,63
Skupaj	68,11	9,60	22,29	100,00
				N=323

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **živilec** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov* (32 %),
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (15 %).

5.1.5 Naziv: mlekar (koda 40531), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.5.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv mlekar

Koda SKP/poklic	
7413.01	Kontrolor/kontrolorka mleka
7413.02	Maslar/maslarka
7413.03	Mlekar/mlekarka
7413.04	Sirar/sirarka
7413.05	Sladoledar/sladoledarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.5.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mlekar glede na poklic (SKP), 1999-2004

40531	MLEKAR	58	0,49	0,49
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
741	Predelovalci živil ipd.	34	58,62	58,62
	7413 Predelovalci mleka	34	100,00	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	8	13,79	13,79
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	6	10,34	10,34
915	Kurirji, vratarji ipd.	3	5,17	5,17
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	2	3,45	3,45
311	Tehniki tehnično-tehnoloških strok	1	1,72	1,72
512	Poklici za gostinska, gospodinska dela ipd.	1	1,72	1,72
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	1	1,72	1,72
913	Čistilci ipd.	1	1,72	1,72
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	1	1,72	1,72

Vir: Evidence PD

Nomenklature so načrtovale za naziv **mlekar** vstop v poklice, ki se v SKP nahajajo v področni skupini poklicev 741 *Predelovalci živil*. 59 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Delodajalci so povpraševali tudi po poklicih iz področne skupine poklicev 827 *Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov* (14 %) ter drugih poklicih.

Tabela 5.5.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mlekar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Prozvodnja hrane, pijač, krmil	38	65,52	65,52
74	Druge poslovne dejavnosti	9	15,52	15,52
51	Posredništvo, trgovina debelo, brez vozil	4	6,90	6,90

45	Gradbeništvo	3	5,17	5,17
60	Kopenski promet, cevovodni transport	2	3,45	3,45
55	Gostinstvo	1	1,72	1,72
95	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	1	1,72	1,72

Vir: Evidence PD

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po nazivu **mlekar**, je *proizvodnja hrane, pijač in krmil* (66 %).

Tabela 5.5.4: Tržno povpraševanje po nazivu mlekar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Druge poslovne dejavnosti (74)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Predelovalci živil (741)	51,72	0,00	6,90	58,62
Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov (827)	10,34	0,00	3,45	13,79
Ostalo	3,45	15,52	8,62	27,59
Skupaj	65,52	15,52	18,97	100,00
				N=58

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **mlekar** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (52 %) ter
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov* (10 %).

5.1.6 Naziv: mesar (koda 40525), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.6.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv mesar

Poklic/ koda	
7411.03	Mesar/mesarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.6.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mesar glede na poklic (SKP), 1999-2004

40525	MESAR	3078	25,90	25,90
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
741	Predelovalci živil ipd.	2715	88,21	88,26
	7411 Mesarji ipd.	2714	99,96	
	7412 Peki, slaščičarji ipd.	1	0,04	
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	157	5,10	5,10
	5221 Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, demonstratorji	156	99,36	
	5222 Akviziterji, prodajalci po telefonu	1	0,64	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	59	1,92	1,92
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	41	1,33	1,33
	Ostalo	104	3,38	3,38
	Neveljavni	2	0,06	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za naziv **mesar** so nomenklature načrtovale vstop v poklic *mesar*, ki se v SKP nahaja v področni skupini poklicev 741 *Predelovalci živil*. 88 % delodajalcev je povpraševalo po tej področni skupini. Izobraževanje za pridobitev naziva **mesar**, je potekalo v dualni obliki izobraževanja, za katero je značilno, da večji del praktičnega izobraževanja poteka pri izbranem delodajalcu, s katerim vsak učenec sklenu učno pogodbo in tako pridobi status vajenca. Po pričakovanju je ujemanje med načrtovanim poklicem v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev visoko.

Tabela 5.6.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu mesar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	1391	45,19	45,19
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	1098	35,67	35,67
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	295	9,58	9,58

1	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	87	2,83	2,83
55	Gostinstvo	50	1,62	1,62
	Ostalo	157	5,10	5,10

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Pri delodajalcih, ki so želeli zaposliti **mesarja**, prevladujeta dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* (45 %), sledi *trgovina na drobno brez motornih vozil* (36 %).

Tabela 5.6.4: Tržno povpraševanje po nazivu mesar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Trgovina na drobno brez motornih vozil (52)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Predelovalci živil (741)	41,13	31,74	15,33	88,21
Prodajalci v trgovinah, na stojnicah ipd (522)	1,10	2,99	1,01	5,10
Ostalo	2,96	0,94	2,79	6,69
Skupaj	45,19	35,67	19,14	100,00
				N=3078

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **mesar** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (41 %),
- dejavnosti *trgovina na drobno brez motornih vozil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (32 %).

5.1.7 Naziv: slašičar konditor (koda 40518), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.7.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv slašičar konditor

Poklic/ koda	
7412.05	Slašičar/slašičarka
7412.05	Konditor/konditorka
7412.02	Lectar-medičar/lectarka-medičarka
7413.05	Sladoledar/sladoledarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.7.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu slašičar konditor glede na poklic (SKP), 1999-2004

40518	SLAŠIČAR KONDITOR	1624	13,66	13,66
Koda SKP	Področna skupina poklica	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
741	Predelovalci živil ipd.	1305	80,36	80,46
	7412 Peki, slašičarji ipd.	1293	99,08	
	7413 Predelovalci mleka	11	0,84	
	7414 Predelovalci sadja, zelenjave ipd.	1	0,08	
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	83	5,11	5,12
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	73	4,50	4,50
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnenih in podobnih izdelkov	66	4,06	4,07
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	28	1,72	1,73
913	Čistilci ipd.	26	1,60	1,60
	Ostalo	41	2,52	2,53
	Neveljavni	2	0,12	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **slašičar konditor** načrtovale vstop v poklice, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev *741 Predelovalci živil*. 80 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.7.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu slašičar konditor glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	778	47,91	47,91
55	Gostinstvo	454	27,96	27,96
52	Trgovina na drobno brez mot. vozil; popravila izdelkov	98	6,03	6,03
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	79	4,86	4,86
74	Druge poslovne dejavnosti	38	2,34	2,34

85	Zdravstvo, socialno varstvo	34	2,09	2,09
92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	24	1,48	1,48
29	Proizvodnja strojev in naprav	19	1,17	1,17
	Ostalo	100	6,16	6,16

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Dejavnost delodajalca je razpršena med *proizvodnjo hrane, pijač, krmil* (48 %), *gostinstvom* (28 %) ter drugimi dejavnostmi, ki dosegajo manjše deleže.

Tabela 5.7.4: Tržno povpraševanje po nazivu slaščičar konditor glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Gostinstvo (55)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Predelovalci živil (741)	38,85	24,08	17,43	80,36
Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti (932)	4,43	0,25	0,43	5,11
Ostalo	4,62	3,63	6,28	14,53
Skupaj	47,91	27,96	24,14	100,00
				N=1624

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **slaščičar konditor** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (39 %),
- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (24 %).

5.1.8 Naziv: pek (koda 40512), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.8.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv pek

koda SKP/ poklic	
7412.03	Pek/pekinja kruha in peciva
7418.01	Mlinar/mlinarica
7412.00	Testeninar/testeninarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.8.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pek glede na poklic (SKP), 1999-2004

40512	PEK	2043	17,19	17,19
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
741	Predelovalci živil ipd.	1847	90,41	90,49
	7412 Peki, slaščičarji ipd.	1843	99,78	
	7418 Mlinarji	2	0,11	
	7411 Mesarji ipd.	1	0,05	
	7413 Predelovalci mleka	1	0,05	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov	42	2,06	2,06
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	40	1,96	1,96
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	31	1,52	1,52
	Ostalo	81	3,96	3,97
	Neveljavni	2	0,10	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Pri nazivu **pek** so nomenklature načrtovale vstop v poklice *pek/pekinja kruha in peciva*, *mlinar/mlinarica* ter *testeninar/testeninarka*, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev 741 *Predelovalci živil*. 90 % delodajalcev je želelo zaposliti **peke** v tej področni skupini. Ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.8.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu pek glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	1382	67,65	67,65
55	Gostinstvo	230	11,26	11,26
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	156	7,64	7,64
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	84	4,11	4,11
74	Druge poslovne dejavnosti	50	2,45	2,45
45	Gradbeništvo	24	1,17	1,17

60	Kopenski promet, cevovodni transport	24	1,17	1,17
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	21	1,03	1,03
	Ostalo	72	3,52	3,52

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so želeli zaposliti **peka** po nazivu je *proizvodnja hrane, pijač, krmil* (68 %).

Tabela 5.8.4: Tržno povpraševanje po nazivu pek glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Gostinstvo (55)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Predelovalci živil (741)	63,73	9,25	17,43	90,41
Upravljalci strojev za proizvodnjo prehranskih in podobnih izdelkov (827)	1,86	0,15	0,05	2,06
Ostalo	2,06	1,86	3,62	7,54
Skupaj	67,65	11,26	21,10	100,00
				N=2043

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **pek** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (64 %).

5.1.9 Naziv: živilski tehnik (koda 50501), srednja strokovna izobrazba

Tabela 5.9.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv živilski tehnik

koda/ poklic SKP	
3116.14	Tehnik/tehnica živilske tehnologije

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.9.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilski tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004

50501	ŽIVILSKI TEHNIK	1132	9,52	9,52
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
311	Tehniki tehnično-tehnoloških strok	277	24,47	24,51
	3116 Tehniki za kemijsko, živilsko tehnologijo ipd.	268	96,75	
	3111 Tehniki za fiziko, kemijo ipd.	5	1,81	
	3115 Tehniki za strojništvo ipd.	2	0,72	
	3112 Tehniki za gradbeništvo, geodezijo ipd.	1	0,36	
	3119 Tehniki tehnično-tehnoloških strok, d.n.	1	0,36	
741	Predelovalci živil ipd.	277	24,47	24,51
	7412 Peki, slaščičarji ipd.	153	55,23	
	7411 Mesarji ipd.	63	22,74	
	7413 Predelovalci mleka	52	18,77	
	7414 Predelovalci sadja, zelenjave ipd.	4	1,44	
	7415 Ocenjevalci živil ipd.	3	1,08	
	7418 Mlinarji	1	0,36	
	7419 Predelovalci živil ipd., d.n.	1	0,36	
827	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehranskih in podobnih izdelkov	95	8,39	8,41
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	65	5,74	5,75
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	61	5,39	5,40
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	55	4,86	4,87
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	48	4,24	4,25
214	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved	28	2,47	2,48
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	28	2,47	2,48
334	Inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.	18	1,59	1,59
215	Strokovnjaki za logistiko, tehnologijo prometa	16	1,41	1,42
832	Vozniki cestnih vozil	15	1,33	1,33
232	Strokovnjaki za srednješolsko izobraževanje	14	1,24	1,24
	Ostalo	133	11,75	11,77
	Neveljavni	2	0,18	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **živilski tehnik** načrtovale vstop v poklic *tehnika/tehnica živilske tehnologije*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *311 Tehniki tehnično-tehnoloških*

strok. Le 24 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Delodajalci so povpraševali tudi po poklicih iz področne skupine 741 *Predelovalci živil* (24 %), 827 *Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov* (8 %) ter po drugih poklicih, ki so dokaj razpršeni.

Tabela 5.9.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu živilski tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	589	52,03	52,03
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	102	9,01	9,01
55	Gostinstvo	87	7,69	7,69
74	Druge poslovne dejavnosti	82	7,24	7,24
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	75	6,63	6,63
80	Izobraževanje	37	3,27	3,27
85	Zdravstvo, socialno varstvo	27	2,39	2,39
1	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	23	2,03	2,03
45	Gradbeništvo	18	1,59	1,59
24	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov, umetnih vlaken	17	1,50	1,50
	Ostalo	75	6,63	6,63

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Med delodajalci, ki so povpraševali po zaposlitvi **živilskega tehnika**, prevladuje dejavnost *proizvodnja hrane, pijač, krmil* (52 %), ostale dejavnosti so razpršene.

Tabela 5.9.4: Tržno povpraševanje po nazivu živilski tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Posredništvo, trgovina na debelo (51)	Ostalo	
Tehniki tehnično-tehnološki ved (311)	16,52	1,68	6,27	24,47
Predelovalci živil (741)	18,37	0,71	5,39	24,47
Ostalo	17,14	6,63	27,30	51,06
Skupaj	52,03	9,01	38,96	100,00
				N=1132

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **živilski tehnik** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *predelovalci živil* (18 %),
- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *tehniki tehnično-tehnoloških ved* (17 %).

5.1.10 Naziv: inženir živilstva (koda 60511), višja strokovna izobrazba

Tabela 5.10.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv inženir živilstva

Poklic/ koda	
2146.08	Živilski tehnolog/tehnologinja

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.10.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir živilstva glede na poklic (SKP), 1999-2004

60511	INŽENIR ŽIVILSTVA (VSŠ)	97	0,82	0,82
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
214	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved	41	42,27	42,27
	2146 Kemijski tehnologi, živilski tehnologi ipd.	41	100,00	
311	Tehniki tehnično-tehnoloških strok	9	9,28	9,28
	3116 Tehniki za kemijsko, živilsko tehnologijo ipd.	9	100,00	
232	Strokovnjaki za srednješolsko izobraževanje	6	6,19	6,19
334	Inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.	6	6,19	6,19
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	5	5,15	5,15
322	Fizioterapevti, zobozdravstveni in veterinarski asistenti ipd.	4	4,12	4,12
	Ostalo	26	26,80	26,80

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **inženir živilstva** načrtovale vstop v poklic *živilski tehnolog/živilska tehnologinja*, ki v SKP sodi v področno skupino *214 Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved*. 42 % delodajalcev je želelo zaposliti **inženirje živilstva** v poklicih iz te področne skupine poklicev. 9 % delodajalcev jih je želelo zaposliti tudi v skupini *tehniki tehnično-tehnoloških strok*; ostala polovica poklicev, po katerih so povpraševali delodajalci, je razpršena v različnih skupinah (*strokovnjaki, inštruktorji, učitelji praktičnega pouka, komercialisti ipd.*).

Tabela 5.10.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir živilstva glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	41	42,27	42,27
80	Izobraževanje	29	29,90	29,90
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	9	9,28	9,28

85	Zdravstvo, socialno varstvo	7	7,22	7,22
74	Druge poslovne dejavnosti	4	4,12	4,12
55	Gostinstvo	3	3,09	3,09
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	2	2,06	2,06
22	Založništvo, tiskarstvo	1	1,03	1,03
24	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov, umetnih vlaken	1	1,03	1,03

Vir: Evidence PD, ZRSZ

42 % delodajalcev, ki so povpraševali po **inženirjih živilstva**, je opravljalo dejavnost *proizvodnja hrane, pijač, krmil*, 30 % delodajalcev je opravljalo dejavnost *izobraževanje*, ostale dejavnosti so razpršene.

Tabela 5.10.4: Tržno povpraševanje po nazivu inženir živilstva glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja hrane, pijač, krmil (15)	Izobraževanje (80)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Strokovnjaki tehnično tehnoloških ved (214)	21,65	4,12	16,49	42,27
Tehniki tehnično-tehnološki ved (311)	8,25	1,03	0,00	9,28
Ostalo	12,37	24,74	11,34	48,45
Skupaj	42,27	29,90	27,84	100,00
				N=97

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **inženir živilstva** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja hrane, pijač, krmil* in področni skupini poklicev *strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved* (22 %).

5.1.11 Povzetek ugotovitev za strokovno področje živilstvo

Ujemanje med poklici, načrtovanimi v nomenklaturi s poklici po katerih so povpraševali delodajalci, je dokaj visoko (med 80 % in 90 %) pri triletnih izobraževalnih programih (*mesar, slaščičar-konditor, pek*). Pri triletnem izobraževalnem programu *živilec*, ki je organizirano v šolski obliki je ujemanje med načrtovanimi poklici in potrebami delodajalcev 60 %.

Na nižjem nivoju, to je pri dveletnem poklicnem izobraževanju, ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi s povpraševanimi poklici delodajalcev ne dosega 50 %, pri *pomočniku peka in slaščičarja* je ujemanja le 22 %.

Podobno je pri štiriletnem strokovnem izobraževanju, kjer je ujemanje med načrtovanimi poklici in poklici, po katerih so povpraševali delodajalci le 24 % (strojni tehnik). Glede na to, da dobra polovica delodajalcev, ki je povpraševala po *živilskih tehnikih*, opravlja dejavnost *proizvodnja hrane, pijač, krmil* (52 %) kaže, da želijo delodajalci zaposliti *živilske tehnike* v tej dejavnosti v manj do bolj zahtevnih poklicih.

Pri *inženirju živilstva* je ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev 42 %.

5.2 STROKOVNO PODROČJE: GOSTINSTVO IN TURIZEM

5.2.1 Naziv: kuhar (koda 46611), srednja poklica izobrazba

Tabela 5.11.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv kuhar

Koda/Poklic SKP	
5122.04	Kuhar/kuharica

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.11.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu kuhar glede na poklic (SKP), 1999-2004

46611	KUHAR	16225	27,00	27,00
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	15235	93,90	94,01
	5122 Kuharji	14730	96,69	96,69
	5123 Natararji ipd.	455	2,99	2,99
	5121 Gospodinjci ipd.	50	0,33	0,33
913	Čistilci ipd.	432	2,66	2,67
	Ostalo	539	3,32	3,33
	Neveljavni	19	0,12	

Nomenklature so za naziv **kuhar** načrtovale vstop v poklic *kuhar*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *512 Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.* 94 % delodajalcev je želelo zaposliti **kuharja** po nazivu v tej področni skupini. Ujemanje med načrtovanim poklicem v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.11.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu kuhar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
55	Gostinstvo	9952	61,34	61,34
80	Izobraževanje	1111	6,85	6,85
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	968	5,97	5,97
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	692	4,27	4,27
85	Zdravstvo, socialno varstvo	622	3,83	3,83
74	Druge poslovne dejavnosti	553	3,41	3,41
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	391	2,41	2,41
45	Gradbeništvo	347	2,14	2,14
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	201	1,24	1,24

92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	166	1,02	1,02
	Ostalo	1222	7,53	7,53

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so želeli zaposliti kuharja je *gostinstvo* (61 %).

Tabela 5.11.4: Tržno povpraševanje po nazivu kuhar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Gostinstvo (55)	Izobraževanje (80)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Poklici za gostinska, gospodinjska dela (512)	58,77	6,34	28,80	93,90
Čistilci ipd. (913)	1,34	0,46	0,86	2,66
Ostalo	1,23	0,05	2,16	3,44
Skupaj	61,34	6,85	31,82	100,00
				N=16225

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **kuhar** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *poklici za gostinska, gospodinjska dela* (59 %).

5.2.2 Naziv: natakar (koda 46621), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.12.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv natakar

koda/ poklic SKP	
5123.04	Natakar/natakarica

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.12.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu natakar glede na poklic (SKP), 1999-2004

Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
46621	NATAKAR	25521	42,47	42,47
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	24853	97,38	97,46
	5123 Natakarji ipd.	24511	98,62	98,62
	5122 Kuharji	259	1,04	1,04
	5121 Gospodinjci ipd.	83	0,33	0,33
	Ostalo	649	2,54	2,54
	Neveljavni	19	0,07	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **natakar** načrtovale vstop v poklic *natakar*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *512 Poklici za gostinska, gospodinjska dela*. 97 % delodajalcev je želelo zaposliti **natakarja** po nazivu v tej področni skupini. Ujemanje med načrtovanim poklicem v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.12.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu natakar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
55	Gostinstvo	16214	63,53	63,55
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	1895	7,43	7,43
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	1772	6,94	6,95
74	Druge poslovne dejavnosti	887	3,48	3,48
45	Gradbeništvo	673	2,64	2,64
85	Zdravstvo, socialno varstvo	531	2,08	2,08
60	Kopenski promet, cevovodni transport	503	1,97	1,97
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	498	1,95	1,95
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	402	1,58	1,58
92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	383	1,50	1,50
	Ostalo	1755	6,88	6,88

Neveljavni	8	0,03	
------------	---	------	--

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po **natakarjih**, je *gostinstvo* (64 %).

Tabela 5.12.4: Tržno povpraševanje po nazivu natakar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Gostinstvo (55)	Posredništvo, trgovina na delbelo (51)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Poklici za gostinska, gospodinjska dela (512)	62,70	7,17	27,52	97,38
Ostalo	0,83	0,26	1,52	2,62
Skupaj	63,53	7,43	29,04	100,00
				N=25521

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **natakar** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *poklici za gostinska, gospodinjska dela* (63 %).

5.2.3 Naziv: gostinski tehnik (koda 56603), srednja strokovna izobrazba

Tabela 5.13.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv gostinski tehnik

koda/ poklic SKP	
5122.01	Šef/šefinja kuhinje
5123.01	Šef/šefinja strežbe

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.13.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinski tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004

56603	GOSTINSKI TEHNIK	2353	3,92	3,92
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	1780	75,65	75,71
	5123 Natakarji ipd.	1176	66,07	66,07
	5122 Kuharji	332	18,65	18,65
	5121 Gospodinjci ipd.	272	15,28	15,28
131	Menedžerji manjših družb	66	2,80	2,81
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	64	2,72	2,72
913	Čistilci ipd.	61	2,59	2,59
122	Menedžerji proizvodno operativnih enot družbe	59	2,51	2,51
422	Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji	52	2,21	2,21
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	40	1,70	1,70
411	Strojepisci, tajniki ipd.	29	1,23	1,23
121	Direktorji in člani uprave	25	1,06	1,06
	Ostalo	175	7,44	7,44
	Neveljavni	2	0,08	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za **gostinskega tehnika** po nazivu so nomenklature načrtovale vstop v dva poklica: *šef/šefinja kuhinje* in *šef/šefinja strežbe*. Oba poklica sta v SKP uvrščena v področno skupino poklicev 512 *Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.*. 76 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine.

Znotraj te področne skupine prevladujejo *natakarji* (štirimestna koda). Zato smo natančneje pogledali v to skupino na najpodrobnejši ravni (sedemmestna koda). Izkazalo se je, da so delodajalci želeli **gostinske tehnike** zaposliti predvsem v poklicu *natakar*.¹²

¹² Natakar 83,4%, vodja strežbe 9,4 %, glavni natakar 3,8 %...

Tabela 5.13.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinski tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
55	Gostinstvo	1182	50,23	50,23
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	273	11,60	11,60
74	Druge poslovne dejavnosti	143	6,08	6,08
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	133	5,65	5,65
85	Zdravstvo, socialno varstvo	94	3,99	3,99
45	Gradbeništvo	84	3,57	3,57
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	52	2,21	2,21
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacija	46	1,95	1,95
92	Rekreacijske, kulturne športne dejavnosti	45	1,91	1,91
80	Izobraževanje	38	1,61	1,61
60	Kopenski promet, cevovodni transport	34	1,44	1,44
	Ostalo	229	9,73	9,73

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po **gostinskih tehnikih**, je *gostinstvo* (50 %).

Tabela 5.13.4: Tržno povpraševanje po nazivu gostinski tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Gostinstvo (55)	Posredništvo, trgovina na debelo (51)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Poklici za gostinska, gospodinjska dela (512)	42,75	8,37	24,52	75,65
Menedžerji manjših družb (131)	1,53	0,34	0,93	2,80
Ostalo	5,95	2,89	12,71	21,55
Skupaj	50,23	11,60	38,16	100,00
				N=2353

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **gostinski tehnik** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *poklici za gostinska, gospodinjska dela* (43 %).

5.2.4 Naziv: turistični tehnik (koda 56604), srednja strokovna izobrazba

Tabela 5.14.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv turistični tehnik

Koda/Poklic SKP	
3414.01	Organizator/organizatorka za potovanja
3414.02	Zastopnik/zastopnica za potovanja
4221.01	Posredovalec/posredovalka turističnih informacij
4222.03	Receptor/receptorica
5149.05	Turistični animator/turistična animatorka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.14.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu turistični tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004

56604	TURISTIČNI TEHNIK	1290	2,15	2,15
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
422	Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji	674	52,25	52,25
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	158	12,25	12,25
514	Drugi poklici za osebne storitve	69	5,35	5,35
512	Poklici za gostinska, g ospodinjska dela ipd.	57	4,42	4,42
411	Strojepisci, tajniki ipd.	52	4,03	4,03
511	Spremljevalci potnikov, vodniki	46	3,57	3,57
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstrat.	38	2,95	2,95
342	Posredniki za poslovne storitve ipd.	33	2,56	2,56
343	Poslovnoupravni, pravni in finančni strokovni sodelavci	20	1,55	1,55
215	Strokovnjaki za logistiko, tehnologijo prometa	19	1,47	1,47
131	Menedžerji manjših družb	14	1,09	1,09
421	Uradniki za denarno in podobno poslovanje	14	1,09	1,09
	Ostalo	96	7,44	7,44

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za **turističnega tehnika** po nazivu načrtovale vstop v štiri poklice, in sicer: *organizator/organizatorka za potovanja, zastopnik/zastopnica za potovanja* (področna skupina poklicev 341 *Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.*), *posredovalec/posredovalka turističnih in prometnih informacij, receptor/receptorica* (področna skupina poklicev 422 *Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji*) ter v poklicu turistični animator/animatorka (področna skupina poklicev 514 *Drugi poklici za osebne storitve*). 70 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz teh področnih skupin poklicev.

Tabela 5.14.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu turistični tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavni h (%)
55	Gostinstvo	465	36,05	36,05
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	334	25,89	25,89
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	100	7,75	7,75
74	Druge poslovne dejavnosti	87	6,74	6,74
92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	55	4,26	4,26
85	Zdravstvo, socialno varstvo	47	3,64	3,64
60	Kopenski promet, cevovodni transport	20	1,55	1,55
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	19	1,47	1,47
93	Druge storitvene dejavnosti	16	1,24	1,24
75	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	15	1,16	1,16
91	Dejavnosti združenj, organizacij	13	1,01	1,01
	Ostalo	119	9,22	9,22

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoče dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po **turističnih tehnikih**, so *gostinstvo (36 %)*, *pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije (26 %)* ter ostale dejavnosti, ki so razpršene.

Tabela 5.14.4: Tržno povpraševanje po nazivu turistični tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Gostinstvo (55)	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije (63)	Ostalo	
koda (SKP)				
Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah (422)	28,99	11,47	11,78	52,25
Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki (341)	0,85	7,05	4,34	12,25
Ostalo	6,20	7,36	21,94	35,50
Skupaj	36,05	25,89	38,06	100,00
				N=1290

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **turistični tehnik** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *uradniki v turističnih in potovalnih agencijah* (29 %),
- dejavnosti *pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije* in področni skupini poklicev *uradniki v turističnih in potovalnih agencijah* (11 %).

5.2.5 Naziv: gostinsko-turistični tehnik (koda 56601), srednja strokovna izobrazba

Tabela 5.15.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv gostinsko turistični tehnik

Koda/Poklic SKP	
5145.01	Gostitelj/gostiteljica
5145.04	Turistični animator/animatorka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.15.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinsko-turistični tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004

56601	GOSTINSKO TURISTIČNI TEHNIK	956	1,59	1,59
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavni h (%)
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	382	39,96	40,00
	5123 Natararji ipd.	202	52,88	52,88
	5122 Kuharji	100	26,18	26,18
	5121 Gospodinjci ipd.	80	20,94	20,94
422	Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah , receptorji	286	29,92	29,95
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	54	5,65	5,65
514	Drugi poklici za osebne storitve	27	2,82	2,83
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstrat.	25	2,62	2,62
411	Strojepisci, tajniki ipd.	19	1,99	1,99
131	Menedžerji manjših družb	16	1,67	1,68
342	Posredniki za poslovne storitve ipd.	16	1,67	1,68
122	Menedžerji proizvodno operativnih enot družbe	14	1,46	1,47
215	Strokovnjaki za logistiko, tehnologijo prometa	13	1,36	1,36
421	Uradniki za denarno in podobno poslovanje	12	1,26	1,26
511	Spremljevalci potnikov, vodniki	12	1,26	1,26
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	10	1,05	1,05
	Ostalo	69	7,22	7,23
	Neveljavni	1	0,10	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za **gostinsko-turističnega tehnika** načrtovale vstop v dva poklica: *gostitelj/gostiteljica* ter *turistični animator/turistična animatorka*. Oba poklica sta v SKP uvrščena v področno skupino poklicev 514 *Drugi poklici za osebne storitve*. Le 3 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine poklicev. Ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je nizko.

Delodajalci so povpraševali predvsem po poklicih iz področne skupine 512 *Poklici za gostinska, gospodinjska dela* (40 %) ter 422 *Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji* (30 %).

Tabela 5.15.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu gostinsko- turistični tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavni h (%)
55	Gostinstvo	513	53,66	53,66
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	77	8,05	8,05
85	Zdravstvo, socialno varstvo	68	7,11	7,11
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	51	5,33	5,33
74	Druge poslovne dejavnosti	38	3,97	3,97
52	Trgovina na drobno brez mot. vozil; poprav. izd.	29	3,03	3,03
80	Izobraževanje	19	1,99	1,99
60	Kopenski promet, cevovodni transport	16	1,67	1,67
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	15	1,57	1,57
1	Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	13	1,36	1,36
67	Pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu	13	1,36	1,36
92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	12	1,26	1,26
45	Gradbeništvo	11	1,15	1,15
91	Dejavnosti združenj, organizacij	11	1,15	1,15
75	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	10	1,05	1,05
	Ostalo	60	6,28	6,28

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po zaposlitvi **gostinsko-turističnega tehnika** po nazivu, je *gostinstvo* (54 %).

Tabela 5.15.4: Tržno povpraševanje po nazivu gostinsko-turistični tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Gostinstvo (55)	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije (63)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Poklici za gostinska, gospodinjska dela (512)	25,52	0,63	13,81	39,96
Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah (422)	20,92	2,72	6,28	29,92
Ostalo	7,22	4,71	18,20	30,13
Skupaj	53,66	8,05	38,28	100,00
				N=956

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **gostinsko-turistični tehnik** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *poklici za gostinska, gospodinjska dela* (26 %),
- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *uradniki v turističnih in potovalnih agencijah* (21 %).

5.2.6 Naziv: organizator poslovanja v turizmu (koda 66601), višja strokovna izobrazba

Tabela 5.16.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv organizator poslovanja v turizmu

koda/ poklic SKP	
1225.01	Menedžer/menedžerka proizvodne in operativne enote družbe v hotelu
1226.04	Menedžer/menedžerka proizvodnih in operativnih enot družbe za storitve potovalnih in turističnih agencij
1316.05	Menedžer/menedžerka manjše družbe za storitve turističnih agencij
1316.06	Menedžer/menedžerka manjše družbe v gostinstvo

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.16.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v turizmu glede na poklic (SKP), 1999-2004

66621	ORGANIZATOROV POSLOVANJA V TURIZMU (VŠŠ)	130	0,22	0,22
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
422	Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji	34	26,15	26,15
342	Posredniki za poslovne storitve ipd.	22	16,92	16,92
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	17	13,08	13,08
122	Menedžerji proizvodno operativnih enot družbe	10	7,69	7,69
512	Poklici za gostinska, gospodinjstva dela ipd.	9	6,92	6,92
232	Strokovnjaki za srednješolsko izobraževanje	6	4,62	4,62
121	Direktorji in člani uprave družbe	4	3,08	3,08
123	Menedžerji drugih enot družbe	4	3,08	3,08
215	Strokovnjaki za logistiko, tehnologijo prometa	3	2,31	2,31
334	Inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.	3	2,31	2,31
343	Poslovnoupravni, pravni in finančni strokovni sodelavci, knjigovodje	3	2,31	2,31
511	Spremljevalci potnikov, vodniki	3	2,31	2,31
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	3	2,31	2,31
131	Menedžerji manjših družb	2	1,54	1,54
411	Strojepisci, tajniki ipd.	2	1,54	1,54
	Ostalo	5	3,85	3,85

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **organizator poslovanja v turizmu** načrtovale vstop v menedžerske poklice, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev *122 Menedžerji proizvodno operativnih enot* in *131 Menedžerji manjših družb*. Le 9 % delodajalcev je želelo zaposliti **organizatorja poslovanja v turizmu** v poklicih iz teh dveh področnih skupin. Delodajalci so želeli **organizatorja poslovanja v turizmu** zaposliti predvsem v

poklicih iz področne skupine 422 *Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah* (26 %), 342 *Posredniki za poslovne storitve* (17 %) ter 341 *Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki* (13 %). Ugotovimo lahko, da je ujemanje med načtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev nizko.

Tabela 5.16.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v turizmu glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
55	Gostinstvo	37	28,46	28,46
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	25	19,23	19,23
80	Izobraževanje	10	7,69	7,69
75	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	9	6,92	6,92
74	Druge poslovne dejavnosti	8	6,15	6,15
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	7	5,38	5,38
92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	6	4,62	4,62
85	Zdravstvo, socialno varstvo	5	3,85	3,85
60	Kopenski promet, cevovodni transport	4	3,08	3,08
91	Dejavnost združenj, organizacij	4	3,08	3,08
26	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	2	1,54	1,54
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	2	1,54	1,54
45	Gradbeništvo	2	1,54	1,54
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	2	1,54	1,54
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; poprav. izdelkov	2	1,54	1,54
	Ostalo	5	3,85	3,85

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po zaposlitvi **organizatorja poslovanja v turizmu**, sta *gostinstvo* (28 %) in *pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije* (19 %).

Tabela 5.16.4: Tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v turizmu glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda (SKD)			
Koda (SKP)	Gostinstvo (55)	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije (63)	Ostalo	Skupaj
Uradniki v turističnih potovalnih agencijah (422)	10,00	5,38	10,77	26,15

Posredniki za poslovne storitve (342)	3,08	3,85	10,00	16,92
Ostalo	15,38	10,00	31,54	56,92
Skupaj	28,46	19,23	52,31	100,00
				N=130

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **organizator poslovanja v turizmu** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *uradniki v turističnih in potovalnih agencijah* (10 %).

5.2.7 Naziv: organizator poslovanja v gostinstvu (66622), višja strokovna izobrazba

Tabela 5.17.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv organizator poslovanja v gostinstvu

Koda/Poklic SKP	
1225.00	Menedžer/menedžerka proizvodne in operativne enote družbe v gostinstvu
1315.00	Menedžer/menedžerka manjših družb v gostinstvu

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.17.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v gostinstvu glede na poklic (SKP), 1999-2004

66622	ORGANIZATOR POSLOVANJA V GOSTINSTVU (VŠŠ)	104	0,17	0,17
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
512	Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.	35	33,65	33,65
122	Menedžerji proizvodno operativnih enot družbe	20	19,23	19,23
232	Strokovnjaki za srednješolsko izobraževanje	13	12,50	12,50
131	Menedžerji manjših družb	10	9,62	9,62
334	Inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.	6	5,77	5,77
215	Strokovnjaki za logistiko, ehnologijo prometa	4	3,85	3,85
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	4	3,85	3,85
121	Direktorji in člani uprave družbe	3	2,88	2,88
233	Strokovnjaki za predšolsko in osnovnošolsko vzgojo in izob.	2	1,92	1,92
342	Posredniki za poslovne storitve ipd.	2	1,92	1,92
	Ostalo	5	4,81	4,81

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **organizator poslovanja v gostinstvu** načrtovale vstop v poklice, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev *122 Menedžerji proizvodno operativnih enot* in *131 Menedžerji manjših družb*. Le 29 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz teh področnih skupin. Delodajalci so največ povpraševali po poklicih iz področnih skupin poklicev *512 Poklici za gostinska, gospodinjska dela ipd.* (34 %). Povpraševali so tudi po poklicih iz področne skupine poklicev *232 Strokovnjaki za srednješolsko izobraževanje* (13 %) ter po drugih, dokaj razpršenih področnih skupinah poklicev.

Tabela 5.17.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v gostinstvu glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda	Dejavnost (SKD)	N	Delež	Delež
------	-----------------	---	-------	-------

SKD			(%)	veljavnih (%)
55	Gostinstvo	48	46,15	46,15
80	Izobraževanje	25	24,04	24,04
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	7	6,73	6,73
74	Druge poslovne dejavnosti	7	6,73	6,73
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	6	5,77	5,77
85	Zdravstvo, socialno varstvo	4	3,85	3,85
15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	2	1,92	1,92
29	Proizvodnja strojev in naprav	2	1,92	1,92
	Ostalo	3	2,88	2,88

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so želeli zaposliti **organizatorja poslovanja v gostinstvu**, sta *gostinstvo* (46 %) in *izobraževanje* (24 %).

Tabela 5.17.4: Tržno povpraševanje po nazivu organizator poslovanja v gostinstvu glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Gostinstvo (55)	Izobraževanje (80)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Poklici za gostinska, gospodinjska dela (512)	25,00	1,92	6,73	33,65
Menedžerji proizvodno operativnih enot (122)	10,58	0,00	8,65	19,23
Ostalo	10,58	22,12	14,42	47,12
Skupaj	46,15	24,04	29,81	100,00
				N=104

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **organizator poslovanja v gostinstvu** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *poklici za gostinska, gospodinjska dela* (25 %),
- dejavnosti *gostinstvo* in področni skupini poklicev *menedžerji proizvodno operativnih enot* (11 %).

5.2.8 Povzetek ugotovitev za strokovno področje gostinstvo in turizem

Ugotavljamo, da je na področju *gostinstva in turizma* ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturah in povpraševanimi poklici delodajalcev podobno kot na strokovnem področju živilstva. Kjer je organizirano triletno poklicno izobraževanje pri delodajalcu, je ujemanje visoko, nad 90 % pri natakarju in kuharju.

Pri štiriletnem strokovnem izobraževanju za naziv *gostinsko-turistični tehnik* je ujemanje med načrtovanimi poklici in povpraševanimi poklici delodajalcev nizko. Delodajalci so želeli *gostinsko-turistične* tehnike zaposliti v drugih poklicih kot so načrtovale nomenklature. Pri nazivu *gostinski tehnik* je ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev visoko. Pogled v poklice na najpodrobnejši ravni pa je pokazal, da delodajalci želijo *gostinskega tehnika* zaposliti predvsem v poklicu natakar. Pri štiriletnem programu *turistični tehnik* je delež ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev relativno visok (65 %).

Pri nazivih višjih strokovnih programov, je ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev nizko.

5.3 STROKOVNO PODROČJE: STROJNIŠTVO

5.3.1 Naziv: obdelovalec kovin (koda 22005), nižja poklicna izobrazba

Tabela 5.18.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv obdelovalec kovin

koda/ poklic SKP	
7222.00	Obdelovalec/obdelovalka kovin

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.18.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu obdelovalec kovin glede na poklic (SKP), 1999-2004

22005	OBDELOVALEC KOVIN	12586	11,60	11,60
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavni h (%)
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	5438	43,21	43,22
	7212 Varilci ipd.	4153	76,37	
	7211 Livarji ipd.	985	18,11	
	7213 Kleparji	190	3,49	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	110	2,02	
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	1681	13,36	13,36
722	Kovači, orodjarji ipd.	1127	8,95	8,96
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	390	34,61	
	7223 Strugarji ipd.	381	33,81	
	7222 Orodjarji ipd.	338	29,99	
	7221 Kovači	18	1,60	
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	936	7,44	7,44
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	875	6,95	6,95
812	Upravljalci metalurških procesnih strojev in naprav	432	3,43	3,43
828	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov	395	3,14	3,14
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	221	1,76	1,76
	Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.	202	91,40	
	7231 Mehaniki in monterji motornih vozil in koles	19	8,60	
823	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih in plastičnih izdelkov	156	1,24	1,24
822	Upravljalci strojev za proizvodnjo kemijskih izdelkov	141	1,12	1,12
	Ostalo	1181	9,38	9,39
	Neveljavni	3	0,02	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za naziv **obdelovalec kovin** je bil v nomenklaturi načrtovan vstop v poklic *obdelovalec/obdelovalka kovin*, ki se v SKP uvršča v področno skupino poklicev 722 *Kovači, orodjarji ipd.* Po tej področni skupini je povpraševalo le 9 % delodajalcev.

Delodajalci so povpraševali predvsem po področni skupini poklicev 721 *Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.* in sicer (43 %) delodajalcev ter področni skupini poklicev 821 *Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov* (13 %), ter drugih področnih skupinah poklicev.

Tabela 5.18.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu obdelovalec kovin glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	3813	30,30	30,30
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	1206	9,58	9,58
74	Druge poslovne dejavnosti	988	7,85	7,85
27	Proizvodnja kovin	958	7,61	7,61
31	Proizvodnja el.strojev, aparatov	918	7,29	7,29
45	Gradbeništvo	883	7,02	7,02
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	852	6,77	6,77
29	Proizvodnja strojev in naprav	849	6,75	6,75
25	Proizvodnja izd.iz gume in plastičnih mas	448	3,56	3,56
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	232	1,84	1,84
	Ostalo	1439	11,43	11,43

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po nazivu **obdelovalec kovin**, je *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (30 %).

Tabela 5.18.4: Tržno povpraševanje po nazivu obdelovalec kovin glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Posredništvo, trgovina na debelo (51)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij (721)	20,13	7,84	15,23	43,21
Upravljalci strojev za proizv. kov. in mineralnih izdelkov (821)	1,56	0,53	11,27	13,36
Ostalo	8,60	1,21	33,62	43,44
Skupaj	30,30	9,58	60,12	100,00

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **obdelovalec kovin** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev* in področni skupini poklicev *livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (20 %).

5.3.2 Naziv: klepar-krovec (koda 42024), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.19.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv klepar-krovec

Koda/Poklic SKP	
7210.00	Klepar-krovec/kleparka-krovka
7213.05	Klepar/kleparka
7131.01	Krovec/krovka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.19.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu klepar-krovec glede na poklic (SKP), 1999-2004

42024	KLEPAR-KROVEC	1797	1,66	1,66
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	1196	66,56	66,63
	7213 Kleparji	1178	98,49	
	7212 Varilci ipd.	7	0,59	
	7211 Livarji ipd.	6	0,50	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	4	0,33	
	7215 Monterji in polagalci kablov	1	0,08	
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	429	23,87	23,90
	7131 Krovci	340	79,25	
	7136 Monterji in vzdrževalci inštalacij in naprav	49	11,42	
	7134 Izolaterji	29	6,76	
	7135 Zastekljevalci	7	1,63	
	7139 Gradbinci zaključnih del ipd.,d.n.	4	0,93	
712	Gradbinci ipd.	41	2,28	2,28
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	17	0,95	0,95
832	Vozniki cestnih vozil	13	0,72	0,72
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	11	0,61	0,61
931	Delavci za preprosta rudarska,gradbeniška dela ipd.	11	0,61	0,61
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	11	0,61	0,61
722	Kovači, orodjarji ipd.	9	0,50	0,50
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	6	0,33	0,33
	Ostalo	51	2,84	2,84
	Neveljavni	2	0,11	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so načrtovale za naziv **klepar-krovec** vstop v poklica *klepar-krovec* in *klepar*, ki sta v SKP uvrščena v področno skupino poklicev *721 Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* ter v vstop v poklic *krovec*, ki je v SKP uvrščen v področno skupino

poklicev 713 *Gradbinci zaključnih del*. Po poklicih iz teh dveh področnih skupina je povpraševalo dobrih 90 % delodajalcev. Ujemanje med načrtovani poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.19.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu klepar-krovec glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
45	Gradbeništvo	841	46,80	46,80
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	551	30,66	30,66
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	79	4,40	4,40
74	Druge poslovne dejavnosti	78	4,34	4,34
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	30	1,67	1,67
29	Proizvodnja strojev in naprav	29	1,61	1,61
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	26	1,45	1,45
20	Obdelava in predelava lesa	25	1,39	1,39
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	23	1,28	1,28
60	Kopenski promet, cevovodni transport	22	1,22	1,22
	Ostalo	93	5,18	5,18

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po nazivu **klepar-krovec** sta *gradbeništvo* (47 %) in *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (31 %).

Tabela 5.19.4: Tržno povpraševanje po nazivu klepar-krovec glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda(SKD)			Skupaj
	Gradbeništvo (45)	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij (721)	30,77	22,43	13,36	66,56
Gradbinci zaključnih del (713)	12,69	7,29	3,90	23,87
Ostalo	3,34	0,95	5,29	9,57
Skupaj	46,80	30,66	22,54	100,00
				N=1797

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **klepar-krovec** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gradbeništvo* in področni skupini poklicev *livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (31 %),
- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev* in področni skupini poklicev *livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (22 %),
- dejavnosti *gradbeništvo* in področni skupini poklicev *gradbinci zaključnih del* (13 %).

5.3.3 Naziv: oblikovalec kovin (koda 42010), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.20.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv oblikovalec kovin

koda/ poklic SKP	
7223.03	Rezalec/rezalka
7223.04	Strugar/strugarka
7224.01	Brusilec/brusilka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.20.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu oblikovalec kovin glede na poklic (SKP), 1999-2004

42010	OBLIKOVALEC KOVIN	14078	12,98	12,98
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
722	Kovači, orodjarji ipd.	5884	41,80	41,84
	7223 Strugarji ipd.	3281	55,76	
	7222 Orodjarji ipd.	2117	35,98	
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	467	7,94	
	7221 Kovači	19	0,32	
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	2530	17,97	17,99
	7211 Livarji ipd.	1957	77,35	
	7212 Varilci ipd.	290	11,46	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	215	8,50	
	7213 Kleparji	66	2,61	
	7215 Monterji in polagalci kablov	2	0,08	
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	1413	10,04	10,05
812	Upravljalci metalurških procesnih strojev in naprav	700	4,97	4,98
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	485	3,45	3,45
	7223 Strugarji ipd.	3281	55,76	
	7222 Orodjarji ipd.	2117	35,98	
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	467	7,94	
	7221 Kovači	19	0,32	
823	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih in plastičnih izdelkov	371	2,64	2,64
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	361	2,56	2,57
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	223	1,58	1,59
828	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov	213	1,51	1,51
832	Vozniki cestnih vozil	194	1,38	1,38
	Ostalo	1688	11,99	12,00
	Neveljavni	16	0,11	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za naziv **oblikovalec kovin** so nomenklature načrtovale vstop v poklice *rezalec, strugar, brusilec*, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev 722 *Kovači, orodjarji*. 42 % delodajalcev je povpraševalo po tej področni skupini. Delodajalci so povpraševali tudi po poklicih iz področne skupine poklicev 721 *Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (18 %), 821 *Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov* (10 %) ter po ostalih področnih skupinah poklicev, ki dosegajo manjše deleže.

Tabela 5.20.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu oblikovalec kovin glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	4501	31,97	31,97
29	Proizvodnja strojev in naprav	1762	12,52	12,52
74	Druge poslovne dejavnosti	950	6,75	6,75
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	889	6,31	6,31
45	Gradbeništvo	855	6,07	6,07
25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	812	5,77	5,77
31	Proizvodnja električnih strojev aparatov	735	5,22	5,22
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	668	4,74	4,74
27	Proizvodnja kovin	646	4,59	4,59
85	Zdravstvo, socialno varstvo	201	1,43	1,43
	Ostalo	2059	14,63	14,63

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po nazivu **oblikovalec kovin**, sta *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (32 %) ter *proizvodnja strojev in naprav* (13 %).

Tabela 5.20.4: Tržno povpraševanje po nazivu oblikovalec kovin glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Proizvodnja strojev in naprav (29)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Kovači, orodjarji ipd. (722)	16,85	5,93	19,02	41,80
Livarji, varilci, kleparji, monterji	7,28	2,35	8,34	17,97

konstrukcij (721)				
Ostalo	7,84	4,23	28,16	40,23
Skupaj	31,97	12,52	55,51	100,00
				N=14078

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **oblikovalec kovin** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev* in področni skupini poklicev *kovači, orodjarji ipd.* (17 %).

5.3.4 Naziv: konstrukcijski mehanik (koda 42112), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.21.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv konstrukcijski mehanik

Koda/Poklic SKP	
7212.00	Konstrukcijski ključavničar/konstrukcijska ključavničarka
7212.01	Varilec/varilka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.21.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu konstrukcijski mehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004

42112	KONSTRUKCIJSKI MEHANIČAR	9812	9,05	9,05
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	7926	80,78	80,84
	7212 Varilci ipd.	6152	77,62	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	1606	20,26	
	7211 Livarji ipd.	111	1,40	
	7213 Kleparji	57	0,72	
722	Kovači, orodjarji ipd.	771	7,86	7,86
	7222 Orodjarji ipd.	683	88,59	
	7223 Strugarji ipd.	75	9,73	
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	11	1,43	
	7221 Kovači	2	0,26	
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	280	2,85	2,86
712	Gradbinci ipd.	128	1,30	1,31
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	111	1,13	1,13
	7233 Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.	96	86,49	
	7231 Mehaniki in monterji motornih vozil in koles	15	13,51	
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	88	0,90	0,90
812	Upravljalci metalurških procesnih strojev in naprav	63	0,64	0,64
822	Upravljalci strojev za proizvodnjo kemijskih izdelkov	51	0,52	0,52
823	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih in plastičnih izdelkov	48	0,49	0,49
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	42	0,43	0,43
	Ostalo	296	3,02	3,02
	Neveljavni	8	0,08	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za naziv **konstrukcijski mehanik** so nomenklature načrtovale vstop v poklica *konstrukcijski ključavničar* in *varilec*, ki sta v SKP uvrščena v področno skupino poklicev *721 Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij*. Po tej področni skupini je povpraševalo

81 % delodajalcev. Ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.21.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu konstrukcijski mehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	3744	38,16	38,16
45	Gradbeništvo	2247	22,90	22,90
29	Proizvodnja strojev in naprav	1232	12,56	12,56
74	Druge poslovne dejavnosti	758	7,73	7,73
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	727	7,41	7,41
35	Proizvodnja drugih vozil, plovil	133	1,36	1,36
34	Proizvodnja motorinih vozil, prikolic, polprikolic	109	1,11	1,11
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	100	1,02	1,02
25	Proizvodnja izdelkov z gume in plastičnih mas	91	0,93	0,93
70	Poslovanje z nepremičninami	87	0,89	0,89
	Ostalo	584	5,95	5,95

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoče dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po nazivu **konstrukcijski mehanik** so *proizvodnja kovinskih izdelkov, brez strojev, naprav* (38 %), *gradbeništvo* (23 %), ter *proizvodnja strojev in naprav* (13 %).

Tabela 5.21.4: Tržno povpraševanje po nazivu konstrukcijski mehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Gradbeništvo (45)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij (721)	31,99	19,12	29,67	80,78
Kovači, orodjarji ipd. (722)	3,48	1,10	3,28	7,86
Ostalo	2,69	2,68	5,99	11,36
Skupaj	38,16	22,90	38,94	100,00
				N=9812

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Naziv **konstrukcijski mehanik** je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev* in področni skupini poklicev *livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (32 %),
- dejavnosti *gradbeništvo* in področni skupini poklicev *livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (19 %).

5.3.5 Naziv: instalater strojnih instalacij (koda 42218), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.22.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv instalater strojnih instalacij

koda/ poklic SKP	
7136.00	Instalater/instalaterka za vodovod, plin in kanalizacijo
7136.08	Monter/monterka vodovodnih naprav
7136.07	Monter/monterka plinskih naprav
7136.09	Vzdrževalec/vzdrževalka komunalne opreme
7136.00	Instalater/instalaterka ogrevalnih, prezračevalnih, hladilnih in klimatizacijskih naprav
7136.00	Monter/monterka hladilnih naprav, mojster/mojstrica strojih instalacij
7136.03	Monter/monterka klimatskih naprav
7136.04	Monter/monterka ogrevalnih naprav
7136.06	

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.22.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu instalater strojnih instalacij glede na poklic (SKP), 1999-2004

42218	INSTALATER STROJNIH INSTALACIJ	5462	5,04	5,04
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	4402	80,59	80,67
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	475	8,70	8,70
	Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.	470	98,95	
	Mehaniki in monterji motornih vozil in koles	5	1,05	
711	Rudarji, minerji, kamnoseki	117	2,14	2,14
	7212 Varilci ipd.	38	48,10	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	20	25,32	
	7213 Kleparji	13	16,46	
	7211 Livarji ipd.	8	10,13	
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	79	1,45	1,45
	7212 Varilci ipd.	38	48,10	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	20	25,32	
	7213 Kleparji	13	16,46	
	7211 Livarji ipd.	8	10,13	
816	Upravljalci energetske procesne strojeve in naprav	61	1,12	1,12
712	Gradbinci ipd.	53	0,97	0,97
722	Kovači, orodjarji ipd.	32	0,59	0,59
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	25	0,46	0,46
724	Mehaniki in monterji električnih in elektronskih naprav	25	0,46	0,46
914	Hišniki, čistilci oken ipd.	21	0,38	0,38
	Ostalo	167	3,06	3,06
	Neveljavni	5	0,09	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so načrtovale za naziv **instalater strojnih instalacij** vstop v poklice, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev 713 *Gradbinci zaključnih del*; kar 81 % delodajalcev je povpraševalo po tej področni skupini.

Tabela 5.22.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu instalater strojnih instalacij glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
45	Gradbeništvo	2651	48,54	48,58
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	1265	23,16	23,18
74	Druge poslovne dejavnosti	310	5,68	5,68
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	229	4,19	4,20
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	145	2,65	2,66
29	Proizvodnja strojev in naprav	142	2,60	2,60
41	Zbiranje, čiščenje, distribucija vode	130	2,38	2,38
85	Zdravstvo, socialno varstvo	58	1,06	1,06
31	Proizvodnja električnih strojev, aparatov	48	0,88	0,88
26	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	46	0,84	0,84
	Ostalo	433	7,93	7,93
	Neveljavni	5	0,09	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po **instalaterju strojnih instalacij** sta *gradbeništvo* (49 %) in *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (23 %).

Tabela 5.22.4: Tržno povpraševanje po nazivu instalater strojnih instalacij glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004 (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Gradbeništvo (45)	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Gradbinci zaključnih del ipd. (713)	43,96	17,19	19,44	80,59
Mehaniki in monterji strojev in vozil (723)	2,56	2,98	3,15	8,70

Ostalo	2,01	2,98	5,71	10,71
Skupaj	48,54	23,16	28,30	100,00
				N=5462

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Instalater strojnih instalacij je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *gradbeništvo* in področni skupini poklicev *gradbinci zaključnih del ipd.* (44 %),
- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev* in področni skupini poklicev *gradbinci zaključnih del ipd.* (17 %).

5.3.6 Naziv: avtomehanik (koda 42221), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.23.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv avtomehanik

Koda/Poklic SKP	
7231.02	Avtomehanik/avtomehaničarka
7231.05	Mehanik/mehaničarka za dvokolesa
7231.06	Monter/monterka motorinih vozil
7231.07	Monter/monterka za dvokolesa
7231.08	Tehnični kontrolor/kontrolorka vozil
7233.04	Ladijski mehanik/ladijska mehaničarka
7233.08	Mehanik/mehaničarka kmetijskih strojev in naprav

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.23.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtomehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004

42221	AVTOMEHANIK	9874	9,10	9,10
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	5855	59,30	59,35
	7233 Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.	202	7233	
	7231 Mehaniki in monterji motornih vozil in koles	19	7231	
832	Vozniki cestnih vozil	1550	15,70	15,71
799	Poklici za neindustrijski način dela, d.n.	256	2,59	2,60
833	Upravljalci transportnih naprav, kmetijskih in drugih premičnih naprav	236	2,39	2,39
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	214	2,17	2,17
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	150	1,52	1,52
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	58	38,67	
	7212 Varilci ipd.	33	22,00	
	7213 Kleparji	33	22,00	
	7211 Livarji ipd.	26	17,33	
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	149	1,51	1,51
722	Kovači, orodjarji ipd.	118	1,20	1,20
	7222 Orodjarji ipd.	96	81,36	
	7223 Strugarji ipd.	16	13,56	
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	4	3,39	
	7221 Kovači	2	1,69	
712	Gradbinci ipd.	93	0,94	0,94
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	87	0,88	0,88
	Ostalo	1157	11,72	11,73
	Neveljavni	9	0,09	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenkulture so za **avtomehanike** po nazivu načrtovale vstop v poklice, ki so v SKP uvrščeni v področno skupino poklicev *723 Mehaniki, monterji strojev in vozil*. 59 % delodajalcev je povpraševalo po tej področni skupini poklicev. Delodajalci so želeli zaposliti **avtomehanike** tudi v poklicih iz področne skupine *832 Vozniki cestnih vozil* (16 %). Ostale področne skupine poklicev, po katerih so povpraševali delodajalci, zasedajo manjše deleže.

Tabela 5.23.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtomehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	3744	37,92	37,92
60	Kopenski promet, cevovodni transport	1331	13,48	13,48
45	Gradbeništvo	1053	10,66	10,66
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	725	7,34	7,34
74	Druge poslovne dejavnosti	463	4,69	4,69
28	Proizvodnja kovinskih izd.brez strojev, naprav	383	3,88	3,88
29	Proizvodnja strojev in naprav	264	2,67	2,67
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	229	2,32	2,32
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	165	1,67	1,67
63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	163	1,65	1,65
	Ostalo	1354	13,71	13,71

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoče dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po **avtomehanikih**, so dejavnost *popravila, trgovina z motornimi vozili, goriv* (38 %), sledi *kopenski promet, cevovodni transport* (13 %) ter *gradbeništvo* (11 %).

Tabela 5.23.4: Tržno povpraševanje po nazivu avtomehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Popravila, trgovina z motornimi vozili (50)	Kopenski promet, cevovodni transport (60)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Mehaniki in monterji strojev in vozil (723)	32,51	3,61	23,18	59,30
Vozniki cestnih	0,27	9,00	6,42	15,70

vozil (832)				
Ostalo	5,13	0,87	19,00	25,01
Skupaj	37,92	13,48	48,60	100,00
				N=9874

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Avtomehanik je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *popravila, trgovina z motornimi vozili* in področni skupini poklicev *mehaniki in monterji strojev in vozil (33 %)*.

5.3.7 Naziv: strojni mehanik (koda 42211), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.24.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv strojni mehanik

koda/ poklic SKP	
7233.15	Strojni mehanik/mehaničarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.24.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni mehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004

42211	STROJNI MEHANIK	25344	23,37	23,37
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
722	Kovači, orodjarji ipd.	10976	43,31	43,37
	7222 Orodjarji ipd.	10654	97,07	
	7223 Strugarji ipd.	238	2,17	
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	79	0,72	
	7221 Kovači	5	0,05	
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	4015	15,84	15,86
	7233 Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.	3817	95,07	
	7231 Mehaniki in monterji motornih vozil in koles	196	4,88	
	7232 Mehaniki in monterji letal	2	0,05	
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	3377	13,32	13,34
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	2016	59,70	
	7212 Varilci ipd.	820	24,28	
	7211 Livarji ipd.	424	12,56	
	7213 Kleparji	97	2,87	
	7215 Monterji in polagalci kablov	19	0,56	
	7216 Podvodni monterji	1	0,03	
833	Upravljalci transportnih naprav, kmetijskih in drugih premičnih naprav	984	3,88	3,89
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	568	2,24	2,24
712	Gradbinci ipd.	433	1,71	1,71
823	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih in plastičnih izdelkov	425	1,68	1,68
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	421	1,66	1,66
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	421	1,66	1,66
812	Upravljalci metalurških procesnih strojev in naprav	405	1,60	1,60
	Ostalo	3283	12,95	12,97
	Neveljavni	36	0,14	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **strojni mehanik** načrtovale vstop v poklic *strojni mehanik*, ki se v SKP nahaja v področni skupini poklicev 723 *Mehaniki, monterji strojev in vozil*. Po tej področni skupini poklicev je povpraševalo le 16 % delodajalcev. Delodajalci so največ povpraševali po poklicih iz področne skupine poklicev 722 *Kovači, orodjarji ipd.*, kar predstavlja 43 % povpraševanj; povpraševali so tudi po področni skupini 721 *Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij* (13 %) in drugih.

Tabela 5.24.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni mehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	7426	29,30	29,30
45	Gradbeništvo	4295	16,95	16,95
29	Proizvodnja strojev in naprav	2502	9,87	9,87
74	Druge poslovne dejavnosti	2053	8,10	8,10
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	1708	6,74	6,74
25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	829	3,27	3,27
85	Zdravstvo, socialno varstvo	480	1,89	1,89
27	Proizvodnja kovin	450	1,78	1,78
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	447	1,76	1,76
60	Kopenski promet, cevovodni transport	439	1,73	1,73
	Ostalo	4715	18,60	18,60

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so želeli zaposliti **strojne mehanike** po nazivu, sta *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (29 %) ter *gradbeništvo* (17 %).

Tabela 5.24.4: Tržno povpraševanje po nazivu strojni mehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Gradbeništvo (45)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Kovači, orodjarji ipd. (722)	18,71	6,81	17,79	43,31
Mehaniki in monterji strojev in vozil (723)	2,68	2,02	11,15	15,84
Ostalo	7,92	8,12	24,81	40,85

Skupaj	29,30	16,95	53,75	100,00
				N=25344

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Strojni mehanik je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev* in področni skupini poklicev *kovači, orodjarji ipd.* (19 %).

5.3.8 Naziv: finomehanik (koda 42241), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.25.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv finomehanik

koda/ poklic SKP	
7311.02	Finomehanik/finomehaničarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.25.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu finomehanik glede na poklic (SKP), 1999-2004

42241	FINOMEHANIK	531	0,51	0,51
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
731	Finomehaniki ipd.	179	33,71	33,77
724	Mehaniki in monterji električnih in elektronskih naprav	60	11,30	11,32
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	32	6,03	6,04
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	25	4,71	4,72
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	20	3,77	3,77
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	18	3,39	3,40
828	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov	17	3,20	3,21
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	14	2,64	2,64
832	Vozniki cestnih vozil	14	2,64	2,64
131	Menedžerji manjših družb	9	1,69	1,70
322	Fizioterapevti, zobozdravstveni in veterinarski asistenti ipd	9	1,69	1,70
931	Delavci za preprosta rudarska, gradbeniška dela ipd.	9	1,69	1,70
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	8	1,51	1,51
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	7	1,32	1,32
712	Gradbinci ipd.	7	1,32	1,32
722	Kovači, orodjarji ipd.	7	1,32	1,32
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	7	1,32	1,32
822	Upravljalci strojev za proizvodnjo kemijskih izdelkov	6	1,13	1,13
823	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih in plastičnih izdelkov	6	1,13	1,13
833	Upravljalci transportnih naprav, kmetijskih in drugih premičnih naprav	6	1,13	1,13
	Ostalo	70	13,18	13,21
	Manjkajoči	1	0,19	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Za naziv **finomehanik** so nomenklature načrtovale vstop v poklic *finomehnik/finomehaničarka*, ki v SKP sodi v področno skupino 731 *Finomehaniki ipd.* 34 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine.

Delodajalci so povpraševali tudi po poklicih iz področne skupine poklicev 724 *Mehaniki in monterji električnih in elektronskih naprav* (11 %), 723 *Mehaniki, monterji strojev in vozil* (6 %) ter drugih.

Tabela 5.25.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu finomehanik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
74	Druge poslovne dejavnosti	58	10,92	10,92
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	57	10,73	10,73
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izd.	44	8,29	8,29
45	Gradbeništvo	39	7,34	7,34
28	Proizvodnja kovinskih izd.brez strojev,naprav	38	7,16	7,16
72	Obdelava podatkov, s tem povezane dejavnosti	32	6,03	6,03
33	Proizvodnja medicinskih, finomehaničnih, optičnih instrumentov	30	5,65	5,65
17	Proizvodnja tekstilij	22	4,14	4,14
31	Proizvodnja električnih strojev, aparatov	22	4,14	4,14
32	Proizvodnja RTV, komunikacijskih aparatov, opreme	20	3,77	3,77
18	Proizvodnja oblačil; strojenje, dodelava krzna	17	3,20	3,20
29	Proizvodnja strojev in naprav	15	2,82	2,82
25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	14	2,64	2,64
22	Založništvo, tiskarstvo	13	2,45	2,45
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	11	2,07	2,07
55	Gostinstvo	11	2,07	2,07
85	Zdravstvo, socialno varstvo	10	1,88	1,88
15	Proizvodnja hrane, pijač,krmil	9	1,69	1,69
36	Proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti	8	1,51	1,51
60	Kopenski promet, cevovodni transport	7	1,32	1,32
75	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	7	1,32	1,32
92	Rekreacijske, kulturne, športne dejavnosti	6	1,13	1,13
	Ostalo	41	7,72	7,72

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Delodajalci, ki so povpraševali po zaposlitvi **finomehanika** po nazivu, so opravljali različne dejavnosti, prevladujejo *druge poslovne dejavnosti* (11 %) ter *posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil* (11 %).

Tabela 5.25.4: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu finomehanik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Druge poslovne	Posredništvo,	Ostalo	

Koda (SKP)	dejavnosti (74)	trgovina na debelo (51)		
Finomehaniki ipd (731)	1,69	3,77	28,25	33,71
Mehaniki in monterji električnih in elektronskih naprav (724)	1,69	1,69	7,91	11,30
Ostalo	7,53	5,27	42,18	54,99
Skupaj	10,92	10,73	78,34	100,00
				N=531

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Finomehanik je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *posredništvo, trgovina na debelo* in področni skupini poklicev *finomehaniki ipd.* (4 %).

5.3.9 Naziv: zlatar (koda 42051), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.26.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv zlatar

Koda/Poklic SKP	
7313.05	Zlatar/zlatarka
7313.04	Srebrar/srebrarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.26.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu zlatar glede na poklic (SKP), 1999-2004

42051	ZLATAR	275	0,26	0,26
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
731	Finomehaniki ipd.	236	85,82	85,82
722	Kovači, orodjarji ipd.	11	4,00	4,00
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	3	1,09	1,09
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih demonstratorji	3	1,09	1,09
	Ostalo	22	8,00	8,00

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **zlatar** načrtovale vstop v dva poklica: *zlatar/zlatarka* in *srebrar/srebrarka*. Poklica sta v SKP uvrščena v področno skupino poklicev 731 *Finomehaniki ipd.* Po poklicih iz te področne skupine poklicev je povpraševalo 86 % delodajalcev.

Tabela 5.26.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu zlatar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
36	Proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti	166	60,36	60,36
27	Proizvodnja kovin	50	18,18	18,18
52	Trgovina na drobno brez mot.vozil; popravila izdelkov	14	5,09	5,09
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	12	4,36	4,36
85	Zdravstvo, socialno varstvo	6	2,18	2,18
74	Druge poslovne dejavnosti	4	1,45	1,45
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	3	1,09	1,09
45	Gradbeništvo	3	1,09	1,09
	Ostalo	17	6,18	6,18

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po zaposlitvi **zlatarja** po nazivu, sta *proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti* (60 %) ter *proizvodnja kovin* (18 %).

Tabela 5.26.4: Tržno povpraševanje po nazivu zlatar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti (36)	Proizvodnja kovin (27)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Finomehaniki ipd. (731)	56,73	17,82	11,27	85,82
Kovači, orodjarji ipd. (722)	1,45	0,36	2,18	4,00
Ostalo	2,18	0,00	8,00	10,18
Skupaj	60,36	18,18	21,45	100,00
				N=275

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Zlatar je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti* in področni skupini poklicev *finomehaniki ipd.* (57 %),
- dejavnosti *proizvodnja kovin* in področni skupini poklicev *finomehaniki ipd.* (18 %).

5.3.10 Naziv: avtoličar (koda 44711), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.27.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv avtoličar

Koda/Poklic SKP	
7141.02	Avtoličar/avtoličarka

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.27.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoličar glede na poklic (SKP), 1999-2004

44711	AVTOLIČAR	1867	1,72	1,72
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
714	Pleskarji, ličarji ipd.	1612	86,34	86,39
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	24	1,29	1,29
823	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih in plastičnih izdelkov	22	1,18	1,18
832	Vozniki cestnih vozil	22	1,18	1,18
932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	16	0,86	0,86
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	12	0,64	0,64
822	Upravljalci strojev za proizvodnjo kemijskih izdelkov	12	0,64	0,64
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	10	0,54	0,54
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	10	0,54	0,54
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	10	0,54	0,54
	Ostalo	116	6,21	6,22
	Neveljavni	1	0,05	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so načrtovale za naziv **avtoličar** vstop v poklic *avtoličar*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *714 Pleskarji, ličarji ipd.*. 86 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Ujemanje med načrtovanim poklicem v nomenkalturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.27.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoličar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
50	Popravila, trgovina z mot.vozili, gorivi	718	38,46	38,46
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	284	15,21	15,21

29	Proizvodnja strojev in naprav	129	6,91	6,91
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	119	6,37	6,37
74	Druge poslovne dejavnosti	85	4,55	4,55
35	Proizvodnja drugih vozil, plovil	84	4,50	4,50
45	Gradbeništvo	82	4,39	4,39
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	79	4,23	4,23
60	Kopenski promet, cevovodni transport	72	3,86	3,86
26	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	27	1,45	1,45
	Ostalo	188	10,07	10,07

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoči dejavnosti delodajalcev, ki so povpraševali po zaposlitvi **avtoličarja** sta popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi (38 %) ter proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav (15 %).

Tabela 5.27.4: Tržno povpraševanje po nazivu avtoličar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj	
	Koda (SKP)	Popravila, trgovina z motornimi vozili (50)	Proizv. kovinskih izdelkov brez strojev (28)		Ostalo
Pleskarji, ličarji (714)		36,58	14,19	35,57	86,34
Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij (721)		0,59	0,21	0,48	1,29
Ostalo		1,29	0,80	10,28	12,37
Skupaj		38,46	15,21	46,33	100,00
					N=1867

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Avtoličar je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *popravila, trgovina z motornimi vozili* in področni skupini poklicev *pleskarji, ličarji* (37 %),
- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* in področni skupini poklicev *pleskarji, ličarji* (14 %).

5.3.11 Naziv: avtoklepar (koda 42034), srednja poklicna izobrazba

Tabela 5.28.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv avtoklepar

Koda/Poklic SKP	
7213.01	Avtoklepar/avtoklepar

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.28.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoklepar glede na poklic (SKP), 1999-2004

42034	AVTOKLEPAR	1696	1,56	1,56
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	1271	74,94	75,03
	7213 Kleparji	1217	95,75	
	7212 Varilci ipd.	25	1,97	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	15	1,18	
	7211 Livarji ipd.	13	1,02	
	7215 Monterji in polagalci kablov	1	0,08	
832	Vozniki cestnih vozil	87	5,13	5,14
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	58	3,42	3,42
722	Kovači, orodjarji ipd.	28	1,65	1,65
713	Gradbinci zaključnih del ipd.	21	1,24	1,24
413	Uradnik v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	18	1,06	1,06
833	Upravljalci transportnih naprav, kmetijskih in drugih premičnih strojev	15	0,88	0,89
714	Pleskarji ipd.	13	0,77	0,77
828	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov	13	0,77	0,77
516	Poklici za varovanje oseb in premoženja	12	0,71	0,71
	Ostalo	158	9,32	9,33
	Neveljavni	2	0,12	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Nomenklature so za naziv **avtoklepar** načrtovale vstop v poklic *avtoklepar*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *721 Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.* Po poklicih iz te področne skupine je povpraševalo 75 % delodajalcev. Ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev je visoko.

Tabela 5.28.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu avtoklepar glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
----------	-----------------	---	-----------	---------------------

50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	971	57,25	57,25
60	Kopenski promet, cevovodni transport	129	7,61	7,61
45	Gradbeništvo	97	5,72	5,72
34	Proizvodnja motornih vozil prikolic, polprikolic	84	4,95	4,95
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	76	4,48	4,48
74	Druge poslovne dejavnosti	60	3,54	3,54
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	58	3,42	3,42
29	Proizvodnja strojev in naprav	40	2,36	2,36
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	22	1,30	1,30
25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	17	1,00	1,00
	Ostalo	142	8,37	8,37

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoča dejavnost delodajalcev, ki so povpraševali po zaposlitvi **avtokleparja** po nazivu, je dejavnost *popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi* (57 %).

Tabela 5.28.4: Tržno povpraševanje po nazivu avtoklepar glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost Koda (SKD)			Skupaj
	Popravila, trgovina z motornimi vozili (50)	Kopenski, cevovodni transport (60)	Ostalo	
Koda (SKP)				
Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij (721)	52,59	3,71	18,63	74,94
Vozniki cestnih vozil (832)	0,24	3,30	1,59	5,13
Ostalo	4,42	0,59	14,92	19,93
Skupaj	57,25	7,61	35,14	100,00
				N =1696

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Avtoklepar je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *popravila, trgovina z motornimi vozili* in področni skupini poklicev *livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.* (53 %).

5.3.12 Naziv: strojni tehnik (koda 52201), srednja strokovna izobrazba

Tabela 5.29.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv strojni tehnik

Koda/Poklic SKP	
3115.10	Tehnik/tehničar za strojništvo

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.29.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni tehnik glede na poklic (SKP), 1999-2004

52201	STROJNI TEHNIK	15353	14,15	14,15
Koda SKP	Področna skupina poklicev	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
311	Tehniki tehnično-tehnoloških strok	4958	32,29	32,34
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	1329	8,66	8,67
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	1122	7,31	7,32
	7233 Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.	908	80,93	
	7231 Mehaniki in monterji motornih vozil in koles	206	18,36	
	7232 Mehaniki in monterji letal	8	0,71	
722	Kovači, orodjarji ipd.	898	5,85	5,86
	7222 Orodjarji ipd.	554	61,69	
	7223 Strugarji ipd.	311	34,63	
	7224 Brusilci, polirci, ostrilci	32	3,56	
	7221 Kovači	1	0,11	
821	Upravljalci strojev za proizvodnjo kovinskih in mineralnih izdelkov	600	3,91	3,91
413	Uradniki v skladiščih, prometu, prodaji, nabavi ipd.	518	3,37	3,38
721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	439	2,86	2,86
	7211 Livarji ipd.	163	37,13	
	7214 Monterji kovinskih konstrukcij ipd.	137	31,21	
	7212 Varilci ipd.	112	25,51	
	7213 Kleparji	26	5,92	
	7215 Monterji in polagalci kablov	1	0,23	
214	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved	397	2,59	2,59
522	Prodajalci v trgovinah, na stojnicah, po domovih, demonstratorji	361	2,35	2,35
832	Vozniki cestnih vozil	275	1,79	1,79
	Ostalo	4436	28,89	28,93
	Neveljavni	20	0,13	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Strojni tehnik po nazivu, naj bi po nomenklaturi poklicev vstopal v poklic *tehnik/tehnica za strojništvo*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *311 Tehniki tehnično-tehnoloških strok*. Po poklicih iz te področne skupine je povpraševalo 32 % delodajalcev. Delodajalci so povpraševali tudi po poklicih iz področnih skupin *341 Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki (9 %)*, *723 Mehaniki, monterji strojev in vozil (7 %)*, *722 Kovači orodjarji ipd. (6 %)* ter po drugih področnih skupinah, ki dosegajo manjše deleže.

Tabela 5.29.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu strojni tehnik glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	2536	16,52	16,52
74	Druge poslovne dejavnosti	1868	12,17	12,17
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	1489	9,70	9,70
29	Proizvodnja strojev in naprav	1358	8,85	8,85
45	Gradbeništvo	1177	7,67	7,67
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	693	4,51	4,51
25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	613	3,99	3,99
31	Proizvodnja električnih strojev, aparatov	444	2,89	2,89
52	Trgovina na drobno brez motornih vozil; popravila izdelkov	372	2,42	2,42

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Delodajalci, ki so želeli zaposliti **strojnega tehnika** po nazivu, so opravljali raznovrstne dejavnosti, od *proizvodnje kovinskih izdelkov brez strojev, naprav (17 %)*, *druge poslovne dejavnosti 12 %*, *posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil (10 %)* ter druge.

Tabela 5.29.4: Tržno povpraševanje po nazivu strojni tehnik glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklicev	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Druge poslovne dejavnosti (74)	Ostalo	
Tehniki tehnično-tehnoloških strokov (311)	6,87	4,21	21,21	32,29
Komercialni ter finančni posredniki	0,57	0,84	7,25	8,66

in zastopniki (341)				
Ostalo	9,08	7,11	42,86	59,05
Skupaj	16,52	12,17	71,32	100,00
				N=15353

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Strojni tehnik je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* in področni skupini poklicev *tehniki tehnično-tehnoloških strok* (7 %).

5.3.13 Naziv: inženir strojništva (koda 62241), višja strokovna izobrazba

Tabela 5.30.1: Načrtovani vstop v poklice za naziv inženir strojništva

Koda/Poklic SKP	
2140.01	Inženir/inženirka strojništva

Vir: Nomenklature poklicev 1997-2002, CPI

Tabela 5.30.2: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir strojništva glede na poklic (SKP), 1999-2004

62241	INŽENIR STROJNIŠTVA (VSS)	4198	3,87	3,87
Koda SKP	Področna skupina	N	Delež (%)	Delež veljavnih (%)
214	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved	2193	52,24	52,26
341	Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki ipd.	490	11,67	11,68
311	Tehniki tehnično-tehnoloških strok	439	10,46	10,46
123	Menedžerji drugih enot družbe	125	2,98	2,98
121	Direktorji in člani uprave družbe	119	2,83	2,84
122	Menedžerji proizvodno operativnih enot družbe	107	2,55	2,55
215	Strokovnjaki za logistiko, tehnologijo prometa	104	2,48	2,48
131	Menedžerji manjših družb	90	2,14	2,14
334	Inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.	66	1,57	1,57
723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	47	1,12	1,12
	Ostalo	416	9,91	9,91
	Neveljavni	2	0,05	

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Inženir strojništva po nazivu, naj bi po nomenklaturi vstopal v poklic *inženir/inženirka strojništva*, ki v SKP sodi v področno skupino poklicev *214 Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved*. 52 % delodajalcev je povpraševalo po poklicih iz te področne skupine. Delodajalci so povpraševali tudi po poklicih iz področnih skupin:

- 341 Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki (12 %),
- 311 Tehniki tehnično-tehnoloških strok (10 %),
- 123 Menedžerji drugih enot (3 %) ter
- ter drugih.

Tabela 5.30.3: Kumulativno tržno povpraševanje po nazivu inženir strojništva glede na dejavnost delodajalca (SKD), 1999-2004

Koda SKD	Dejavnost (SKD)	N	Delež (%)	Delež
----------	-----------------	---	-----------	-------

				veljavnih (%)
28	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav	677	16,13	16,13
29	Proizvodnja strojev in naprav	530	12,63	12,63
74	Druge poslovne dejavnosti	454	10,81	10,81
51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	402	9,58	9,58
45	Gradbeništvo	280	6,67	6,67
34	Proizvodnja motornih vozil, prikolic, polprikolic	210	5,00	5,00
50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	167	3,98	3,98
31	Proizvodnja električnih strojev, aparatov	164	3,91	3,91
25	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	151	3,60	3,60
85	Zdravstvo, socialno varstvo	111	2,64	2,64
	Ostalo	1052	25,06	25,06

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Prevladujoče dejavnosti delodajalcev, ki so želeli zaposliti **inženirje strojništva** so dejavnost *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (16 %), *proizvodnja strojev, naprav* (13 %), *druge poslovne dejavnosti* (11 %); ostale dejavnosti so razpršene.

Tabela 5.30.4: Tržno povpraševanje po nazivu inženir strojništva glede na poklic in dejavnost hkrati, 1999-2004, (%)

Področna skupina poklica	Dejavnost koda(SKD)			Skupaj
	Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev (28)	Proizvodnja strojev in naprav (29)	Ostalo	
Strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved (214)	9,84	8,43	33,97	52,24
Komercialni ter finančni posredniki in zastopniki (341)	0,88	1,10	9,70	11,67
Ostalo	5,41	3,10	27,58	36,09
Skupaj	16,13	12,63	71,25	100,00
				N=4198

Vir: Evidence PD, ZRSZ

Inženir strojništva je najbolj zgoščen v:

- dejavnosti *proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* in področni skupini poklicev *strokovnjaki tehnično-tehnoloških ved* (10 %).

5.3.14 Povzetek ugotovitev za strokovno področje strojništvo

Na področju strojništva se ponovno potrjuje ugotovitev iz prejšnjih področij. Izkazalo se je, da je ujemanje načrtovanih poklicev v nomenklaturah s povpraševanimi poklici delodajalcev visoko zlasti tam, kjer sta organizirana triletno poklicno izobraževanje in dualna oblika izobraževanja. Izjema so nazivi *strojni mehanik*, *oblikovalec kovin* in *finomehanik*.

Pri štiriletnem programu izobraževanja za pridobitev naziva *strojni tehnik* je ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturah in povpraševanimi poklici delodajalcev nizko (32 %). Pri nazivu inženir strojništva pa je ujemanje nekoliko višje (52 %).

6 UGOTOVITVE IN SKLEPNI RAZMISLEK

Delodajalci so na vseh proučevanih strokovnih področjih največ povpraševali po delavcih s triletno poklicno izobrazbo. Število potreb povečujejo zaposlitve za določen čas, ki prevladujejo med vsemi prijavljenimi potrebami delodajalcev po zaposlitvi delavcev.

Zaposlovanje za določen delovni čas je ena od pojavnih oblik fleksibilizacije trga delovne sile. Trend zaposlovanja za določen delovni čas se je v Sloveniji začel v obdobju gospodarskega nazadovanja in se nadaljuje. Sprva je bil najopaznejši pri delavcih z nižjo izobrazbo, vendar se ta trend pojavlja tudi pri delavcih s srednjo in visoko strokovno izobrazbo. Kot kaže, se delodajalci na splošno odločajo za fleksibilnejše zaposlovanje.

Turizem in gostinstvo sta izrazito sezonski dejavnosti, zato je povpraševanje vezano na turistično sezono, ko se povpraševanje po njih poveča za čas trajanje sezone. Tipična primera sta naziva *natakar* in *kuhar*. Sezonska narava dela je značilna tudi na področju gradbeništva in je tudi najpogostejša dejavnost, kjer se zaposluje tuja delovna sila v času sezone.

Med najbolj povpraševanimi nazivi, ki so jih izkazali delodajalci se pojavljajo tudi deficitarni nazivi. Deficitarni poklici so poklici po programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, pri katerih polovice ali več prijavljenih potreb po delavcih ni mogoče zagotoviti s prijavljenimi brezposelnimi osebami v isti smeri in stopnji izobraževanja¹³.

Vzroki za deficitarnost so v nepripravljenosti oseb za opravljanje teh poklicev zaradi posebnih delovnih pogojev, med katerimi so slabo plačilo, neustrezen delovni čas ter zahtevni delovni pogoji. Podobni vzroki so tudi posledica slabega vključevanja v izobraževanje za pridobitev teh nazivov.

¹³ www.mddsz.si (5.6.2006)

Tabela 6.1: Indikatorji povezovalnega/ujemalnega problema (povzetek)

Načrtovani poklici					Empirično preverjanje				
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
Pomočnik peka in slaščičarja	III.	932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	21,9	15	Proizvodna hrane, pijač, krmil	56,8	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti / Proizvodnja hrane, pijač, krmil Predelovalci živil / Gostinstvo	30,1
					55	Gostinstvo	29,8		21,2
Pomočnik mesarja	III.	932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	43,7	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	46,5	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti / Trgovina na drobno brez motornih vozil Delavci za preprosta dela v pred.dejavnosti / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	21,5
					52	Trgovina na drobno brez mot. vozil	39,3		20,5
Pomočnik v živilstvu	III.	932	Delavci za preprosta dela v predelovalni dejavnosti	47	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	75,2	Delavci za preprosta dela v pred.dejavnosti / Proizvodnja hrane, pijač, krmil Upravljalci strojev za proizvodnja prehrambenih izd. / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	40 18,7
Živilec	IV.	741	Predelovalci živil	22	15	Proizvodna hrane, pijač, krmil	68,1	Upravljalci str. za proizvodnjo prehrambenih izdelkov/ Proizvodnja hrane, pijač,krmil Predelovalci živil/ Proizvodnja hrane, pijač, krmil	31,6
		827	Upravljalci strojev za proizvodnjo	38,4	51	Posredništvo, trgovina na	9,6		14,9

Načrtovani poklici				Empirično preverjanje					
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
			prehrambenih izdelkov			debelo			
Mlekar	IV.	741	Predelovalci živil	58,6	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	65,5	Predelovalci živil / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	51,7
					74	Druge poslovne dejavnosti	15,5	Upravljalci str. za proizvodnjo prehrabnenih izdelkov/ Proizvodnja hrane, pijač, krmil	10,3
Mesar	IV.	741	Predelovalci živil	88,2	15	Proizvodna hrane, pijač, krmil	45,1	Predelovalci živil / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	41,1
					52	Trgovina na drobno brez mot. vozil	35,7	Predelovalci živil / Trgovina na drobno brez motornih vozil	31,7
Slaščičar konditor	IV.	741	Predelovalci živil	80,4	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	47,9	Predelovalci živil / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	38,9
					55	Gostinstvo	28	Predelovalci živil / Gostinstvo	24
Pek	IV.	741	Predelovalci živil	90,4	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	67,7	Predelovalci živil/ Proizvodnja hrane, pijač, krmil	63,7
					55	Gostinstvo	11,2	Predelovalci živil / Gostinstvo	9,3
Živilski tehnik	V.	311	Tehniki tehnično-tehnoloških	24,5	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	52	Tehniki tehnično-tehnoloških strok/ Proizvodnja hrane, pijač, krmil	16,5
								Predelovalci živil / Proizvodnja hrane,	18,4

Načrtovani poklici				Empirično preverjanje					
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
			strok					pijač, krmil	
Inženir živilstva	VI.	214	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških strok	42,3	15	Proizvodnja hrane, pijač, krmil	42,3	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških strok / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	22
					80	Izobraževanje	30	Tehniki tehnično-tehnoloških strok / Proizvodnja hrane, pijač, krmil	8,3
Kuhar	IV.	512	Poklici za gostinska, gospodinska dela	94	55	Gostinstvo	61,3	Poklici za gostinska, gospodinska dela / Gostinstvo	58,8
Natakar	IV.	512	Poklici za gostinska, gospodinska dela	97,4	55	Gostinstvo	63,5	Poklici za gostinska, gospodinska dela / Gostinstvo	62,7
Gostinski tehnik	V.	512	Poklici za gostinska, gospodinska dela	75,6	55	Gostinstvo	50,2	Poklici za gostinska, gospodinska dela / Gostinstvo	42,8
					51	Posredništvo, trgovina na debelo	11,6		
Turistični tehnik	V.	341	Komercialni ter finančni posredniki	12,3	55	Gostinstvo	36,1	Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah / Gostinstvo	29
		422	Uradniki v turističnih in	52,2	63	Pomožne prometne dejavnosti, turistične org.	25,9	Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah / Pomožne prometne dejavnosti, turistične organizacije	11,5

Načrtovani poklici				Empirično preverjanje					
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
		514	potovalnih agencijah Drugi poklici za osebne storitve	5,3					
Gostinsko-turistični tehnik	V.	514	Drugi poklici za osebne storitve	2,8	55	Gostinstvo	53,7	Poklici za gostinska, gospodinjska dela / Gostinstvo Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah / Gostinstvo	25,5 21
Organizator poslovanja v turizmu	VI.	122 131	Menedžerji proizvodno operat. enot Menedžerji manjših družb	7,6 1,5	55 63	Gostinstvo Pomožne prometne dejavnosti, turistične org.	28,5 19,2	Poklici za gostinska, gospodinjska dela / Gostinstvo	10
Organizator poslovanja v gostinstvu	VI.	122 131	Menedžerji proizvodno operat. enot Menedžerji manjših družb	19,2 9,6	55 80	Gostinstvo Izobraževanje	46,1 24	Poklici za gostinska, gospodinjska dela / Gostinstvo Menedžerji proizvodno operativnih enot / Gostinstvo	25 10,6
Obdelovalec kovin	III.	722	Kovači, orodjarji ipd.	9	28	Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev	30,3	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd/ Proizvodnja kovinskih izdelkov, brez strojev naprav	20,1

Načrtovani poklici				Empirično preverjanje					
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/ SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
						naprav			
Klepar-krovec	IV.	721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij	66,6	45 28	Gradbeništvo Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	46,8	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd. / Gradbeništvo Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd. / Proizvodnja kovinskih izdelkov, brez strojev naprav Gradbinci zaključnih del / Gradbeništvo	30,7
		713	Gradbinci zaključnih del ipd.	23,9			30,7		22,4
Oblikovalec kovin	IV.	722	Kovači, orodjarji ipd.	41,8	28	Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	32	Kovači, orodjarji ipd. / Proizvodnja kovinskih izdelkov brez naprav	16,9
					29	Proizvodnja strojev in naprav	12,5		
Konstruktivski mehanic	IV.	721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd.	80,8	28	Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	38,1	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd. / Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd. / Gradbeništvo	31,9
					45 29	Gradbeništvo Proizvodnja strojev in naprav	22,9 12,6		19,1
Instalater strojnih	IV.	713	Gradbinci	80,6	45	Gradbeništvo	48,5	Gradbinci zaključnih del ipd.	44

Načrtovani poklici				Empirično preverjanje					
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
instalacij			zaključnih del ipd.		28	Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	23,2	/Gradbeništvo Gradbinci zaključnih del ipd. / Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	17,2
Avtomehnik	IV.	723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	59,3	50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	37,9	Mehaniki, monterji strojev in vozil / Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	32,5
					60	Kopenski promet, cevovodni transport	13,5		
					45	Gradbeništvo	10,6		
Strojni mehanik	IV.	723	Mehaniki, monterji strojev in vozil	15,8	28	Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	29,3	Kovači, orodjarji ipd. / Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	18,7
					45	Gradbeništvo	17		
Finomehanik	IV.	731	Finomehaniki ipd.	33,7	74	Druge poslovne dejavnosti	10,9	Finomehaniki ipd./ Posredništvo, trgovina na debelo, brez vozil	3,8
					51	Posredništvo, trgovina na debelo, brez	10,7		

Načrtovani poklici				Empirično preverjanje					
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
						vozil			
Zlatar	IV.	731	Finomehaniki ipd.	85,8	36	Proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti	60,3	Finomehaniki ipd. / Proizvodnja pohištva, druge predelovalne dejavnosti	56,7
					27	Proizvodnja kovin	18,2	Finomehaniki ipd./ Proizvodnja kovin	17,8
Avtoličar	IV	714	Pleskarji, ličarji ipd.	86,3	50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	38,4	Pleskarji, ličarji ipd. / Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	36,6
					28	Proizvodnja kovinskih izdel., brez strojev naprav	15,2	Pleskarji, ličarji ipd. / Proizvodnja kovinskih izdel., brez strojev naprav	14,2
Avtoklepar	IV.	721	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd	74,9	50	Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	57,2	Livarji, varilci, kleparji, monterji konstrukcij ipd./ Popravila, trgovina z motornimi vozili, gorivi	52,6
Strojni tehnik	V.	311	Tehniki tehnično-tehnoloških	32,3	28	Proizvodnja kovinskih izdel., brez strojev	16,5	Tehniki tehnično-tehnoloških strok / Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev naprav	6,9

Načrtovani poklici					Empirično preverjanje				
NAZIV		UJEMANJE NAČRTOVANIH POKLICEV V NOMENKLATURI S POKLICI DELODAJALECV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA DEJAVNOST DELODAJALCEV			POVPRAŠEVANJE GLEDE NA GLAVNE POKLICNO/ SEKTORSKE DOMENE	
		INDIKATOR 1			INDIKATOR 2			INDIKATOR 3	
Naziv	Stopnja izobraz.	Koda SKP	Poklic	% ujemanja	Koda SKD	Dejavnost	%	Poklic / Dejavnost	%
			strok		74	naprav Druge poslovne dejavnosti	12,2		
Inženir strojništva	VI.	214	Strokovnjaki tehnično- tehnoloških strok	52,2	28	Proizvodnja kovinskih izd., brez strojev naprav	16,1	Strokovnjaki tehnično-tehnoloških strok / Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev naprav	9,8
					29	Proizvodnja strojev in naprav	12,6		
					74	Druge poslovne dejavnosti	10,8		

Indikator 1: Iz primerjave indikatorjev 1 lahko ugotovimo, da je poklicno načrtovanje ustrezno pri nazivih, ki imajo vrednost >50 %:

4.stopnja	živilec
4.stopnja	mlekar
4.stopnja	mesar
4.stopnja	slaščičar konditor
4.stopnja	pek
4.stopnja	kuhar
4.stopnja	natakar
4.stopnja	klepar krovec
4.stopnja	konstrukcijski mehanik
4.stopnja	instalater strojnih instalacij
4.stopnja	avtomehanik
4.stopnja	zlatar
4.stopnja	avtoličar
4.stopnja	avtoklepar
5.stopnja	gostinski tehnik
5. stopnja	turistični tehnik
6. stopnja	inženir strojništva

Indikator 1: Poklicno načrtovanje iz primerjave indikatorjev 1 je manj ustrezno pri nazivih, ki imajo vrednost <50 %:

3.stopnja	pomočnik peka in slaščičarja
3.stopnja	pomočnik mesarja
3.stopnja	pomočnik v živilstvu
3.stopnja	obdelovalec kovin
4. stopnja	oblikovalec kovin
4. stopnja	strojni mehanik
4. stopnja	finomehanik
5.stopnja	živilski tehnik
5.stopnja	strojni tehnik
5.stopnja	gostinsko turistični tehnik
6.stopnja	inženir živilstva
6.stopnja	organizator poslovanja v turizmu
6.stopnja	organizator poslovanja v gostinstvu

Indikator 2: Povpraševanje po dejavnostih je še dovolj zgoščeno pri vrednosti (>50 %) pri nazivih:

3. stopnja	pomočnik peka in slaščičarja
3. stopnja	pomočnik v živilstvu
4. stopnja	živilec
4. stopnja	mlekar
4. stopnja	pek

4. stopnja	kuhar
4. stopnja	natakar
4. stopnja	zlatar
4. stopnja	avtoklepar
5. stopnja	živilski tehnik
5. stopnja	gostinski tehnik
5. stopnja	gostinsko-turistični tehnik

Indikator 2: Povpraševanje po dejavnostih je že kar precej razpršeno pri vrednosti (<50 %)

pri nazivih:

3. stopnja	pomočnik mesarja
3. stopnja	obdelovalec kovin
4. stopnja	mesar
4. stopnja	slaščičar konditor
4. stopnja	klepar krovce
4. stopnja	oblikovalec kovin
4. stopnja	konstrukcijski mehanik
4. stopnja	instalater strojnih instalacij
4. stopnja	avtomehanik
4. stopnja	avtoličar
4. stopnja	strojni mehanik
4. stopnja	finomehanik
5. stopnja	strojni tehnik
5. stopnja	turistični tehnik
6. stopnja	inženir živilstva
6. stopnja	inženir strojništva
6. stopnja	organizator poslovanja v turizmu
6. stopnja	organizator poslovanja v gostinstvu

Indikator 3: Poklicno-sektorska zaposlitvena domena je dokaj izrazita pri vrednosti (>50 %) pri nazivih:

4. stopnja	mlekar
4. stopnja	pek
4. stopnja	kuhar
4. stopnja	natakar
4. stopnja	zlatar
4. stopnja	avtoklepar

Indikator 3: Poklicno-sektorska zaposlitvena domena je že precej neizrazita (razpršena) pri nazivih (<50 %):

3. stopnja	pomočnik peka in slaščičarja
3. stopnja	pomočnik mesarja

3. stopnja	pomočnik v živilstvu
3. stopnja	obdelovalec kovin
4. stopnja	živilec
4. stopnja	mesar
4. stopnja	slaščičar konditor
4. stopnja	klepar krovec
4. stopnja	oblikovalec kovin
4. stopnja	konstrukcijski mehanik
4. stopnja	instalater strojnih instalacij
4. stopnja	avtomehanik
4. stopnja	strojni mehanik
4. stopnja	avtoličar
4. stopnja	finomehanik
5. stopnja	živilski tehnik
5. stopnja	gostinski tehnik
5. stopnja	gostinsko-turistični tehnik
5. stopnja	turistični tehnik
5. stopnja	strojni tehnik
6. stopnja	inženir živilstva
6. stopnja	inženir strojništva
6. stopnja	organizator poslovanja v turizmu
6. stopnja	organizator poslovanja v gostinstvu

H1: Pri nižjih izobrazbenih stopnjah bo delež ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturah poklicev in povpraševanimi poklici delodajalcev višje kot pri višjih izobrazbenih stopnjah.

V nalogi obravnavamo štiri stopnje izobraževanja. Nižjo poklicno izobrazbo, srednjo poklicno izobrazbo ter srednjo strokovno in višjo strokovno izobrazbo. V nižjo izobrazbeno stopnjo uvrščamo dvoletne in triletno poklicne programe izobraževanja (to je 3. in 4. stopnja izobraževanja), medtem ko v višjo izobrazbeno stopnjo uvrščamo štiriletne strokovne in višje dvoletne strokovne programe izobraževanja (to sta 5. in 6. stopnja izobraževanja).

Višje ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturah in poklici, po katerih so povpraševali delodajalci, najdemo pri nazivih, katere je mogoče pridobiti s 4. stopnjo izobrazbe, z izjemo treh nazivov (*oblikovalec kovin, strojni mehanik in finomehanik*).

Višje ujemanje je tudi pri *turističnem tehniku* (5. stopnja izobraževanja) in pri *inženirju strojništva* (6. stopnja izobraževanja). Pri *gostinskem tehniku* (5. stopnja izobraževanja) smo ugotovili, da je ujemanje visoko, vendar nam je podrobnejši pogled v poklice znotraj področne skupine poklicev pokazal, da delodajalci povprašujejo po drugačnih poklicih, kot so jih načrtovale nomenklature (glej tabelo 5.13.2).

Vsi analizirani nazivi, po katerih se pridobi 3. stopnjo izobrazbe in za katere je organizirano nižje poklicno izobraževanje (*pomočnik peka in slaščičarja, pomočnik mesarja, pomočnik v živilstvu in obdelovalec kovin*) dosegajo nizke deleže ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturah in povpraševanimi poklici delodajalcev.

Pri nazivih, za katere je mogoče pridobiti 5. stopnjo izobrazbe (*živilski tehnik, gostinsko-turistični tehnik, strojni tehnik*) je ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev nizko. Nizko ujemanje je tudi pri naslednjih nazivih 6. stopnje izobrazbe: *inženir živilstva, organizator poslovanja v turizmu in organizator poslovanja v gostinstvu*.

Ugotavljamo, da je več ujemanja pri nazivih, ki sodijo v 4. stopnjo izobraževanja, vendar pa imajo analizirani nazivi za katere je organizirana 3. stopnja izobraževanja, nizke vrednosti ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturi poklicev in povpraševanimi poklici delodajalcev. Višje ujemanje se pojavi tudi pri nazivih s 5. stopnjo izobrazbe in 6. stopnjo izobrazbe (*gostinski tehnik, turistični tehnik in inženir strojništva*).

Višje ujemanje med načrtovanimi poklici v nomenklaturi in povpraševanimi poklici delodajalcev zasledimo tako pri nižjih kot pri višjih izobrazbenih stopnjah. Ker pa ni izrazite distinkcije oziroma ločitvene meje, s katero bi lahko potrdili našo hipotezo, da je pri nižjih izobrazbenih stopnjah delež ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturah poklicev in povpraševanimi poklici delodajalcev višji kot pri višjih izobrazbenih stopnjah, hipotezo zavrnemo.

H2: Pri višjih izobrazbenih stopnjah bo povpraševanje delodajalcev po dejavnostih bolj razpršeno kot pri nižjih izobrazbenih stopnjah.

V Sloveniji se je s prehodom na tržno gospodarstvo povečal delež zaposlitev v dejavnosti trgovine in poslovnih storitev. Porazdelitev nazivov po dejavnosti delodajalca nam je pokazala zgoščeno dejavnost delodajalca pri naslednjih nazivih s 5. stopnjo izobrazbe: *gostinski tehnik, gostinsko-turistični tehnik ter živilski tehnik*. Zgoščena dejavnost delodajalca se pojavi tudi pri nazivih 4. stopnje izobrazbe (*živilec, mlekar, pek, kuhar, natakhar, zlatar in avtoklepar*). Na 3. stopnji izobraževanja se pojavi zgoščena dejavnost delodajalca pri nazivih *pomočnik peka in slaščičarja ter pomočnik v živilstvu*.

Nazivi, pridobljeni na 6. stopnji izobraževanja, imajo razpršeno povpraševanje po dejavnosti, kar je izrazito zlasti pri *inženirju strojništva* – najbolj zgoščena dejavnost je *proizvodnja kovinskih izdelkov, brez strojev naprav* (16 %) in organizatorju poslovanja v turizmu - najbolj zgoščena dejavnost je *gostinstvo* (28 %).

Razpršeno dejavnost najdemo tudi pri *turističnem tehniku* (najbolj zgoščena dejavnost je *gostinstvo*, 36 %), še bolj izrazita pa je pri *strojnem tehniku* (najbolj zgoščena dejavnost je

proizvodnja kovinskih izdelkov, brez strojev naprav, 17 %). Za oba naziva je organizirana 5. stopnja izobraževanja.

Razpršene dejavnosti delodajalca se pojavijo tudi pri 3. stopnji izobraževanja, in sicer za naziva: *pomočnik mesarja in obdelovalec kovin*.

Največ razpršene dejavnosti delodajalcev pa je pri 4. stopnji izobraževanja, in sicer pri nazivih: *mesar, slaščičar konditor, klepar-krovec, oblikovalec kovin, konstrukcijski mehanik, instalater strojnih instalacij, avtomehanik, strojni mehanik, finomehanik in avtoličar*. Pri nazivu *finomehanik* je razpršenost dejavnosti še posebej izrazita (najbolj zgoščena dejavnost je druge poslovne dejavnosti, 11 %).

Dejavnosti delodajalcev, ki povprašujejo po analiziranih nazivih so razpršene tako pri višjih stopnjah kot pri nižjih stopnjah izobrazbe. Drugo postavljeno hipotezo, da bo pri višjih izobrazbenih stopnjah povpraševanje delodajalcev po dejavnostih bolj razpršeno kot pri nižjih izobrazbenih stopnjah, na podlagi empiričnega preverjanja zavrnamo.

Poklicna struktura povpraševanja se prožno spreminja glede na trenutne potrebe delodajalcev. Čeprav se različni tipi izobrazb, posebej tisti s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja, osredotočajo na specifične segmente trga dela pa v praksi ni izključnega odnosa med določenim tipom izobrazbe in določenimi poklici ter dejavnostmi.

Ugotovili smo, da delodajalci povprašujejo tudi po poklicih, ki jih nomenklature niso načrtovale. Pri odprtih trgih dela so pomembne tudi izkušnje in pridobljene različne oblike neformalnega izobraževanja, ki so za delodajalca referenčne, ko povprašujejo po zaposlitvi delavca. Širša splošna naravnost izobraževalnih programov srednjih in višjih strokovnih šol nudi več prenosljivih znanj, ki so dobrodošla na različnih področjih dejavnosti. Pridobljena znanja na določenem strokovnem področju v kombinaciji z drugimi znanji so za delodajalce zaželjena znanja. Tako imajo diplomanti možnost lažje razpršitve po različnih poklicih in v različnih dejavnostih in lahko prehajajo med različnimi segmenti trga dela. V skladu s signalno teorijo (poizvedovalna domnevo) se delodajalci odločajo za tiste

kandidate, katerih znanja za opravljanje del so zanje najbolj prepoznavna in za delodajalca tako predstavljajo tudi manj stroškov dodatnega usposabljanja.

Po teoriji ujemanja poslov ne moremo govoriti o delodajalčevih nepopolnih informacijah o lastnostih iskalcev zaposlitve. Pri dualni obliki izobraževanja imajo delodajalci možnost spoznati dijaka, njegove osebnostne in druge lastnosti, ki so za delodajalca ključne informacije o (njegovih) produktivnih sposobnostih. Višji deleži ujemanja med načrtovanimi poklici v nomenklaturah in povpraševanimi poklici delodajalcev pri nazivih, pridobljenih na nivoja srednjega poklicnega izobraževanja (4. stopnja) nakazuje, da so le-ti bolj obsojeni na posamezne segmente trga dela in da je možnost prehoda med segmenti manjša. Empirično preverjanje podatkov nakazuje tudi na značilnosti delovanja korporativnega trga, kjer prevladuje več internega dogovarjanja med povpraševalsko in ponudbeno sfero (podjetja prevzemajo odgovornost za usposabljanje vajencev, dijakov).

Analitski korak dalje od indikatorjev, ki so v bistvu univariatna opisna statistika, naredimo še z multivariatno obravnavo ujemalnega problema. Kot vhod vzamemo indikator 1, indikator 2 in indikator 3 iz prvega koraka in naredimo še razvrščanje nazivov v podobne skupine.

Iz dendrograma se glede na tri upoštevane indikatorje odločimo za 4 skupine.

Tabela 6.2: Rezultati razvrščanja v podobne skupine (vrednosti centroidov skupin)

CLU4_1 Average Linkage (Between Groups)	statistics	indikator1	indikator2	indikator3
skupina 1	Mean	16,00	42,29	21,00
	Std. Deviation	9,45	12,87	6,43
	N	7	7	7
skupina 2	Mean	41,00	27,17	13,33
	Std. Deviation	7,24	14,89	7,37
	N	6	6	6
skupina 3	Mean	71,31	51,15	38,46
	Std. Deviation	12,34	12,01	7,68
	N	13	13	13
skupina 4	Mean	91,75	63,00	60,75
	Std. Deviation	4,79	3,56	3,30
	N	4	4	4
Total	Mean	55,07	45,87	32,33
	Std. Deviation	28,39	16,19	16,65
	N	30	30	30

Pogled v povprečja vseh treh indikatorjev za vse analizirane nazive nam pokaže naslednje: pri prvem indikatorju je povprečna srednja vrednost 55 %. Standardni odklon je 28 %.

Povprečna vrednost indikatorja 2 je 46 %. Standardni odklon je 16 %.

Pri indikatorju 3 je povprečna srednja vrednost 32 %. Standardni odklon je 17 %.

Na podlagi vrednosti indikatorja 1, indikatorja 2 in indikatorja 3 so značilnosti skupin naslednje:

Za skupino 1 je značilno, da ima pri indikatorju 1 zelo podpovprečno vrednost, pri indikatorju 2 rahlo podpovprečno in indikatorju 3 podpovprečno vrednost.

Nazivi (7 enot) :

- obdelovalec kovin
- pomočnik peka in slaščičarja
- strojni mehanik
- živilski tehnik

- gostinsko-turistični tehnik
- organizator poslovanja v turizmu
- organizator poslovanja v gostinstvu

V **skupino 2** spadajo enote s podpovprečno vrednostjo indikatorja 1, podpovprečno vrednostjo indikatorja 2 in zelo podpovprečno vrednost pri indikatorju 3.

Nazivi (6 enot) :

- pomočnik mesarja
- inženir živilstva
- oblikovalec kovin
- finomehanik
- strojni tehnik
- inženir strojništva

V **skupino 3** so uvrščene enote z zelo nadpovprečno vrednostjo indikatorja 1, rahlo nadpovprečno vrednostjo indikatorja 2 in rahlo nadpovprečno vrednostjo pri indikatorju 3.

Nazivi (13 enot) :

- gostinski tehnik
- instalater strojnih instalacij
- slaščičar konditor
- mesar
- konstrukcijski mehanik
- avtoličar
- klepar-krovec
- avtomehanik
- turistični tehnik
- pomočnik v živilstvu
- živilec
- mlekar
- avtoklepar

Za skupino 4 je značilna visoko nadpovprečna vrednost pri vseh treh indikatorjih.

Nazivi (4 enot) :

- kuhar
- natakar
- pek
- zlatar

Na osnovi dobljenih vrednosti indikatorjev v vseh štirih skupinah predlagamo 4 strategije izboljšanja podlag za pripravo izobraževalnih programov.

Pri nazivih v skupini 1 velja izboljšati opis poklicnih domen, poklici so bolj razpršeni v sferi dela, kot to napovedujejo snovalci podlag izobraževalnih programov.

Podobno velja pri skupini 2, ki kaže na potrebo po izboljšanju načrtovanja poklicev. Dejavnosti delodajalca so precej razpršene, nazivi so zanimivi za različne delodajalce.

V skupini 3 je načrtovanje poklicev ustrezno. Pri pripravi podlag izobraževalnih programov velja upoštevati različne dejavnosti delodajalcev, ki ta profil zaposlujejo.

V skupini 4 naj se obstoječe načrtovanje poklicev ohranja.

V nalogi smo izhajali iz izobraževalne sfere, pri čemer smo za izhodišče obravnavali nazive pridobljene v izobraževalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja. Seveda bi si lahko nalogo zastavili tudi obratno, izhodišče bi bili poklici iz Standardne klasifikacije poklicev na podlagi katerih bi pogledali, v katere izobraževalne programe se stekajo. To možnost zaenkrat prepuščamo toku razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja, predvsem pripravljenosti ključnih institucij, da delo na področju analiz podatkov ustrezno podprejo.

Upam, da bo predstavljen model v nalogi dajal pripravljalcem izobraževalnih programov zadosten signal, kako zastaviti izobraževalne programe. Možnosti so, saj odprti kurikulum izobraževalnega programa omogoča uresničevanje potreb in interesov lokalnih partnerjev.

Izobraževalni programi s svojim odprtim deležem (20 % obsega izobraževalnega programa je namenjeno odprtemu kurikulu), spodbujajo vključitev lokalnega znanja in posebnosti v poklicno in strokovno izobraževanje. V odprtem kurikulu lahko šola ponudi nove dodatne module ali module iz drugih programov istega ali drugih področij (na primer kombinacija področja gostinstvo in področja živilstvo).

7 LITERATURA, VIRI

- 1 Ahola, Sakari (1999): The matching of educational and occupational structures in Finland and Sweden, CEDEFOP.
- 2 Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, Ministrstvo za šolstvo in šport, 1995.
- 3 Borghans, L., De Grip, A. (1999): Trends in occupations and qualifications: upgrading versus bumping down, Burkart Sellin, CEDEFOP (ed), European trends in the development of occupations and qualifications, Findings of research, studies and analyses for policy and practice, Vol. II, CEDEFOP, Thessaloniki, pp. 87-102.
- 4 Borghans, L., De Grip, A., Heijke, H. (1996): Concepts and methodology for labour market forecasts by occupation and qualification in the context of a flexible labour market, Thessaloniki, CEDEFOP.
- 5 De Grip, A. Labour market forecasts on behalf of the vocational education and training system, in: *Linking Labour Market Analysis and Vocational Training*, Skill Needs Report, European Training Foundation, Turin, pp.89-106.
- 6 De Grip, A., Heijke, H. (1998). Beyond Manpower Planning: ROAs Labour Market Model and its Forecasts to 2002, Maastricht. Maastricht University ROA-W-1998/6E
- 7 De Grip, A., Heijke, H., Willems, E., (1998): Training and Mobility, The Netherlands' Journal of Social Sciences, Volume 34, no. 1, pp. 78-98.
- 8 Dekleva, J., Geržina, S., Klužer, F., Meglič, J., Palandačič, M. idr. (2000): Socialno partnerstvo v poklicnem in strokovnem izobraževanju v Sloveniji, Nacionalni observatorij Slovenije, Center RS za poklicno in strokovno izobraževanje.
- 9 Development of vocational education and training standards – the impact of labour market information, Volume 3, ETF, 2000.
- 10 Domijan, Tanja (2004): Spremljanje povezanosti med poklici, dejavnostjo in izobrazbo na slovenskem trgu dela, Razvojna vprašanja statistike, Statistični urad Republike Slovenije.
- 11 Forecasting Education and Training Needs in Transition Economies: Lessons from the Western European Experience, Czech National Observatory of Vocational Training and Labour Market, Prague, 1999.

- 12 Geržina, Suzana, ur. (2001): Poklicno in strokovno izobraževanje v Sloveniji, Nacionalni observatorij Slovenije.
- 13 Heijke, H. (1996): Labour Market Information for Educational Investments, Maastricht:ROA, University of Limburg (ROA-W-1996/2E).
- 14 Hopkins, Michael (2000): Manpower planning revisited, Thèse présentée á la Faculté des Sciences Economiques et Sociales de l'Université de Genève pour obtenir le grade de Docteur ès Sciences économiques et sociales, Université de Genève.
- 15 Hughes, G. et al (2000): Occupational Employment Forecasts 2005: The Economic and Social Research Institute, Dublin.
- 16 Ignajtovič, Miroljub (2002): Družbene posledice povečanja prožnosti trga delovne sile, Fakulteta za družbene vede.
- 17 Ivančič, Angelca (1999a): Izobraževanje in priložnosti na trgu dela, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- 18 Ivančič, Angelca (1999b): Priznavanje reguliranih poklicev, ki jih pokriva direktiva sveta Evrope št. 92/51 – primer Slovenije, poročilo, Center RS za poklicno in strokovno izobraževanje, Nacionalni observatorij Slovenije.
- 19 Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja, Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje, Center RS za poklicno in izobraževanje.
- 20 Jovanovich, B. (1979): Job Matching and the Theory of Turnover, Journal of Political Economy 87/5, 972-990.
- 21 Kivinen, O, Rinne, R. (eds) (1992): Educational strategies in Finland in The 1990s, Research unit for the Sociology of Education, Research Reports 8, University of Turku.
- 22 Kramberger, Anton (1994): Administrativna, statistična in znanstveno-raziskovalna raba poklicev. V: Slovenija-statistika-Evropska Unija (ur. S. Marn). Ljubljana: SURS, Statistično društvo Slovenije.
- 23 Kramberger, Anton (1997): Sistemski akterji prenove poklicnega izobraževanja, njihove vloge in vloga različnih klasifikacij pri analizi povezovalnega problema trga dela. V A. Kramberger (ur.): Reforma poklicnega izobraževanja in zakonodajne klasifikacije – Konferenca, Bled, 4. in 5. april 1997. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center RS za poklicno izobraževanje.

- 24 Kramberger, Anton (1999): Poklici, trg dela in politika. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- 25 Kramberger, A. (2001): Skripta za predmet Planiranje kadrov, šolsko leto 2001/2002, Ljubljana, FDV.
- 26 Kramberger, Anton (2006): Zaposlenost in zaposljivost terciarno izobraženih prebivalcev Slovenije po področjih njihove izobrazbe. Sintezno poročilo. Univerza v Ljubljani. Fakulteta za družbene vede.
- 27 Kurikul na nacionalni in šolski ravni v poklicnem in strokovnem izobraževanju: metodološki priročnik. Ljubljana, Center RS za poklicno izobraževanje, 2006.
- 28 Linking Vocational and Training standards and Employment Requirement, An international Manuel, ETF, 2001.
- 29 Metodološka načela izdelave nomenklature poklicev za potrebe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, Center RS za poklicno izobraževanje, 2000.
- 30 Nekkers, G., Eijs van, P., De grip, A., Diephuis, B. (2000): Regional Supply-Demand discrepancies: A Training perspective, ROA:Maastricht, Maastricht University, (ROA-W-2000/5E).
- 31 Nomenklature poklicev 1997-2002. Center RS za poklicno in izobraževanje. 2002.
- 32 Oblikovanje metodoloških načel kot osnove za pripravo zakona o evidencah na področju dela. Poročilo za 1. fazo: Pojemovne opredelitve, oris pravne regulacije in primer evidence o disciplinskih zadevah. FDV - Raziskovalni inštitut in Inštitut za delo pri Pravni fakulteti, 1996.
- 33 Palandačič, Mišo (2000): Programski model izobraževanja za redke poklice, Zavod IRC
- 34 Pevec Grm, Slava (2006): Cilji in utemeljitev razvoja poklicnega izobraževanja, Center RS za poklicno izobraževanje.
- 35 Pirher, Sonja (1994): Mednarodna primerjava brezposelnosti. V S.Pirher in I.Svetlik (ur.): Zaposlovanje, Fakulteta za družbene vede.
- 36 Pirher, Sonja (1997): Značilnosti in pomen klasifikacij za operativno in strokovno-analitično dela na področju zaposlovanja. V A. Kramberger (ur.): Reforma poklicnega izobraževanja in zakonodajne klasifikacije – Konferenca, Bled, 4. in 5. april 1997. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center RS za poklicno izobraževanje.

- 37 Pirher, S., Geržina, S., Leskovšek, K., Štarkl, D. (2000): Potrebe po poklicnem izobraževanju in usposabljanju - nekateri pristopi v Sloveniji, poročilo, Center RS za poklicno izobraževanje, European Training Foundation, 2000.
- 38 Pravilnik o nomenklaturi poklicev, Ur. list RS št.77/2003.
- 39 Priprava poklicnih standardov: formalne podlage in metodološki pripomočki, Center RS za poklicno in izobraževanje, 2002.
- 40 Programska zasnova za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v srednjem izobraževanju (spremembe in dopolnitve 1990-1995), Ministrstvo za šolstvo in šport, 1995.
- 41 Psacharopoulos, G.(1986): Links between Education and the Labour Market: a broader perspective, European Journal of Education, Vol. 21 No. 4.
- 42 Schultz, W.T (1961): Investment in human capital, The American Economic Review, vol. LI, N.1.
- 43 Slanc, Anton (1996): Srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana.
- 44 Spruk, Vili (1999): Napoved zaposlovanja za leto 1999 (Rezultati ankete LP-ZAP), Zavod RS za zaposlovanje.
- 45 Standardna klasifikacija dejavnosti, Statistični urad Republike Slovenije, 1996.
- 46 Standardna klasifikacija poklicev, Statistični urad Republike Slovenije, 2000.
- 47 Svetlik, Ivan (1984): Tokovi zaposlovanja, Moderna organizacija. Kranj.
- 48 Svetlik, Ivan (1985): Brezposelnost in zaposlovanje. Delavska enotnost.Ljubljana.
- 49 Svetlik, Ivan in Vodovnik, Zvone (1996): Oblikovanje metodoloških načel kot osnove za pripravo zakona o evidencah na področju dela,1. faza raziskovalnega poročila, Fakulteta za družbene vede, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.
- 50 Svetlik, I., Ivančič, A., Zgonc, B., Domijan, T., Može, M.. idr. (1997): Metodološka načela izdelave nomenklature poklicev za potrebe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 1997.
- 51 Svetlik, Ivan, Lorenčič, Meri (2002): Izobraževanje in usposabljanje. V Svetlik, Ivan, Glazer Jože. Kajzer, Alenka, Trbanc, Martina: Politika zaposlovanja. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- 52 Šifrant nazivov poklicne in strokovne izobrazbe, Republiški zavod za zaposlovanje, 2000.
- 53 Tessaring, M. (1997): Forecasting sectors, occupational activities and qualifications in the Federal Republic of Germany, CEDEFOP.
- 54 The Labour Market Reforms – A Status, Ministry of Labour Denmark, Copenhagen, October 1999.
- 55 Tome, Marija (1999): Poklicno izobraževanje v preteklosti na Slovenskem, *Sodobna pedagogika* 50 (116), 101-122.
- 56 Trbanc, Martina (1992): Negotovost na trgu delovne sile in socialna politika, Magistrska naloga. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
- 57 Trbanc, Martina (2003): Ugotavljanje sprememb na poklicnih področjih in njihovo prevajanje v pobude za izdelavo oziroma obnavljanje poklicnih standardov. V Ivančič, Angelca, Svetlik, Ivan, Trbanc, Martina: Poročilo o delu na nalogi »Izdelava metodologije stabilnega generiranja in obnavljanja poklicnih standardov" v okviru razvojnega programa Evalvacija, nadgradnja in razvoj metodoloških pripomočkov, Andragoški center Slovenije, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- 58 Verša, Dorotea (1999): Povpraševanje po delovni sili in zaposlovanje za določen čas, Zavod RS za zaposlovanje.
- 59 Verša, Dorotea (2000): Poklicna struktura povpraševanja po delovni sili v letu 2000, Zavod RS za zaposlovanje.
- 60 Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, Ur.list št 81/2000.
- 61 Zakon o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij, Ur. list SRS št. 26/1970.
- 62 Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Ur. list št. 12/1996.
- 63 Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Ur. list št.79/2006.
- 64 Zakon o srednjem šolstvu, Ur. list SRS št.17/1967.
- 65 Zakon o usmerjenem izobraževanju, Ur. list SRS, št.11/1980.
- 66 Zakon o vajencih, Ur. list FLRJ, št.28/46.
- 67 Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje - Letno poročilo 2003, Zavod republike Slovenije za zaposlovanje, 2004.
- 68 Willems, Ed (1996): Manpower Forecasting and Modelling Replacement Demand: An Overview; Maastricht. Maastricht University (ROA-W-1996/4E).

Viri:

- <http://www.surs.si/>
- <http://www.zrsz.si/>
- <http://www.mdsz.si/>

8 PRILOGE

PRILOGA A: Združitev poklicnih oz. strokovnih nazivov na področju živilstva v aktualne izobraževalne programe, 1994-2004

ŠIFRA	NAZIV
10501	ŽVILSKOPREDELOVALNI DELAVEC
20551	KUHAR INDUSTRIJSKO PRIPRAVLJENIH JEDI
20581	SOLINAR
20501	POMOČNIK V ŽIVILSTVU
	20500 POMOŽNI PREDELOVALOVALEC ŽIVIL
	20561 STROJNI ČISTILEC SADJA-ZELENJAVE
20515	POMOČNIK PEKA IN SLAŠČIČ.
	20514 ŽVILSKI DELAVEC V SLAŠČIČARSTVU
	20511 ŽIVILSKI DELAVEC V PEKARSTVU
	20512 IZDELOVALEC BUREKA
20525	POMOČNIK MESARJA
	20524 ŽVILSKI DELAVEC V MESARSTVU
	20521 MESAR KLAVNIČAR
	20522 KLAVNIČAR PERUTNINE
	20523 ČREVAR
40525	MESAR
	40521 MESAR - SEKAČ
	40522 PREDELOVALEC MESA
40500	ŽVILEC
	20541 IZDELOVALEC ALKOHOLNIH PIJAČ
	20542 IZDELOVALEC BREZALKOLNIH PIJAČ
	20543 SODAVIČAR
40544	PIVOVAR
	20544 IZDELOVALEC KVASA
	20545 SLADAR
	40545 VRELNIČAR
40511	MLINAR
40512	PEK
40513	TESTENINAR
40518	SLAŠČIČAR KONDITOR
	20513 LECTAR
	40514 SLAŠČIČAR
	40517 KONDITOR
40524	PREDELOVALEC RIB
40531	MLEKAR
	40532 SIRAR
40541	VINAR
40542	SLATINAR
40561	PRED. SADJA IN ZELENJAVE
40572	OLJAR
	40571 PREDELOVALEC RASTLINSKIH MAŠČOB
40582	MLEVEC KAVOVIN
	40583 PRAŽILEC KAVE
50501	ŽVILSKI TEHNIK

	50502 TEHNIK PREDELAVE ŽIVIL RASTLIN. IZVORA
	50531 MLEKARSKI TEHNIK
	50511 MLINARSKI TEHNIK
	50512 PEKARSKI TEHNIK
	50521 MESARSKI TEHNIK
	50544 PIVOVARSKI TEHNIK
	50571 OLJARSKI TEHNIK
50503	ŽIVILSKI TEHNIK-OPERATER
50525	MESARSKI MOJSTER
50513	PEKOVSKI MOJSTER
50514	SLAŠČIČARSKI MOJSTER
60511	INŽENIR ŽIVILSTVA (VSS)
	60501 INŽENIR ŽIVILSKE TEHNOLOGIJE
70501	UNIV. DIPL. INŽ. ŽIVILSKE TEHNOLOGIJE
	70591 UNIV.DIPL.INŽ.ŽIVILSKE TEHNOLOGIJE-SPEC.
70599	MAG. ŽIVILSKE TEHOLOGIJE
80599	DR. ŽIVILSKE TEHNOLOGIJE

PRILOGA B:Združitev poklicnih oz. strokovnih nazivov na področju strojništva v aktualne izobraževalne programe, 1999-2004

Šifra	Naziv
22005	OBDELOVALEC KOVIN
	32002 STROJNI OBDELOVALEC KOVIN
	32001 ROČNI OBDELOVALEC KOVIN
	22002 POMOŽNI OBDELOVALEC KOVIN
	22012 POMOŽNI FREZALEC
	22014 POMOŽNI VRTALEC
	22021 POMOŽNI ORODJAR
	22013 POMOŽNI SKOBLAR
	22221 SESTAVLJALEC STROJNIH DELOV
	22016 POMOŽNI BRUSILEC
	22015 POMOŽNI OSTRILEC
	22011 POMOŽNI STRUGAR
	22041 VARILEC V SERIJSKI PROIZVODNJI
	22031 POMOŽNI OBLIKOVALEC PLOČEVINE
	22032 POMOŽNI KLEPAR
	22045 POMOMOŽNI VARILEC ZA VARJENJE V ZAŠČ.PL.
	22034 POMOŽNI STISKALNIČAR
	22042 POMOŽNI PLAMENSKI VARILEC
	22043 POMOŽNI OBLOČNI VARILEC
	22033 POM.INDUSTRIJSKI KLEPAR
	22044 POMOŽNI UPORSKI VARILEC
	22211 VZDRŽEVALEC STROJEV
	24712 LIČAR
	24711 LIČARSKI BRUSILEC
42010	OBLIKOVALEC KOVIN
	42011 STRUGAR
	42012 FREZALEC
	42016 BRUSILEC
	42021 ORODJAR

	42015 OSTRILEC
	42013 SKOBLAR
	32015 OSTRILEC ORODJA
	42003 SKUPINOVODJA OBDELAVE KOVIN
	42014 VRTALEC
42211	STROJNI MEHANIČAR
	42004 KLJUČAVNIČAR
	42201 STROJNIK
	42215 MEHANIČAR INDUSTRIJSKIH STROJEV IN NAPRAV
	42214 MEHANIČAR OBDELOVALNIH STROJEV
	42113 MONTER DVIGAL
42112	KONSTRUKCIJSKI MEHANIČAR
	42000 PREOBLIKOVALEČ IN SPAJALEČ KOVIN
	32045 VARILEČ ZA VARJENJE V ZAŠČITENEM PLINU
	42007 KONSTRUKCIJSKI KLJUČAVNIČAR
	42111 MONTER KONSTRUKCIJ
	32043 OBLOČNI VARILEČ
	32042 PLAMENSKI VARILEČ
	32044 UPORSKI VARILEČ
	42033 INDUSTRIJSKI KLEPAR
	42006 STAVBNI KLJUČAVNIČAR
	42035 LADIJSKI KLEPAR
	42041 VARILEČ
42024	KLEPAR-KROVEC
	42031 KLEPAR
	42032 STAVBNI KLEPAR
42218	INSTALATER STROJNIH INSTALACIJ
	42131 MONTER OGREVALNIH NAPRAV
	42121 MONTER VODOVODNIH NAPRAV
	42135 MONTER KLIMATSKIH NAPRAV
	42120 MONTER ENERGETSKIH NAPRAV
	42133 MONTER HLADILNIH NAPRAV
	42125 MONTER CEVNIH SISTEMOV
	42123 MONTER PLINSKIH NAPRAV
	42203 ENERGETSKI STROJNIK
	42216 MEHANIČAR ENERGETSKIH STROJEV-NAPRAV
	42039 KOTLAR
42034	AVTOKLEPAR
	42005 AVTOMOBILSKI KLJUČAVNIČAR
42201	AVTOMEHANIČAR
	42220 MEHANIČAR VOZIL IN VOZNIH SREDSTEV
	42223 MEHANIČAR ŽELEZNIŠKIH VOZIL
	32213 MEHANIČAR KOLES
	42222 MEHANIČAR MOTORNIH KOLES
	42141 MONTER AVTOMOBILSKE OPREME
	32212 PRESKUŠEVALEČ AVTOMOBILSKIH MOTORJEV
	32214 MEHANIČAR AVTO. OGREVALNIH NAPRAV
	42226 LADIJSKI MEHANIČAR
	44711 AVTOLIČAR
42241	FINOMEHANIČAR

42051	ZLATAR
	42053 FILIGRANIST
	42017 GRAVER
42244	URAR
42023	PUŠKAR
52201	STROJNI TEHNIK
	52211 STROJNI TEHNIK ZA VZDRŽ.
	52212 OBRATNI STROJNI TEHNIK
	52203 STROJNI TEHNIK ENERGETIK
	52216 STROJNI TEHNIK KONSTRUKTER
	52215 VARILSKI TEHNIK
	52204 STROJNI TEHNIK ENERGETSKO NUK. SMERI
	52282 STROJNI TEHNIK ZA LABORATORIJSKE MERITVE
	52214 STROJNI TEHNIK TEHNOLOG
52132	MONTER OGREVALNIH NAPRAV SPECIALIST
52002	STROJNI OBDELOVALEC KOVIN SPECIALIST
52221	AVTOMEHANSKI DELOVODJA
52202	STROJNI DELOVODJA
52134	MONTER HLADILNIH NAPRAV SPECIALIST
52136	MONTER KLIMATSKIH NAPRAV SPECIALIST
52112	MONTER KONSTRUKCIJ SPECIALIST
52205	STROJNIK SPECIALIST
52113	DELOVODJA MONTAŽE DVIGAL
52124	MONTER PLINSKI NAPRAV SPECIALIST
52128	IZOLATER INŠTALACIJ SPECIALIST
52245	URAR SPECIALIST
52126	MONTER CEVNIH SISTEMOV SPECIALIST
52242	FINOMEHANIČNI SPECIALIST
52032	STAVBNIO KLEPARSKI DELOVODJA
52224	LETALSKI MEHANIČNI SPECIALIST
52052	ZLATAR SPECIALIST
52213	STROJNI MEHANIČNI SPECIALIST
52022	ORODJAR SPECIALIST
52041	VARILEC SPECIALIST
52122	MONTER VODOVODOVODNIH NAPRAV SPECIALIST
52111	MONTAŽNI DELOVODJA
52121	INSTALATERSKI DELOVODJA
54711	AVTOLIČARSKI DELOVODJA
54712	AVTOLIČARSKI MOJSTER
62241	INŽENIR STROJNIŠTVA (VSŠ)
	62201 INŽENIR STROJNIŠTVA
	62214 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA TEHNOLOGIJO
	62216 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA KONSTRUKTORSTVO
	62225 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA LETALSTVO
	62231 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA KMETIJSTVO
	62226 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA LADJEDELNIŠTVO
	62203 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA ENERGETIKO
	62215 INŽENIR STROJNIŠTVA ZA VARILSTVO

72202	DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA (VS)
72224	DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA ZA LETALSTVO VS)
72205	DIPL.ING.STROJNIŠTVA ZA PROIZVODNJO (VS)
72204	DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA ENERGETIK (VS)
72218	DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA –KONSTRUKTOR (VS)
72201	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA
72216	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNIH KONSTRUKCIJ
72214	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNE TEHNOLOGIJE
72203	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA ENERGETIK
72231	UNIV.DIPL.INŽ.STRONIŠTVA ZA KMETIJSTVO
72215	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA ZA VARILSTVO
72217	UNIV.DIPL.GOSPODARSKI INŽENIR STROJNIŠTVA
72291	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA SPECIALIST
72226	UNIV.DIPL.INŽ.STRINIŠTVA ZA LADJEDELNIŠTVO
72225	UNIV.DIPL.INŽ.STROJNIŠTVA ZA LETALSTVO
72299	MAG.STROJNIŠTVA
82298	DR.MEHANIKE
82299	DR.STROJNIŠTVA
42217	MEHANIČARSKI REGULACIJSKI NAPRAV (mehatronik)
12001	KOVINARSKI DELAVEC
12101	MONTER ELEMENTOV
12111	MONTAŽNI DELAVEC
12121	INŠTALATERSKI DELAVEC
12201	POMOŽNI STROJNIK
22003	POMOŽNI IZDELOVALEC VIJAKOV
22004	POMOŽNI ZDELOVALEC ŽIČNIH TKANIH MREŽ
22017	POMOŽNI GRAVER
22053	POMOŽNI FILIGRANIST
22111	MONTER ENOSTAVNIH KONSTRUKCIJSKIH ELEMENT.
22112	POMOŽNI MONTER STROJEV-NAPRAV
22121	MONTER INŠTALACIJSKIH ELEMENTOV
22141	POMOŽNI MONTER AVTOMOBILSKE OPREME
22201	POMOČNIK UPRAVITELH ENERGETSKIH NAPRAV
22212	POMOŽNI PRESKUŠEVALEC AVTOMOBILSKIH MOTOR.
22213	POMOŽNI MEHANIČAR KOLES
22214	POMOŽNI MEHANIČAR AVTOMOBILSKIH OGREV.NAPRAV
32003	IZDELOVALEC VIJAKOV
32004	IZDELOVALEC ŽIČNIH TKANIN-MREŽ
42038	KOVINOPASAR
42101	SKUPINOVODJA MONTAŽE
42127	IZOLATER INŠTALACIJ
42213	SKUPINOVODJA MEHANIČAR
42281	TEHNIČNI STROJNI RISAR
42243	OPTIK
52291	TEHNIČAR-OPTIK
42231	MEHANIČAR KMETIJSKIH STROJEV

42129	LADIJSKI INŠTALATER
52231	TEHNIK KMETIJSKE MEHANIZACIJE
42143	LADIJSKI MONTER
42142	MONTER NOTRANJE OPREME LETAL
52226	LADJEDELNIŠKI TEHNIK
42232	RUDARSKI MEHANIČAR
42224	LETALSKI MEHANIČAR

PRILOGA C: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih na področju živilstva 1999 - 2004

šifra	NAZIV	N	Delež (%)
40525	MESAR	3078	25,90
40512	PEK	2043	17,19
40518	SLAŠČIČAR KONDITOR	1624	13,66
10501	ŽIVILSKOPREDELOV.DELAVEC	1530	12,87
50501	ŽIVILSKI TEHNIK	1132	9,52
20515	POMOČNIK PEKA IN SLAŠČIČ.	976	8,21
20525	POMOČNIK MESARJA	600	5,05
40500	ŽIVILEC	323	2,72
20501	POMOČNIK V ŽIVILSTVU	230	1,94
60511	INŽENIR ŽIVILSTVA (VSŠ)	97	0,82
40531	MLEKAR	58	0,49
20551	KUHAR INDUST. PRIP. JEDI	47	0,40
40544	PIVOVAR	33	0,28
40542	SLATINAR	26	0,22
40511	MLINAR	24	0,20
40561	PRED. SADJA IN ZELENJAVE	24	0,20
20581	SOLINAR	15	0,13
40572	OLJAR	8	0,07
40513	TESTENINAR	6	0,05
40541	VINAR	5	0,04
40582	PRAŽILEC KAVE	4	0,03
50503	ŽIVILSKI TEHNIK-OPERATER	2	0,02
40524	PREDELOVALEC RIB	1	0,01
	skupaj	11886	100,00

PRILOGA D: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih področju gostinstva in turizma, 1999 - 2004

šifra izobrazbe	izobrazba	N	Delež (%)
46621	NATAKAR	25521	42,47
46611	KUHAR	16225	27,00
26611	KUHARSKI POMOČNIK	4016	6,68
26621	NATAKARSKI POMOČNIK	2870	4,78
16601	POMOŽNI GOSTINSKI DELAVEC	2417	4,02
56603	GOSTINSKI TEHNIK	2353	3,92
56604	TURISTIČNI TEHNIK	1290	2,15
46601	KUHAR NATAKAR	1181	1,97
56601	GOSTINSKO TURISTIČNI TEH.	956	1,59

56631	RECEPTOR	931	1,55
26641	SOBARICA	855	1,42
56611	TEHNIK KUHARSTVA	572	0,95
56621	TEHNIK STREŽBE	404	0,67
26631	RECEPTORSKI POMOČNIK	205	0,34
66621	ORG.POSL.V TURIZMU (VSŠ)	130	0,22
66622	ORG.POSL. V GOSTIN.(VSŠ)	104	0,17
66611	TEHNOLOG KUHARSTVA	32	0,05
56602	HOTELSKA GOSPODINJA	30	0,05
	skupaj	60092	100

Vir podatkov: Zavod RS za zaposlovanje (evidenca PD)

PRILOGA E: Struktura povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih področju strojništva, 1999 – 2004

šifra izobrazbe	izobrazba	N	Delež (%)
42211	STROJNI MEHANIČAR	25344	23,37
52201	STROJNI TEHNIK	15353	14,15
42010	OBLIKOVALEC KOVIN	14078	12,98
22005	OBDELOVALEC KOVIN	12586	11,60
42221	AVTOMEHANIČAR	9874	9,10
42112	KONSTRUKCIJSKI MEHANIČAR	9812	9,05
42218	INSTALATER STROJNIH INSTALACIJ	5462	5,04
62241	INŽENIR STROJNIŠTVA (VSŠ)	4198	3,87
44711	AVTOLIČAR	1867	1,72
42024	KLEPAR-KROVEC	1797	1,66
42034	AVTOKLEPAR	1696	1,56
12001	KOVINARSKI DELAVEC	1591	1,47
12111	MONTAŽNI DELAVEC	552	0,51
42241	FINOMEHANIČAR	531	0,49
22111	MONTER ENOST.KONST.ELEMENTOV	493	0,45
42127	IZOLATER INŠTALACIJ	474	0,44
42243	OPTIK	323	0,30
42051	ZLATAR	275	0,25
52202	STROJNI DELOVODJA	223	0,21
42231	MEHANIČAR KMETIJSKIH STROJEV	184	0,17
12201	POMOŽNI STROJNIČAR	162	0,15
22004	POMI.ZDEL.ŽIČ.TKAN.MREŽ	159	0,15
22121	MONTER INŠTALACIJSKIH ELEMENTOV	144	0,13
24712	LIČAR	134	0,12
52041	VARILEC SPECIALIST	131	0,12
22141	POM.MONTER AVTO.OPREME	127	0,12
12101	MONTER ELEMENTOV	92	0,08
22201	POMOČNIK UPRAV.ENERG.NAPRAV	84	0,08
52231	TEHNIK KMETIJSKE MEHANIZACIJE	62	0,06
42038	KOVINOPASAR	61	0,06
42143	LADIJSKI MONTER	61	0,06
52002	STROJNI OBD.KOVIN SPECIALIST	61	0,06
22112	POM.MONTER STROJEV-NAPRAV	59	0,05
42281	TEHNIČNI STROJNIČAR	35	0,03

12121	INŠTALATERSKI DELAVEC	32	0,03
52221	AVTOMEHANSKI DELOVODJA	31	0,03
52022	ORODJAR SPECIALIST	30	0,03
52132	MONTER OGREV.NAP.SPECIALIST	29	0,03
42129	LADIJSKI INŠTALATER	26	0,02
42244	URAR	24	0,02
52122	MONTER VODOVOD.NAP.SPECIALIST	19	0,02
52213	STROJNI MEHANIČAR SPECIALIST	19	0,02
42224	LETALSKI MEHANIČAR	18	0,02
52291	TEHNIK-OPTIK	18	0,02
52205	STROJNIČAR SPECIALIST	16	0,01
54711	AVTOLIČARSKI DELOVODJA	13	0,01
42213	SKUPINOVODJA MEHANIČAR	11	0,01
52111	MONTAŽNI DELOVODJA	11	0,01
52052	ZLATAR SPECIALIST	10	0,01
52134	MONTER HLAD.NAP.SPECIALIST	10	0,01
32003	IZDELOVALEC VIJAKOV	9	0,01
32004	IZDEL.ŽIČNIH TKANIN-MREŽ	8	0,01
42101	SKUPINOVODJA MONTAŽE	6	0,01
42023	PUŠKAR	5	0,00
52112	MONTER KONSTRUKCIJ SPECIALIST	5	0,00
22017	POMOŽNI GRAVER	4	0,00
52121	INSTALATERSKI DELOVODJA	4	0,00
52226	LADJEDELNIŠKI TEHNIK	4	0,00
22003	POM.IZDELOVALEC VIJAKOV	3	0,00
22212	POM.PRESKUŠEV.AVTO.MOTOR	3	0,00
42217	MEH.REGULACIJSKIH NAPRAV	3	0,00
22213	POMOŽNI MEHANIČAR KOLES	2	0,00
52128	IZOLATER INŠTALACIJ SPEC.	2	0,00
52224	LETALSKI MEH.SPECIALIST	2	0,00
52032	STAV.KLEPARSKI DELOVODJA	1	0,00
52136	MONTER KLIM.NAP.SPECIALIST	1	0,00
52242	FINOMEHANIČAR SPECIALIST	1	0,00
	skupaj	108465	100